

JOURNAL OF

SPORTS SCIENCE AND HEALTH INNOVATION

VOL 4 ISSUE 1 (JANUARY-MARCH 2025)

ISSN : 2821-9511 (ONLINE)

วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและนวัตกรรมการสุขภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งประเทศไทย

เจ้าของ	เครือข่ายสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งประเทศไทย	
บรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เตชภณ ทองเต็ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
รองบรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนิษฐา อินธิจิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
	อาจารย์ ดร.จิรนนท์ แก้วมา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	อาจารย์ ดร.อิวัฒน์ สายทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
	อาจารย์ธรรณพพร เพ็งสีแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
	นางอำพร ไกรกลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
กองบรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรพล ทองนำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุภูมิ โชคทวีพานิชย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญา ชุมแวงวาปี	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ นามบุญลือ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยรรยงค์ พานเพ็ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนวรรณพร ศรีเมือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปวิตร ปาโส	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนมพร ทองลอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
	อาจารย์ ดร.ณัฐธิดา บังเมฆ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
	อาจารย์ ดร.สิริกาญจน์ สันติเสวี	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
	อาจารย์ ดร.เพชรชน อันโต	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ที่ปรึกษาฝ่ายวิชาการ	ศาสตราจารย์ ดร.เอมอัสมา วัฒนบุรานนท์	เกษียณอายุราชการ
	ศาสตราจารย์ ดร.ณอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	ศาสตราจารย์ ดร.ดรณวรรณ สุขสม	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	ศาสตราจารย์ ดร.สาลี สุภาภรณ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา สุนทรทรัพย์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยพัฒน์ หล่อศิริรัตน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำฉบับ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิสา บุญมาก	มหาวิทยาลัยศิลปากร
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ นามบุญลือ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ ดีไ่มน้อย	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรพล ทองนำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ นามบุญลือ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยรรยงค์ พานเพ็ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรเทพ วันดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรุทธิ์ สุขดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอุดรธานี
	อาจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ สุนทรลักษณ์	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสุโขทัย
	อาจารย์ ดร.จิรนนท์ แก้วมา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	อาจารย์ ดร.ฐากรณ์ จิตติเศรษฐ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
	อาจารย์ ดร.ยุพธนา เรียนสร้อย	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
	อาจารย์ ดร.ธำรงค์ บุญพรหม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
	อาจารย์ ดร.เพชรรัตน์ อันโต	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
	อาจารย์ ดร.ไมยรา เศรษฐธนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
	อาจารย์ ดร.วารีย์ นันทสิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
	ดร.อัษฎา ยงทวี	สำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา กรมพลศึกษา
	อาจารย์ชนิษฐา นิมาลี	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
	อาจารย์กาญจนา แซ่อึ้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
	อาจารย์สุเมธ บุญสุด	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
วัตถุประสงค์	เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา การออกกำลังกาย พลศึกษา สุขศึกษา นันทนาการ และการบูรณาการศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพสู่ชุมชนและท้องถิ่น	
กำหนดการออก	วารสารมีกำหนดการเผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ ได้แก่ - ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม) - ฉบับที่ 2 (เมษายน – มิถุนายน) - ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม – กันยายน) - ฉบับที่ 4 (ตุลาคม – ธันวาคม)	
รูปแบบเล่ม	ขนาด A4 (21 x 29.7 เซนติเมตร)	
การเผยแพร่	ออนไลน์ (Online)	
ISSN	2821-9511 (Online)	
ลิขสิทธิ์	กองบรรณาธิการวารสาร จะไม่รับพิจารณาบทความที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ขึ้น ทางผู้เขียนเป็นผู้รับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว	

การติดต่อ

กองจัดการวารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและนวัตกรรมการสุขภาพ
กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งประเทศไทย

ที่ตั้ง : สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
319 ถ.ไทยพวน ต.โพธิ์ อ.เมืองศรีสะเกษ จ.ศรีสะเกษ 33000

E-mail address: spsc_journal@sskru.ac.th

Website: https://he03.tci-thaijo.org/index.php/SPSC_Network/

บรรณาธิการแถลง

สวัสดีสมาชิกและผู้สนใจทุกท่าน วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและนวัตกรรมการสุขภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งประเทศไทย (Journal of Sports Science and Health Innovation, Rajabhat University Group of Thailand: SHIRT) ฉบับนี้ เป็นวารสารฉบับที่ 1 ของปี พ.ศ. 2568 มีบทความวิจัยเผยแพร่ทั้งหมด จำนวน 6 เรื่อง ซึ่งทุกบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (peer reviewer) ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกจากหลากหลายสถาบัน อย่างน้อย 3 ท่าน/บทความ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2564 และเพื่อพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพ ในนามของกองบรรณาธิการ ขอขอบคุณนักวิจัยที่สนใจส่งบทความเพื่อเผยแพร่ในวารสารของเรา และขอขอบคุณคณะผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ประเมินบทความและได้ให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิชาการด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพของประเทศไทย

สำหรับสมาชิกและผู้สนใจทั่วไป ที่ต้องการส่งบทความวิจัย/บทความวิชาการ เพื่อเผยแพร่ในวารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและนวัตกรรมการสุขภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งประเทศไทยของเรา สามารถศึกษาคำแนะนำการเตรียมต้นฉบับได้ที่หน้าเว็บไซต์ของวารสารฯ หัวข้อคำแนะนำการเตรียมต้นฉบับใน https://he03.tci-thaijo.org/index.php/SPSC_Network และสามารถส่งบทความเพื่อเผยแพร่ในวารสารของเราได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เตชณ ทองเต็ม)

บรรณาธิการวารสาร

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

- ผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อความรู้และ
พฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่
ยุงยุทธ ตันสาสิทธิ์ จิรัชญา มุลหงษ์ โชคชัย ปัญญาคำ นุปผา ปลื้มสำราญ
และสรายุธ สมบูรณ์ 1-13
- แรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำของนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย
การออกแรงของร่างกายในกลุ่มวัยรุ่นสุขภาพดี
ปราณปรีชา หินซุย ศรีณยา หงษ์บิน อรนนท์ มาแผ้ว อภิชาติ ถาวรนา
ธเนษฐ์พงษ์ สุขวงศ์ และณัฐธิดา บังเมฆ 14-28
- พฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ
ในยุคหลังของการแพร่ระบาดของโควิด 19
กิตติศักดิ์ ชัยนาม และอภิชัย ธรรมนิยม 29-39
- ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศความปลอดภัยกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน
ของพนักงานโรงงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่แห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์
ชลธิชา บุญประเทือง พรนภา ดิษดำ รินลณี รอดนิ่ม และละออง อุปมัย 40-52
- พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนในพื้นที่ไม่มีบริการเก็บขนขยะมูลฝอย
บ้านหนองขุน ตำบลผักแพว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
สุกัญญา เหล่าแค สุภาวิณีย์ ศรียันต์ อรทัย ดวงศิริกุล อลิษา วิเศษชาติ
อาทิตยา สายศรี และพิชชาพร บุญสูง 53-66

บทความวิชาการ

- จปลดปล่อยให้สหภาพยุโรปกำหนดชะตาของตลาดกีฬาฟุตบอลยุโรป: การศึกษาวิเคราะห์
การวินิจฉัยของศาลยุติธรรมยุโรปในคดียูโรเปียนซูเปอร์ลีก 2023
ปิติเทพ อยู่เย็นยง 67-78

วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและนวัตกรรมการสุขภาพ
กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งประเทศไทย
(บทความวิจัย)

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อความรู้และพฤติกรรมสุขภาพ
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่
EFFECTS OF A HEALTH PROMOTION PROGRAM BASED ON THE SUFFICIENCY ECONOMY
PHILOSOPHY ON KNOWLEDGE AND HEALTH BEHAVIORS OF STUDENTS AT THAILAND
NATIONAL SPORTS UNIVERSITY, CHIANG MAI CAMPUS

ยงยุทธ ตันสาเล¹ จิรัชญา มุลหงษ์^{1*} โชคชัย ปัญญาคำ¹ บุปผา ปลื้มสำราญ¹ และ สรายุทธ สมบุญ¹
Yongyuth Tansalee¹, Jiratchaya Moonhong^{1*}, Chokchai Panyakum¹,
Bubpha Pluemsamran¹ and Sarayut Somboon¹

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

¹Faculty of Education, Thailand National Sports University Chiang Mai Campus, Chiang Mai Province

*Corresponding Author: Jiratchaya_bo@hotmail.com

Received: February 5, 2024

Revised: March 14, 2024

Accepted: March 15, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อความรู้และพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่ กลุ่มเป้าหมายได้จากการเลือกแบบเจาะจง จากอาสาสมัครที่พร้อมเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 69 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสอบถาม เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกลุ่มภาคเหนือ และ 2) โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพโดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบวิลคอกซัน ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 42.00 คะแนน (S.D.=3.34) เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ พบว่า หลังการเข้าร่วมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านการออกกำลังกาย ($t=2.06$, $p\text{-value}=0.02$) ด้านการสูบบุหรี่ ($t=2.85$, $p\text{-value}=0.00$) และด้านการป้องกันโรค ($t=2.54$, $p\text{-value}=0.01$) ด้านพฤติกรรมสุขภาพ พบว่า พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านการสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีพฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกายเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: พฤติกรรมสุขภาพ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมสุขภาพ นักศึกษา

Abstract

This quasi-experimental research aimed to study the effects of a health promotion program based on the Sufficiency Economy Philosophy on the knowledge and health behaviors of students at the Thailand National Sports University, Chiang Mai Campus. The target group consisted of 69 volunteers selected through purposive sampling who were willing to participate in the research project. The research instruments

included: 1) a questionnaire assessing knowledge and health behaviors of students at the Thailand National Sports University, Northern Region campuses; and 2) a health promotion program adapted from the Sufficiency Economy Philosophy, specifically designed for students at the Thailand National Sports University, Chiang Mai Campus. The statistical methods used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, and the Wilcoxon Signed-Rank test. The findings revealed that knowledge about health promotion was at a high level, with an average score of 42.00 (S.D. = 3.34). When comparing pre- and post-program evaluation results, it was found that after participating in the health promotion program, the average scores were significantly higher than before participation at the 0.05 significance level in the areas of exercise ($t = 2.06$, $p\text{-value} = 0.02$), smoking ($t = 2.85$, $p\text{-value} = 0.00$), and disease prevention ($t = 2.54$, $p\text{-value} = 0.01$). Regarding health behaviors, it was found that health promotion behaviors related to smoking significantly improved at the 0.01 significance level, and exercise-related health promotion behaviors significantly improved at the 0.05 significance level.

Keywords: Health behavior, Sufficiency Economy Philosophy, Health promotion, Students

บทนำ

การรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม เพราะร่างกายที่แข็งแรงนำไปสู่สุขภาพจิตที่ดี เมื่อบุคคลมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ก็สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างเต็มที่ และไม่เป็นภาระแก่สังคม แต่กลับช่วยส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าแทน (Thai Health Promotion and Foundation, 2009) ประกอบกับรัฐบาลได้วางแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2579) ที่มีการกำหนดวิสัยทัศน์ของประเทศไว้ ดังนี้ ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Office of the National Economic and Social Development Council, 2017)

คณะผู้วิจัยได้นำยุทธศาสตร์และวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศมาบูรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเอง ตลอดจนการใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และที่สำคัญจะต้องมีสติปัญญา และความเพียร ซึ่งนำไปสู่ความสุขที่แท้จริง สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ที่มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกช่วงวัย โดยการพัฒนาที่ยึดหลักความสมดุล ยั่งยืน มีความมั่นคง ประชาชนมีคุณธรรม จริยธรรม สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพื่อให้มีการพัฒนาที่สมวัยในทุกด้าน ลดพฤติกรรมเสี่ยงที่ส่งผลต่อสุขภาพ มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต มีความฉลาดทางปัญญาและอารมณ์ มีความรอบรู้ทางด้านสุขภาพ มีภูมิคุ้มกันที่ดี ส่งเสริมการเล่นกีฬา การออกกำลังกายและโภชนาการเพื่อสุขภาพ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าไกลในอนาคต (Office of the National Economic and Social Development Council, 2017) โดยจากผลการสำรวจพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากร พ.ศ. 2556 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในช่วงวัย 15–24 ปี เป็นวัยที่บริโภคอาหารมื้อหลักในแต่ละวันครบ 3 มื้อ น้อยที่สุด เมื่อเทียบกับวัยเด็ก วัยทำงาน และวัยผู้สูงอายุ อีกทั้งในช่วงวัย 15–24 ปี มีการบริโภคอาหารว่างสูงถึงร้อยละ 85.50 โดยมีสาเหตุของการบริโภคอาหารว่าง เพราะการอยากทานมากกว่าความรู้สึกลึกๆ รวมถึงพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารโดยคำนึงรสชาติของอาหาร ร้อยละ 24.50 ซึ่งมากกว่าการคำนึงถึงคุณค่าทางโภชนาการ เพียงร้อยละ 12.80 และยังพบว่า ในช่วงวัย 15–24 ปี มีการบริโภคอาหารที่มีไขมันสูง ร้อยละ 91.70 บริโภคขนมทานเล่นหรือขนมกรุบกรอบ

ร้อยละ 77.10 บริโภคน้ำตาล ร้อยละ 82.90 พฤติกรรมเหล่านี้ส่งผลให้เกิดภาวะน้ำหนักเกิน ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดโรคอื่น ๆ ในอนาคต เช่น โรคเบาหวาน โรคหัวใจหลอดเลือด โรคความดันโลหิตสูง เป็นต้น (National Statistical Office, 2013) ซึ่งนอกจากพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสมแล้ว ยังพบว่า มีพฤติกรรมขาดการออกกำลังกายเนื่องด้วยช่วงวัยหนุ่มสาวให้ความสนใจในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมากกว่าการออกกำลังกายนั่นเอง โดยจากการสำรวจสภาวะทางสังคม วัฒนธรรม และสุขภาพจิต (ความสุข) คนไทย ปี พ.ศ. 2557 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า พฤติกรรมที่น่าเป็นห่วงสำหรับช่วงอายุ 13–24 ปี ได้แก่ การเสริมสร้างความรู้ที่ลดลงจาก ร้อยละ 69.20 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 61.20 ในปี 2557 สาเหตุที่การเสริมสร้างความรู้ลดลงนั้นเกิดจากการสนใจสื่ออินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเล่นเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ โลกออนไลน์ จากร้อยละ 49.90 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 81.30 ในปี 2557 โดยเล่นเป็นประจำมากขึ้นถึง 2 เท่า มีพฤติกรรมการเล่นเกมสเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 53.30 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 75.00 ในปี 2557 ทั้งยังพบพฤติกรรมการนอนดึก ตื่นสาย เทียวเตร่เป็นประจำ สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เพิ่มขึ้นอีกด้วย (National Statistical Office, 2014)

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงและปัญหาสุขภาพดังกล่าวข้างต้น รวมถึงทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และทิศทางการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ในประเทศไทย คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยคณะผู้วิจัยคาดหวังว่า ผู้ที่เข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะมีความรู้และพฤติกรรมสุขภาพหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาความรู้และพฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมการบริโภคอาหาร พฤติกรรมการออกกำลังกาย พฤติกรรมการรักษาโรคภัยไข้เจ็บของนักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันการพลศึกษา หมายเลขใบรับรอง EDU 079/2562 ผ่านการรับรองเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2562 มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่ ใน 3 คณะ ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ และคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 1,219 คน (Thailand National Sports University Chiang Mai Campus, 2020)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยมีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แนวคิดในการทดลองใช้รูปแบบกับกลุ่มทดลองขนาดกลางที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่ (Phengsawat, 2009) จำนวน 69 คน ทำการเลือกแบบเจาะจงจากอาสาสมัครที่เข้าร่วมโครงการวิจัย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือก

1. อาสาสมัครเพื่อเข้าร่วมโครงการวิจัย
2. อาสาสมัครตอบแบบสอบถาม เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกลุ่มภาคเหนือ และมีคะแนนอยู่ในระดับต่ำและระดับปานกลาง (คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 30.70-39.80 คะแนน)

3. อาสาสมัครสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษา โดยประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้อย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 8 สัปดาห์

เกณฑ์การคัดออก

1. อาสาสมัครตอบแบบสอบถาม เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกลุ่มภาคเหนือ ทั้งก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบถ้วน

2. อาสาสมัครไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษา โดยประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา 8 สัปดาห์

เครื่องมือการวิจัย

1. แบบสอบถาม เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกลุ่มภาคเหนือ (Tansalee et al., 2020) โดยสอบถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก (ใช่/ไม่ใช่) และพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษา เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ ใน 5 ด้าน ๆ ละ 10 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการบริโภคอาหาร ด้านการออกกำลังกาย ด้านการสูบบุหรี่ ด้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และด้านการป้องกันโรค หาคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.70

2. โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 หัวข้อ ประกอบด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) กินอย่างพอเพียง 3) กีฬาพอเพียง 4) Just Say No SMOKE EP.1 “บุหรี่ยัยใกล้ตัว” 5) Just Say No SMOKE EP.2 “เลิกบุหรี่ยัยพอเพียง” 6) พลศึกษาสู้เหล่า Ep.1 “เริ่มต้นเล็กเหล่า” 7) พลศึกษาสู้เหล่า Ep.2 “พลศึกษาเล็กเหล่า” และ 8) อโรควาพาสูฯ หาคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้นำกลุ่มตัวอย่างใช้โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การขอใช้พื้นที่เพื่อจัดกิจกรรม ไปยังมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่

2. คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยชี้แจงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยให้แก่อาสาสมัครเพื่อรับทราบในรายละเอียด

3. ให้อาสาสมัครทำแบบสอบถาม เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกลุ่มภาคเหนือ เพื่อใช้เป็นข้อมูลเพื่อคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง

4. เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้แล้ว คณะผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดและนัดหมายกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษา โดยประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมให้กลุ่มตัวอย่างลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมเป็นผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

5. จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษา เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 กิจกรรม ตามโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษา โดยประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น สัปดาห์ละ 1 วัน คือ ในทุกวันพุธ เวลา 14.00-15.30 น.

6. ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถาม เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกลุ่มภาคเหนือ เพื่อใช้เป็นข้อมูลหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่ โดยใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์การเปรียบเทียบคะแนนของความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ด้วยสถิติทดสอบที (Dependent t-test)
3. วิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับของพฤติกรรมสุขภาพก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ด้วยสถิติทดสอบวิลคอกซัน (Wilcoxon Matched Pairs Test)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา

นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.20 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-21 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.20 ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 33.30 และศึกษาอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 65.20 ดังตารางที่ 1 (Table 1.)

Table 1. Number and percentage of basic information of students participating in the program to promote knowledge and health behavior.

Basic Information		Number	Percentage
Sex	Male	36	52.20
	Female	33	47.80
Age	18-19 years old	12	17.40
	20-21 years old	45	65.20
	22-23 years old	12	17.40
Year	1	9	13.00
	2	20	29.00
	3	23	33.30
	4	17	24.60
Faculty	Faculty of Education	45	65.20
	Faculty of Sports and Health Sciences	15	21.70
	Faculty of Liberal Arts	9	13.00

2. ผลการประเมินคะแนนความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษา

นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมสุขภาพ พบว่า ภายหลังการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมสุขภาพนักศึกษามีคะแนนรวมอยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 42.00 คะแนน (S.D.=3.34) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการบริโภคอาหาร และด้านการออกกำลังกาย มีคะแนนอยู่ในระดับสูงมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.81 (S.D.=1.65) และ 8.53 (S.D.=1.33) ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ พบว่า หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านการออกกำลังกาย ($t=2.06$, $p=0.02$) ด้านการสูบบุหรี่ ($t=2.85$, $p=0.00$) และ ด้านการป้องกันโรค ($t=2.54$, $p=0.01$) ดังตารางที่ 2 (Table 2.)

Table 2. Mean and standard deviation of knowledge scores about health behaviors before and after participating in the program to promote the knowledge and health behaviors of students. (n = 69)

Knowledge	Test	$\bar{X}$	S.D.	Level	t	Sig.(1-tailed)
Food consumption	Pre-test	9.71	1.93	Very high	0.35	0.36
	Post-test	9.81	1.65	Very high		
Exercising	Pre-test	8.16	0.63	Very high	2.06*	0.02
	Post-test	8.53	1.33	Very high		
Cigarette smoking	Pre-test	6.41	0.83	Moderate	2.85*	0.00
	Post-test	6.81	0.83	Moderate		
Alcohol consumption	Pre-test	7.84	1.24	High	0.75	0.23
	Post-test	8.03	1.34	High		
Disease prevention	Pre-test	8.41	0.98	High	2.54*	0.01
	Post-test	8.93	1.06	High		
Total	Pre-test	40.63	3.08	High	2.40	0.10
	Post-test	42.00	3.34	High		

*P-value < 0.05

3. ผลการประเมินพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษา

นักศึกษาที่เข้าโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพ มีระดับพฤติกรรมสุขภาพในด้านการบริโภคอาหาร ด้านการออกกำลังกาย ด้านการสูบบุหรี่ ด้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และด้านการป้องกันโรค ดังนี้

3.1 ด้านการบริโภคอาหาร

ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพ นักศึกษามีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านการบริโภคอาหารในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 7.20 และอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 30.40 เมื่อทำการเปรียบเทียบกับก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

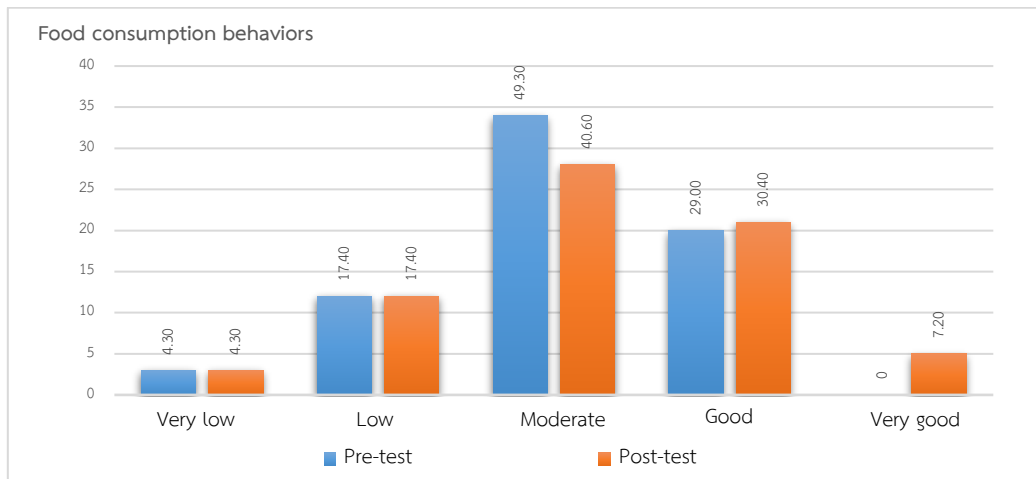

Figure 1. Compare health behaviors before and after participating in the program to promote knowledge and health behaviors regarding food consumption.

3.2 ด้านการออกกำลังกาย

ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพนักศึกษาที่มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านการออกกำลังกายในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 11.50 และอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 47.80 เมื่อทำการเปรียบเทียบกับก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

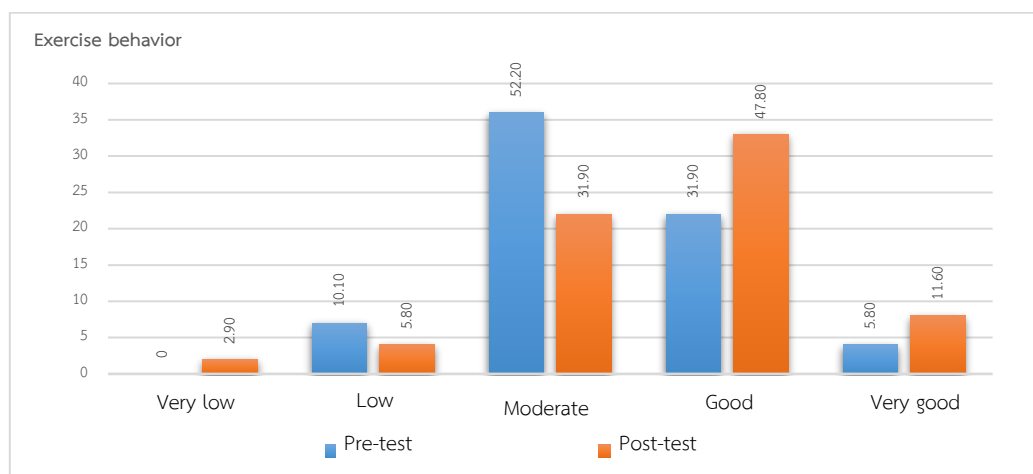

Figure 2. Comparing health behavior pre-test and post-test participation in the program to promote knowledge and health behavior regarding exercise.

3.3 ด้านการสูบบุหรี่

ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพนักศึกษาที่มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านการสูบบุหรี่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 98.60 เมื่อทำการเปรียบเทียบกับก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

Figure 3. Comparing health behavior pre-test and post-test, participating in the program to promote knowledge and health behavior regarding smoking.

3.4 ด้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพนักศึกษาที่มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 21.70 และอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 23.20 เมื่อทำการเปรียบเทียบกับก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

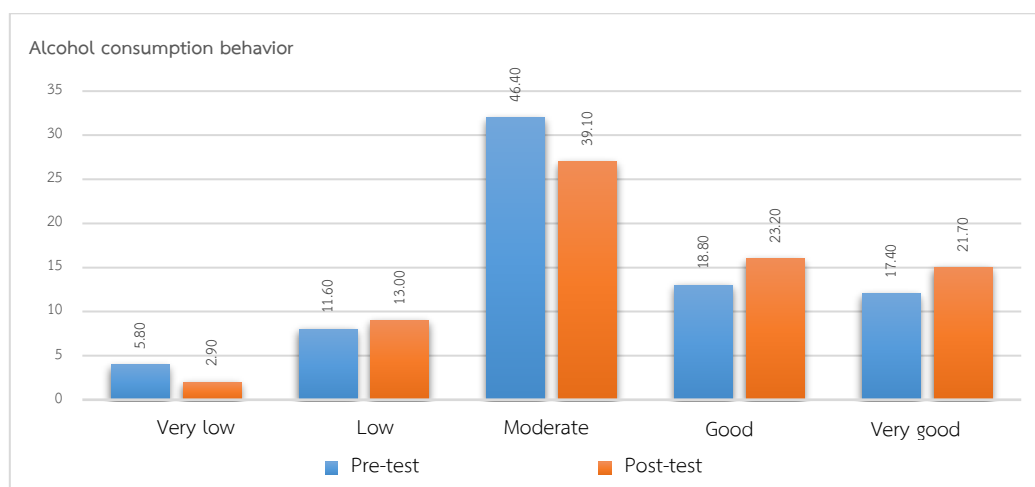

Figure 4. Comparing health behavior pre-test and post-test participation in a program to promote knowledge and health behavior regarding alcohol consumption.

3.5 ด้านการป้องกันโรค

ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพนักศึกษาที่มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านการป้องกันโรคในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 10.10 และอยู่ในระดับดี คิดร้อยละ 50.70 เมื่อทำการเปรียบเทียบกับก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

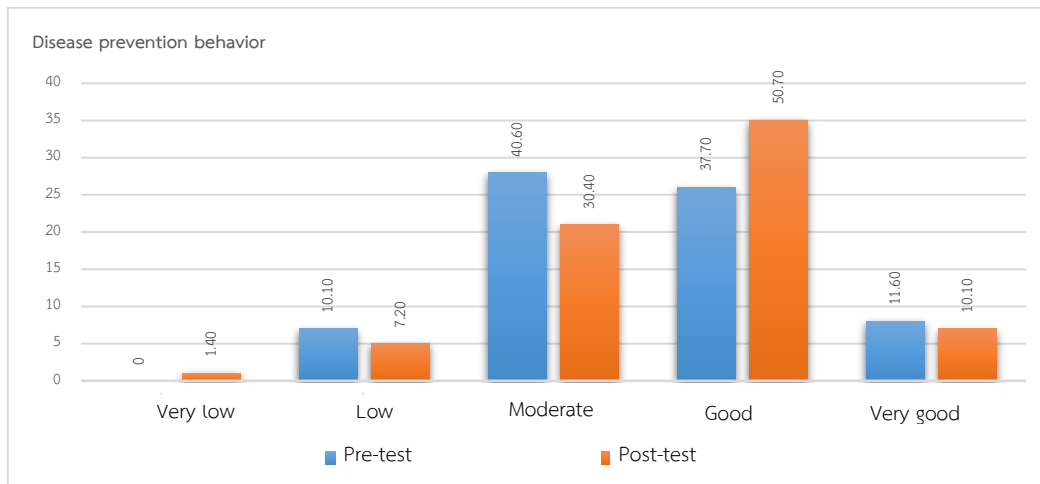

Figure 5. Comparing health behavior pre-test and post-test participation in the program to promote knowledge and health behavior in disease prevention.

อภิปรายผลการวิจัย

โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพในด้านต่าง ๆ และมีกิจกรรมให้นักศึกษาได้คิดวิเคราะห์พิจารณาถึงข้อเสียและโทษของพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ และข้อดีและประโยชน์ของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งมีการจัดกิจกรรมใน 8 หัวข้อ ที่ครอบคลุมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์สู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการอภิปรายผลการวิจัยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ระดับความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการบริโภคอาหารหลังการเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรู้และพฤติกรรมสุขภาพอยู่ในระดับสูงมาก มีค่าเฉลี่ย 9.81 (S.D.=1.65) และส่วนมากมีระดับพฤติกรรมการบริโภคอาหารอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 40.60 โดยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ คือจากระดับต่ำมาก ต่ำ ปานกลาง ดี และดีมาก จากร้อยละ 4.30, 17.40, 49.30, 29.00 และ 0.00 เป็นร้อยละ 4.30, 17.40, 40.60, 30.40 และ 7.20 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ากิจกรรมหัวข้อ “กินอย่างพอเพียง” ที่จัดให้แก่ นักศึกษาทำให้นักศึกษามีระดับความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการบริโภคอาหารอยู่ในระดับสูงมาก แต่มีระดับพฤติกรรมสุขภาพด้านการบริโภคอาหารหลังการเข้าร่วมโปรแกรมอยู่ในระดับปานกลางนั้น แสดงให้เห็นว่าถึงนักศึกษามีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์และโทษของการบริโภคอาหาร แต่นักศึกษาก็ยังไม่ได้นำความรู้ดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินชีวิต นักศึกษายังคงบริโภคอาหารตามความต้องการของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ฮีรศักดิ์ ศรีพิทักษ์ และคนอื่น ๆ (Sripitak et al., 2019) ที่พบว่า ระดับความรู้ด้านสุขภาพของนักเรียนวัยรุ่น จังหวัดยะลา อยู่ในระดับปฏิสัมพันธ์ (Interactive health literacy) เท่านั้น ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างยังมีการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการบริโภคอาหารและการออกกำลังกายเพื่อป้องกันโรคอ้วนที่ยังไม่ถูกต้อง เช่น การบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม เป็นต้น ดังนั้นหากต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักศึกษาอยู่ในระดับดี และดีมาก จะต้องมีการชี้ให้เห็นถึงคุณและโทษของการบริโภคอาหารอย่างจริงจัง และให้นักศึกษาพัฒนาระดับทักษะทางสังคมและทักษะทางปัญญาให้สูงขึ้น เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ระดับขั้นวิจารณ์ญาณ (Critical health literacy) (Sripitak et al., 2019)

ระดับความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการออกกำลังกายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรู้และพฤติกรรมสุขภาพอยู่ในระดับสูงมาก มีค่าเฉลี่ย 8.53 (S.D.=1.33) และส่วนมากมีระดับพฤติกรรมการออกกำลังกายอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ

47.80 โดยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการออกกำลังกายจากก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ คือ ต่ำมาก ต่ำปานกลาง ดี และดีมาก จากร้อยละ 0.00, 10.10, 52.20, 31.90 และ 5.80 เป็นร้อยละ 2.90, 5.80, 31.90, 47.80 และ 11.60 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ากิจกรรมหัวข้อ “กีฬาพอเพียง” ที่จัดให้นักศึกษาประกอบกับการที่นักศึกษาได้เรียนเกี่ยวกับกิจกรรมกีฬา การออกกำลังกาย จึงทำให้นักศึกษามีระดับความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายอยู่ในระดับสูงมาก และมีระดับพฤติกรรมการออกกำลังกายอยู่ในระดับปานกลาง และระดับดี ซึ่งการออกกำลังกายในแต่ละครั้งก็เป็นไปตามหลักของการออกกำลังกาย คือ มีการอบอุ่นร่างกายยืดเหยียดกล้ามเนื้อก่อนและหลังการออกกำลังกายอย่างน้อย 15 นาที มีการออกกำลังกายในระดับปานกลางอย่างน้อย 3 วัน/สัปดาห์ วันละ 30 นาที เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ วันดี เพื่อนเอี่ยม (Peuem, 2018) ที่ทำการวิจัยกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี พบว่านักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายและพฤติกรรมการออกกำลังกายอยู่ในระดับมาก และนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายซึ่งรู้ถึงวิธีการ ประโยชน์ และเห็นถึงความสำคัญของการออกกำลังกาย ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการออกกำลังกายมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่

ระดับความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่หลังการเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรู้และพฤติกรรมสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 6.81 คะแนน (S.D.=0.83) และส่วนมากมีระดับพฤติกรรมการสูบบุหรี่อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 98.60 โดยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพจากระดับต่ำมาก ต่ำ ปานกลาง ดี และดีมาก จากร้อยละ 2.90, 2.90, 13.00, 81.20 และ 0.00 เป็นร้อยละ 0.00, 0.00, 1.40, 98.60 และ 0.00 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ากิจกรรมหัวข้อ “Just Say NO SMOKE Ep1 “บุหรี่ยัยใกล้ตัว” และ Ep.2 “เลิกบุหรี่ยัยพอเพียง” ที่จัดให้นักศึกษาทำให้นักศึกษารู้ถึงโทษของการสูบบุหรี่และวิธีการเลิกบุหรี่ แต่อย่างไรก็ตามนักศึกษายังคงสูบบุหรี่ต่อโดยไม่กลัวโทษจากการสูบบุหรี่ และการที่สูบบุหรี่เพื่อเป็นการคลายเครียดและสูบบุหรี่พร้อมกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเป็นการดื่มกับกลุ่มเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับ นุสบา เกสร และคณะ (Kason et al., 2017) ซึ่งได้ศึกษาความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ของนักเรียนชาย อาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร มีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สนใจในความรู้เกี่ยวกับโทษของการสูบบุหรี่ ซึ่งสาเหตุของการสูบบุหรี่ คือ เพื่อทำตามเพื่อนในกลุ่ม ต้องการเป็นที่ยอมรับของจากกลุ่มเพื่อน สูบบุหรี่เพราะมีความเครียด (Chayawiwatthawong, 2013; Romket, 2007; Inkkhapakorn, 2014)

ระดับความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลังการเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรู้และพฤติกรรมสุขภาพอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 8.03 (S.D.=1.34) และส่วนมากมีระดับพฤติกรรมด้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 39.10 โดยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ จากระดับต่ำมาก ต่ำ ปานกลาง ดี และดีมาก จากร้อยละ 5.80, 11.60, 46.40, 18.80 และ 17.40 เป็นร้อยละ 2.90, 13.00, 39.10, 23.20 และ 21.70 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ากิจกรรมหัวข้อ “พลศึกษาสู้เหล้า Ep.1 “เริ่มต้นเลิกเหล้า” และ Ep.2 “พลศึกษาเลิกเหล้า” ทำให้นักศึกษามีระดับความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับสูง แต่มีระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าถึงนักศึกษาจะมีความรู้เกี่ยวกับโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่นักศึกษาก็ยังคงมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยไม่กลัวโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และนักศึกษาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เมื่อรู้สึกเครียด ดื่มตามคำชักชวนของเพื่อน มีงานสร้างสรรค์ และเพราะความสนุกสนานจึงดื่มจนขาดสติ ซึ่งจากการวิจัยของ Dunn et al. (2000) พบว่า ความคาดหวังในผลของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่า เพื่อเป็นการเข้าสังคม (Sociability) เพื่อเป็นการลดความเครียด (Tension reduction) การเพิ่มความกล้าแสดงออก (Liquid courage) การกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ (Sexuality) การลดทอนทางความคิด (Cognitive) การเพิ่มขึ้นของความเสี่ยงและความก้าวร้าว (Risk and aggression) และการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับรู้ (Self-perception)

ระดับความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันโรคหลังการเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความรู้และพฤติกรรมสุขภาพอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 8.93 (S.D.=1.06) และส่วนมากมีระดับพฤติกรรมการป้องกันโรคอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 50.70 โดยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการป้องกันโรคจากก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ คือ จากระดับต่ำมาก ต่ำ ปานกลาง ดี และดีมาก จากร้อยละ 0.00, 10.10, 40.60, 37.30 และ 11.60 เป็นร้อยละ 1.40, 7.20, 30.40, 50.70 และ 10.10 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ากิจกรรมหัวข้อ “อโรควาพาส” ที่จัดให้แก่ทำให้นักศึกษามีระดับความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันโรคอยู่ในระดับสูง และมีระดับพฤติกรรมการป้องกันโรคอยู่ในระดับดี แสดงให้เห็นว่านักศึกษาได้นำความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อส่งเสริมให้สุขภาพตนเองอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับ Nutbeam (2008) และ Mc Cormack et al. (2010) ที่กล่าวว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพจะมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมด้านสุขภาพ กล่าวคือ หากบุคคลมีความรอบรู้ด้านสุขภาพในระดับดี พฤติกรรมสุขภาพจะดีตามไปด้วย

โดยสรุปแสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการส่งเสริมความรู้และพฤติกรรมสุขภาพที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นสามารถเพิ่มความรู้ของนักศึกษาให้สูงขึ้นแต่ไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาร้อยละของการเปลี่ยนแปลงในแต่ละระดับ พฤติกรรมสุขภาพด้านการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย การสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการป้องกันโรค พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพเป็นพฤติกรรมที่กระทำขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ร่างกายมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง อันได้แก่ การมีพฤติกรรมการกินที่ถูกสุขลักษณะ การมีพฤติกรรมออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ การหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการป้องกันโรค เป็นพฤติกรรมที่กระทำขึ้นเพื่อป้องกันตนให้ปลอดภัยจากโรคร้ายไข้เจ็บต่าง ๆ อันส่งผลมาจากความรู้ที่สูงขึ้น (Leowarin, 1991) ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณวิมล เมฆวิมล (Mekwimon, 2010) ที่กล่าวว่า ความรู้เป็นปัจจัยพื้นฐานและก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล หรือในอีกด้านหนึ่งจะเป็นความพอใจของบุคคลซึ่งได้จากประสบการณ์ในการเรียนรู้ นอกจากนี้ ชลดา งอนสำโรง และณัฐฉัตร กนกกระโทก (Ngonsamrong & Kokkrathok, 2023) ยังได้กล่าวไว้ว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้นักศึกษามีความสามารถและมีทักษะในการค้นหาข้อมูลทางสุขภาพที่ถูกต้อง ทันสมัย จะเป็นแนวทางที่ทำให้นักศึกษานำข้อมูลมาใช้ในการดูแลสุขภาพของตนเองได้อย่างถูกต้อง

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ โปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพโดยประยุกต์จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นสามารถพัฒนาระดับความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพหลังการเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพให้ดีขึ้นในภาพรวม ด้านการออกกำลังกาย และด้านการป้องกันโรค ส่วนด้านการบริโภคอาหาร ด้านการสูบบุหรี่ และด้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่แตกต่างกันทางสถิติแต่มีคะแนนหลังการเข้าร่วมโปรแกรมหักมากกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม ส่วนจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับของความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพหลังการเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า มีการขยับจากระดับที่ต่ำกว่าขึ้นสู่ระดับที่สูงกว่า

2. ด้านพฤติกรรมสุขภาพ โปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพโดยประยุกต์จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น ไม่สามารถพัฒนาระดับพฤติกรรมสุขภาพได้ แต่เมื่อพิจารณาจำนวนคนในพฤติกรรมแต่ละระดับจะพบว่า หลังการเข้าร่วมโปรแกรมมีการพัฒนาสู่ในระดับที่ดีขึ้น

และมีได้มีข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป ดังนี้

1. นักศึกษามีระดับความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพอยู่ในระดับ ปานกลาง สูง และสูงมาก แต่ยังมีระดับพฤติกรรมสุขภาพบางพฤติกรรมที่นักศึกษาส่วนมากยังปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และดี ซึ่งถือว่าเป็นการปฏิบัติที่มีความถี่

ค่อนข้างน้อย ทำให้เห็นว่าพฤติกรรมของนักศึกษานั้นขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของนักศึกษา เพื่อน และสภาพแวดล้อมที่จะเป็นตัวส่งเสริมให้นักศึกษาได้ปฏิบัติพฤติกรรมทั้งด้านเชิงบวกและเชิงลบ ดังนั้นหากต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษา จึงควรจัดโปรแกรม ที่ครอบคลุมปัจจัยในทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษา

2. เนื่องจากมีการเก็บข้อมูลในช่วงที่มีเทศกาล ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ง่ายกว่าช่วงเวลาปกติที่ไม่มีงานเทศกาล จึงควรเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- Chayawiwatthawong, N. (2013). Smoking Behavior of Male Students at Silpakorn University Phetchaburi IT Campus. Bachelor of Arts Research Report. Bangkok: General Business Management Major, Silpakorn University. (In Thai)
- Dunn, ME., Lau, CH., and Cruz. IY. (2000). Changes in Activation of Alcohol Expectancies in Memory in Relation to Changes in Alcohol Use after Participation in an Expectancy Challenge Program. *Experimental and Clinical Psychopharmacology*, 8, 566-575.
- Inkkhapakorn, A. (2014). Survey of Smoking Behavior of Male Students Bachelor's Degree, Faculty of Education Kasetsart University Bang Khen Campus. Bachelor of Education Research Report. Bangkok: Kasetsart University. (In Thai)
- Kason, N., Sanehanurak, P., Janwarapot, W., Tabtim, W., and Deemek, P. (2017). Knowledge and Smoking Behavior of Male Student Kamphaeng Phet Technical College. The 4th Kamphaeng Phet Rajabhat University National Conference, December 22, 2017. Kamphaeng Phet: Kamphaeng Phet Rajabhat University. (In Thai)
- Leowarin, U. (1991). Importance of Educational Attainment to Psychological Characteristics and Health Behaviors of Working People in Bangkok. Doctoral dissertation. Bangkok: Srinakharinwirot University. (In Thai)
- McCormack, L., Bann, C., Squiers, L., Berkman, ND., Squire, C., Schillinger, D., Ohene-Frempong, J. and Hibbard, J. (2010). Measuring health literacy: A pilot study of a new the skills-based instrument. *The journal of Health Communication*, 15(2), 51-71.
- Mekwimon, W. (2010). Health Care Behavior of People in the Student Training Area Field of Study: Applied Thai Traditional Medicine Faculty of Science and Technology Suan Sunandha Rajabhat University. Research Report. Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University. (In Thai)
- National Statistical Office. (2013). The 2013 Food Consumption Behavior Survey. Bangkok: N.P. (In Thai)
- National Statistical Office. (2014). The Smoking and Drinking Behavior Survey 2014. Bangkok: Text and Journal Publication. (In Thai)
- Ngonsamrong, C. & Kokkrathok, N. (2023). Effects of health literacy and health behavior promotion program among village health volunteers in Thongchai Nuea Subdistrict, Pak Thong Chai District, Nakhon Ratchasima Province. *Journal of Health Research and Development, Nakhon Ratchasima Provincial Public Health Office*, 9(1), 115-129. (In Thai)
- Nutbeam, D. (2008). The evolving concept of health literacy. *Social Science & Medicine*, 67(12), 2072-2078.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2017). National Economic and Social Development Plan No. 12 [Online]. Retrieved September 20, 2017. from: http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422 (In Thai)
- Peuem, W. (2018). The Relationship Between Knowledge and Exercise Behaviors of Institute of Physical Education Chonburi Campus the First Year Students in Academic Year 2015. *Academic Journal Institute of Physical Education*, 10(2), 193-201. (In Thai)
- Phengsawat, W. (2009). Research and Development. *Sakon Nakhon Rajabhat University Journal*, 1(2), 1-12. (In Thai)
- Romket, N. (2007). Smoking behavior at Songkhla Rajabhat University [Online]. Retrieved February 15, 2019. from: http://www.sci.skru.ac.th/index/manager5_2.php.page-health (In Thai)

- Sripitak, T., Chutipattana, N., and Thongsamasi, I. (2019). Factors Related to Health Literacy Associated with Consuming Behavior and Exercise in Preventing Obesity Syndrome of Adolescent Students in Yala Province. The 10th Hatyai National and International Conference, July 12-13, 2019. Shongkhla: Hatyai University. (In Thai)
- Tansalee, Y., Moonhong, J., Phanyakum, C., Pluemsamran, T. and Thaisanguanworakul, S. (2020). Study of Knowledge Level and Health Behavior of Students at Thailand National Sports University, Northern Campuses. The 1st National Academic Conference in Humanities and Social Sciences: Academic Liberal Arts in 2020. September 4, 2020. Chiang Mai: Maejo University. (In Thai)
- Thai Health Promotion and Foundation. (2009). Royal Advice Royal Speech about Sports [Online]. Retrieved September 20, 2017. from: <http://www.thaihealth.or.th> (In Thai)
- Thailand National Sports University Chiang Mai Campus. (2020). Number of Students in the Year 2021 [Online]. Retrieved January 31, 2021, from: <https://tnsucmi.ac.th/%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%B9%E0%B8%95%E0%B8%A3/> (In Thai)

แรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำของนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย THE MOTIVATION FOR PLAYING WATER POLO WITH THE THAI NATIONAL WATER POLO TEAM

ปราณปรียา หินซุย¹ ศรีณยา หงษ์บิน¹ อรนนท์ มาแผ้ว¹ อภิชาติ ถาวรนา¹

ธนษฐ์พงษ์ สุขวงศ์¹ และ ณัฐธิดา บังเมฆ^{1*}

Pranpreya Hinsui¹, Sarinya Hongbin¹, Orranan Maphaew¹, Apichat Tavorrna¹

Thanatpong Sukwong¹ and Natthida Bangmek^{1*}

¹คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร

¹Faculty of Sciences, Chandrakasem Rajabhat University, Bangkok

*Corresponding Author: bee_bangmek@hotmail.com

Received: February 16, 2024

Revised: March 8, 2024

Accepted: March 8, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำของนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย ระหว่างเพศชายและหญิง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย ที่เข้าร่วมการแข่งขันซีเกมส์ ครั้งที่ 32 จำนวน 26 คน เป็นเพศชาย 13 คน และเพศหญิง 13 คน จากวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 1.00 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน) ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า แรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำของนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทยทั้งเพศชายและเพศหญิง มีแรงจูงใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าในเพศชาย มีแรงจูงใจ ด้านความรักความถนัดและความสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด (4.56 ± 0.40) และแรงจูงใจด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านรายได้และผลประโยชน์ (3.61 ± 0.75) ส่วนแรงจูงใจในเพศหญิง พบว่ามีแรงจูงใจ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด (4.31 ± 0.60) และแรงจูงใจด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านสุขภาพ (4.03 ± 0.62) และจากการเปรียบเทียบผลของแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำของนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย ระหว่างเพศชายและเพศหญิง โดยรวมพบว่า มีแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำ ไม่แตกต่างกัน ($t = -0.63$, $p = 0.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทยเพศชายและเพศหญิง มีแรงจูงใจในการเล่นกีฬา โปโลน้ำ แตกต่างกันในด้านรายได้และผลประโยชน์ ($t = -2.29$, $p = 0.03$) โดยพบว่า ค่าเฉลี่ยของแรงจูงใจด้านรายได้และผลประโยชน์ ของเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย ส่วนแรงจูงใจด้านความรัก ความถนัดและความสนใจ ($t = 1.17$, $p = 0.25$) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ($t = -0.14$, $p = 0.89$) ด้านสุขภาพ ($t = -0.42$, $p = 0.67$) และด้านเกียรติยศชื่อเสียง ($t = -1.49$, $p = 0.15$) พบว่ามีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: แรงจูงใจ กีฬาโปโลน้ำ นักกีฬาทีมชาติไทย

Abstract

The purpose of this study was to investigate and compare the motivations that influence Thai national water polo players between males and females. The participants, 26 Thai national water polo players, were recruited and chosen to play water polo in the 32nd SEA Games in 2023. As determined by purposive sampling, there were 13 men and 13 women. The researcher's questionnaire, which had a good index of item objective congruence rating of 1.0, was used to gather the data. Data were analyzed by percentages, means, standard deviations, and independent t-tests. The findings of this study demonstrated that the motivation for both male and female Thai national water polo athletes overall is at a high level. In males, there are motivations in terms of love aptitude and interest at the highest level (4.56 ± 0.40), and the least motivation is income and benefits (3.61 ± 0.75). In women, there are motivations in terms of opinions about oneself and related persons at the highest level (4.31 ± 0.60), and the least motivation is for health (4.03 ± 0.62). From comparing the results of the motivation to play water polo of the Thai national athletes between males and females, overall, it was found that there was no difference in motivation to play water polo considering each aspect ($t = -0.63$, $p = 0.39$). It was found that male and female Thai national water polo players have different motivations for playing water polo in terms of income and benefits ($t = 2.29$, $p = 0.03$). It was found that the average income and benefit motivations of females are higher than those of males. As for the motivation for love, aptitude, and interest ($t = 1.17$, $p = 0.25$), opinions about oneself and related persons ($t = -0.14$, $p = 0.89$), health ($t = -0.42$, $p = 0.67$), honor, and reputation ($t = 1.49$, $p = 0.15$), it was found that the average values were not different.

Keywords: Motivation, Water polo, Thai national athletes

บทนำ

โพลีโน้ตเป็นกีฬาทางน้ำประเภททีม ซึ่งในแต่ละทีมนั้นจะประกอบด้วยผู้เล่น 6 คน และผู้รักษาประตูอีก 1 คน รวมทั้งหมด 7 คน โดยในการแข่งขันนั้นผู้เล่นต้องพุ่งตัวเพื่อลอยตัวอยู่ในน้ำและต้องพยายามทำคะแนนจากฝ่ายตรงข้ามให้มากที่สุดจากการโยนลูกบอลเข้าไปทำประตูในฝ่ายตรงข้าม ดังนั้นการเล่นกีฬาโพลีโน้ตจะต้องมีทักษะพื้นฐานการว่ายน้ำ การรับ-ส่งลูก และการพุ่งตัวในน้ำ อีกทั้งทักษะของการรุกและการป้องกัน การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและการทำงานเป็นทีม ซึ่งทักษะต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้นจำเป็นจะต้องมีการฝึกซ้อม ซึ่งจะต้องใช้แรงจูงใจเป็นตัวกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้นักกีฬายกฝึกซ้อม เกิดความขยันและหมั่นทุ่มเทให้การฝึกซ้อมบรรลุเป้าหมายของการแข่งขัน และเป็นตัวกระตุ้นเสริมแรงให้นักกีฬามีความสนใจที่จะฝึกซ้อมต่อไปแม้จะหนักและเหนื่อยยากเพียงใดก็ตาม (Iamphuchuai et al., 2018)

แรงจูงใจ (Motivation) ถือเป็นสิ่งที่ใช้ควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดจากความต้องการ หรือความปรารถนาที่จะพยายามดิ้นรนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ซึ่งอาจจะเกิดมาตามธรรมชาติหรือจากการเรียนรู้ก็ได้ โดยแรงจูงใจนั้นมีทั้งที่เกิดจากสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคลนั้น ๆ เช่นความรู้สึกต้องการหรือขาดอะไรบางอย่างจึงเป็นพลังชักจูงหรือกระตุ้นให้มนุษย์ประกอบกิจกรรมเพื่อทดแทนสิ่งที่ขาดหรือต้องการนั้น หรือความต้องการการยอมรับของสังคม การได้รับรางวัลหรือกำลังใจ หรือการทำให้เกิดความพอใจ ซึ่งล้วนเป็นเหตุจูงใจให้เกิดแรงจูงใจได้ (Kwanboonjan, 1996) จึงอาจกล่าวได้ว่าบุคคลที่ได้รับแรงจูงใจจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ด้วยความกระตือรือร้น และส่งผลให้พฤติกรรมของบุคคลนั้นบรรลุจุดหมาย ซึ่งแรงจูงใจของผู้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาแตกต่างจากแรงจูงใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาและสันหนนาการตามปกติ โดยแรงจูงใจในคนทั่วไปที่เข้าร่วม

กิจกรรมกีฬาและสันทนาการจะมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาสุขภาพ ส่วนผู้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาหรือนักกีฬามีแรงจูงใจมาจากความรัก ความสนใจ และต้องการที่จะแสดงความสามารถหรือศักยภาพทางด้านกีฬาของตน (Frederick & Ryan, 1993) ดังนั้นแรงจูงใจใน นักกีฬาจึงอาจเป็นตัวทำนายที่สำคัญของความมุ่งมั่นด้านกีฬาและโอกาสในการประสบความสำเร็จทางการกีฬาในอนาคตได้

แรงจูงใจเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้นักกีฬาได้ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ความสามารถในการ ฝึกซ้อมเพื่อให้ได้ชัยชนะจากการแข่งขันในแต่ละครั้ง ซึ่งแรงจูงใจอาจเกิดจากหลายๆ เช่น ด้านความรัก ด้านความถนัดและความ สนใจ ด้านรายได้และผลประโยชน์ ด้านเกียรติยศชื่อเสียง ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง และด้านโอกาสที่จะ ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (Pimpanit & Runcharoen, 2017) โดยในกีฬาโปโลน้ำที่ส่งเข้าร่วมการแข่งขันในรายการต่าง ๆ อาทิ เช่น การแข่งขัน กีฬาซีเกมส์ การแข่งขันกีฬาเอเชียเกมส์ จนถึงการแข่งขันชิงแชมป์รายการต่าง ๆ การที่นักกีฬาจะประสบ ความสำเร็จนั้นจะต้องมีความอดทนและมีความมานะพยายามอย่างมากในการฝึกซ้อม และต้องฝึกซ้อมอย่างหนักเพื่อผลงานการ แข่งขันที่พึงประสงค์ การที่จะกระทำเช่นนั้นได้นักกีฬาจะต้องมีความต้องการหรือความรักในกีฬานั้น ๆ เป็นแรงจูงใจที่สำคัญ สอดคล้องกับการศึกษาของ จิรวัดน์ พิมพะนิตย และธชา รุญเจริญ (Pimpanit & Runcharoen, 2017) ที่พบว่าแรงจูงใจในการเล่น กีฬาออกก๊อของนักกีฬาออกก๊อทีมชาติไทยทั้งเพศชายและหญิง ชุดซีเกมส์ ครั้งที่ 15 มาจากความรักความถนัดและความสนใจมากที่สุด และสอดคล้องกับการศึกษาของ รัฐพล จันทรนิยม และคณะ (Channiyom et al., 2023) ที่พบว่า นักกีฬาโบว์ลิ่งทีมชาติไทยมี แรงจูงใจในการเล่นกีฬาโบว์ลิ่ง จากความรัก ความถนัด และความสนใจมากที่สุด นอกจากนี้จากการศึกษาของ Teo et al. (2015) พบว่า นักกีฬาชายจะมีการใช้แรงจูงใจที่สูงกว่านักกีฬาหญิง สอดคล้องกับการศึกษาของ Wilson et al. (2004) พบว่านักกีฬาชายใช้ แรงจูงใจภายในมากกว่านักกีฬาหญิง และจากการศึกษาของ Colly et al. (2005) พบว่านักกีฬาหญิงใช้แรงจูงใจภายในสำหรับเล่น กีฬามากกว่าแรงจูงใจภายนอก ซึ่ง กัมปนาท พาสูวรรณ และคณะ (Pasuwan et al., 2023) กล่าวว่าแรงจูงใจภายในนั้นเกิดขึ้น จากความต้องการภายในตัวบุคคลซึ่งอาจจะเป็นทัศนคติ ความคิดเห็น ความสนใจ การมองเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นต้น ส่วนแรงจูงใจ ภายนอกนั้นเกิดขึ้นจากสิ่งต่าง ๆ ภายนอกร่างกายเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม เช่น นักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันเพื่อต้องการจะ ได้รับรางวัล ได้รับการยอมรับ การมีชื่อเสียง เป็นต้น ดังนั้นแรงจูงใจภายนอกจึงไม่มีความคงทนถาวรต่อพฤติกรรมของนักกีฬามาก นัก โดยนักกีฬานั้นจะแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองสิ่งจูงใจดังกล่าวเฉพาะในกรณีที่ต้องการรางวัล เกียรติยศ ชื่อเสียง คำชม การได้รับการยอมรับเท่านั้น เช่น นักกีฬาฝึกซ้อมอย่างหนักเพื่อแลกเปลี่ยนกับรางวัลหรือสิ่งตอบแทนอื่น ๆ หรือขยันตั้งใจฝึกซ้อม อย่างหนัก เพื่อให้ผู้ฝึกสอนมองเห็นและเลือกตนเองเป็นผู้เล่นตัวจริงหรือเป็นหัวหน้าทีม เป็นต้น

จึงจะเห็นได้ว่านักกีฬาโดยเฉพาะนักกีฬาระดับทีมชาตินั้นจะมีการใช้แรงจูงใจ จากความรัก ความถนัดและความสนใจใน กีฬานั้น ๆ เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้นักกีฬาตั้งใจฝึกซ้อมเพื่อให้ได้ชัยชนะจากการแข่งขัน นอกจากนั้นยังพบว่านักกีฬาเพศหญิง และชายจะมีการใช้แรงจูงใจที่ต่างกัน โดยในนักกีฬาชายจะใช้แรงจูงใจภายในที่เกิดขึ้นจากความต้องการของตนเองเป็นตัวกระตุ้น มากกว่าใช้แรงจูงใจภายนอก และมีระดับการใช้แรงจูงใจที่มากกว่านักกีฬาหญิง ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าวิจัยมีวัตถุประสงค์การศึกษา เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเล่นโปโลน้ำของนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย และเพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำ ระหว่าง เพศชายและเพศหญิง ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้นักกีฬา ผู้ฝึกสอน สมาคม ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการศึกษาค้นคว้า ไปใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมด้านจิตวิทยาในการสร้างแรงจูงใจในการเล่นโปโลน้ำทีมชาติไทยของนักกีฬาทั้งในทีมชายและทีมหญิง ให้เหมาะสมต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

นักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย ที่เข้าร่วมการแข่งขันซีเกมส์ ครั้งที่ 32 ปี พ.ศ. 2566 ณ ราชอาณาจักรกัมพูชา จำนวน 26 คน (Thailand Swimming Association, 2023)

กลุ่มตัวอย่าง

นักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย จำนวน 26 คน ที่เข้าร่วมการแข่งขันซีเกมส์ ครั้งที่ 32 ปี พ.ศ. 2566 ณ ราชอาณาจักรกัมพูชา เป็นเพศชาย 13 คน และเพศหญิง 13 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) และมีการกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

- เกณฑ์การคัดเลือกเข้าร่วมการศึกษา (Inclusion criteria)
 - เป็นนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทยที่สังกัดอยู่ในสมาคมกีฬาว่ายน้ำแห่งประเทศไทย
 - เข้าร่วมการแข่งขันซีเกมส์ครั้งที่ 32 ปี พ.ศ.2566
 - เข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจและลงนามในเอกสารยินยอม
- เกณฑ์การคัดเลือกรับจากการศึกษา (Exclusion criteria)
 - ผู้เข้าร่วมการวิจัยขอถอนตัวออกจากโครงการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแรงงูใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำของนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย ซึ่งผ่านการพิจารณาและตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยการหาค่าความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence; IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยมีค่าเฉลี่ย IOC เท่ากัน 1.00 ซึ่งแบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล เช่น เพศ ช่วงอายุ ประสบการณ์การเล่นกีฬาโปโลน้ำ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแรงงูใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน จำนวน 40 ข้อ แบ่งออกได้ดังนี้

1. ด้านความรักความถนัดและความสนใจ มีทั้งหมด 8 ข้อ
2. ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีทั้งหมด 8 ข้อ
3. ด้านสุขภาพ มีทั้งหมด 8 ข้อ
4. ด้านรายได้และผลประโยชน์ มีทั้งหมด 8 ข้อ
5. ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและด้านความก้าวหน้าในอนาคต มีทั้งหมด 8 ข้อ

โดยข้อคำถามเกี่ยวกับแรงงูใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำ มีเกณฑ์พิจารณาระดับแรงงูใจ 5 ระดับ และได้กำหนดมาตราส่วนประมาณค่าคะแนนไว้ดังนี้

ระดับแรงงูใจมากที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ	5
ระดับแรงงูใจมาก	มีค่าคะแนนเท่ากับ	4
ระดับแรงงูใจปานกลาง	มีค่าคะแนนเท่ากับ	3
ระดับแรงงูใจน้อย	มีค่าคะแนนเท่ากับ	2
ระดับแรงงูใจน้อยที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ	1

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนน ผู้วิจัยให้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับดังนี้ (Wongrattana, 2007)

4.50-5.00	หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	อยู่ในระดับมาก
2.50-3.49	หมายถึง	อยู่ในระดับปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อย
1.00-1.49	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม แรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำ โดยพัฒนาข้อคำถามของแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำ จากการศึกษาของ รัฐพล จันทรนิยัม และคณะ (Channiyom et al., 2023) และผ่านการพิจารณาและตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยการหาค่าความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยมีค่าเฉลี่ย IOC เท่ากับ 1.00
2. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาคมกีฬาว่ายน้ำแห่งประเทศไทย
3. ติดต่อประสานงานและขอความร่วมมือจากนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทยในการเก็บข้อมูล
4. นัดหมาย กำหนดวัน เวลา กับนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทยเพื่อเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
5. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง และนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยข้อมูลทั่วไปใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำของนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทยระหว่างเพศชายและเพศหญิง โดยใช้สถิติการทดสอบ t-test independent

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่านักกีฬาเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 21.53 ± 3.66 ปี โดยอายุน้อยที่สุด คือ 17 ปี และอายุมากที่สุด คือ 28 ปี มีประสบการณ์การเป็นทีมชาติไทย 1-2 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 มีประสบการณ์ 3-4 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 มีประสบการณ์ 5-6 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 และมีประสบการณ์มากกว่า 6 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 ส่วนนักกีฬาเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 19.30 ± 3.88 โดยอายุน้อยที่สุดคือ 15 ปี และอายุมากที่สุดคือ 26 ปี มีประสบการณ์การเป็นทีมชาติไทย 1-2 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 มีประสบการณ์ 3-4 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 มีประสบการณ์ 5-6 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 และมีประสบการณ์มากกว่า 6 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1
2. นักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย เพศชาย มีแรงจูงใจ ด้านความรัก ความถนัดและความสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย เพศหญิง มีแรงจูงใจด้านความรัก ความถนัด และความสนใจ อยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1 (Table 1.)

Table 1. Mean and standard deviation of motivations for choosing to play water polo among male and female water polo athletes of the Thai national water polo team in terms of love, aptitude, and interest.

Love, Aptitude and Interest	Male (n=13)			Female (n=13)		
	$\bar{x}$	S.D.	Motivation level	$\bar{x}$	S.D.	Motivation level
1. Have a love and interest in water polo	4.76	0.43	Very high	4.53	0.66	Very high
2. Can practice skills and play water polo better than other sports	4.69	0.48	Very high	4.46	0.87	High
3. Have an aptitude for water sports	4.69	0.48	Very high	4.30	1.18	High
4. Has had an aptitude for water polo since childhood	3.84	0.98	High	3.00	1.35	Average
5. Playing water polo is better than other sport	4.53	0.66	Very high	4.23	1.23	High
6. I like watching water polo matches.	4.46	0.77	High	4.46	0.66	High
7. Have a passion for scoring according to the style of water polo	4.76	0.59	Very high	4.46	0.96	High
8. There is a need to develop higher skills and abilities	4.76	0.43	Very high	4.84	0.55	Very high
total	4.56	0.60	Very high	4.28	0.93	High

3. นักกีฬาโพลีนาทีมชาติไทยทั้งเพศชายและหญิง มีแรงจูงใจด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 2 (Table 2.)

Table 2. Mean and standard deviation of motivations for playing water polo among male and female water polo athletes of the Thai national water polo team in terms of opinions about oneself and related persons.

Opinions about oneself and related persons	Male (n=13)			Female (n=13)		
	$\bar{x}$	S.D.	Motivation level	$\bar{x}$	S.D.	Motivation level
1. Have confidence in your ability to be successful in water polo	4.53	0.66	Very high	4.00	0.81	High
2. They think that being a water polo player is a challenging sport	4.61	0.65	Very high	4.30	1.03	High
3. It is a sport where one can express one's abilities	4.69	0.66	Very high	4.46	0.66	High

Table 2. Continue.

Opinions about oneself and related persons	Male (n=13)			Female (n=13)		
	$\bar{x}$	S.D.	Motivation level	$\bar{x}$	S.D.	Motivation level
4. It is motivated by the need to express it to gain acceptance from others	4.07	0.64	High	4.07	1.18	High
5. It is believed that water polo contributes to developing one's own personality	4.23	0.59	High	4.23	0.72	High
6. Family and other people support me in playing and being a water polo player	4.69	0.63	Very high	4.76	0.83	Very high
7. A friend who plays water polo convinced me to play	3.30	1.54	Average	4.38	0.96	High
8. An experienced person in water polo recommended and persuaded me to play water polo	4.38	0.76	High	4.30	1.03	High
Total	4.31	0.76	High	4.31	0.90	High

4. นักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย ทั้งเพศชายและหญิง มีแรงจูงใจด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 3 (Table 3.)

Table 3. Mean and standard deviation of motivations for playing water polo among male and female water polo athletes of the Thai national water polo team in terms of health.

Health	Male (n=13)			Female (n=13)		
	$\bar{x}$	S.D.	Motivation level	$\bar{x}$	S.D.	Motivation level
1. Water polo is a type of exercise that strengthens the body	4.53	0.51	Very high	4.76	0.43	Very high
2. I want to keep my body strong and my mind happy	3.76	0.92	High	4.38	0.76	High
3. I want to improve the functioning of various systems within the body	4.38	0.76	High	4.23	0.72	High
4. Water polo is a sport that requires endurance in practice	4.69	0.63	Very high	4.61	0.86	Very high
5. I want to have an elegant figure	3.84	1.21	High	3.69	1.18	High
6. My body was weak, so I decided to play to improve my body	2.53	1.26	Average	2.69	1.60	Average

Table 3. Continue.

Health	Male (n=13)			Female (n=13)		
	$\bar{x}$	S.D.	Motivation level	$\bar{x}$	S.D.	Motivation level
7. I want fun and enjoyment in exercising	4.30	0.94	High	4.23	0.72	High
8. Playing water polo reduces the incidence of disease	3.38	1.19	Average	3.69	1.18	High
Total	3.92	0.92	High	4.03	0.93	High

5. นักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย ทั้งเพศชายและหญิง มีแรงจูงใจด้านรายได้และผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 4 (Table 4.)

Table 4. Mean and standard deviation of motivations for playing water polo among male and female water polo athletes of the Thai national water polo team in terms of income and benefit.

Income and benefit	Male (n=13)			Female (n=13)		
	$\bar{x}$	S.D.	Motivation level	$\bar{x}$	S.D.	Motivation level
1. There is an opportunity to study in higher educational institutions such as the athlete quota system	4.46	0.77	High	4.07	1.03	High
2. There is an opportunity to receive a scholarship	4.15	0.80	High	4.15	1.03	High
3. There is an opportunity to seek new knowledge and experiences related to water polo	4.15	0.98	High	4.30	0.94	High
4. Could travel to various places both domestically and abroad	4.46	0.87	High	4.76	0.59	Very high
5. Receive a lot of various benefits	2.92	1.32	Average	4.38	1.12	High
6. There is an opportunity to be hired to work in both the public and private sectors	2.84	1.51	Average	3.84	1.34	High
7. Receive monthly income as a high return	2.84	1.21	Average	4.15	1.46	High
8. Receive substantial compensation or compensation for your success in a competition	3.07	1.25	Average	4.38	1.19	High
Total	3.61	1.08	High	4.25	1.08	High

6. นักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย ทั้งเพศชายและหญิง มีแรงจูงใจด้านเกียรติยศชื่อเสียง อยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 5 (Table 5.)

Table 5. Mean and standard deviation of motivations for playing water polo among male and female water polo athletes of the Thai national water polo team in terms of honor and reputation.

Honor and reputation	Male (n=13)			Female (n=13)		
	$\bar{x}$	S.D.	Motivation level	$\bar{x}$	S.D.	Motivation level
1. Able to establish a reputation for myself and my family	3.84	0.55	High	4.38	0.76	High
2. Able to establish a reputation for my locality and province.	3.38	0.84	Average	4.38	0.76	High
3. Able to build a reputation for the country	4.23	0.72	High	4.30	1.03	High
4. Received praise from the public.	3.38	0.86	Average	3.84	1.34	High
5. I want my family to feel proud of their achievements	4.00	0.81	High	4.38	1.19	High
6. Can aid in the acceptance and recognition of individuals in society	3.46	0.96	Average	4.07	1.11	Average
7. I want to be a successful water polo player	4.61	0.50	Very high	4.61	0.76	Very high
8. I want to be someone who brings fame to the sport of water polo	4.38	0.76	High	4.15	1.21	High
Total	3.91	0.75	High	4.26	1.02	High

7. นักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทยเพศชายและเพศหญิง มีแรงจูงใจในการเล่นกีฬา โปโลน้ำ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันในด้านรายได้และผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า ค่าเฉลี่ยของแรงจูงใจด้านรายได้และผลประโยชน์ ของเพศหญิง สูงกว่าเพศชาย ส่วนแรงจูงใจในด้านความรัก ความถนัดและความสนใจ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านสุขภาพ และด้านเกียรติยศชื่อเสียง พบว่า ไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 6 (Table 6.)

Table 6. A comparison of the average motivations for playing water polo among Thai national water polo players.

Motivations	Male		Female		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. Love aptitude and interest	4.56	0.40	4.28	0.75	1.17	0.25
2. opinions about oneself and related persons	4.28	0.42	4.31	0.60	-0.14	0.89
3. health	3.93	0.64	4.03	0.62	-0.42	0.67

Table 6. Continue.

Motivations	Male		Female		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
4. Income and benefit	3.61	0.75	4.25	0.67	-2.29	0.03*
5. Honor and reputation	3.91	0.41	4.26	0.74	-1.49	0.15
Total	4.05	0.52	4.22	0.67	-0.63	0.39

*p < 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำของนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย ทั้งเพศชายและเพศหญิง พบว่ามีแรงจูงใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าในเพศชาย มีแรงจูงใจ ด้านความรักความถนัดและความสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด และแรงจูงใจด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านรายได้และผลประโยชน์ ส่วนแรงจูงใจในเพศหญิง พบว่ามีแรงจูงใจ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด และแรงจูงใจด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านสุขภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจนั้น เป็นสิ่งจำเป็นและเป็นสิ่งกระตุ้นให้นักกีฬาเกิดความพยายามและต้องการที่จะประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตั้งไว้ ซึ่งแรงจูงใจอาจจะเกิดจากตัวบุคคลเองหรือเกิดจากแรงกระตุ้นภายนอกโดยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ โซติกา รัส (Raso, 2012) กล่าวว่าแรงจูงใจหมายถึง ปัจจัยหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ผลักดันให้บุคคลสามารถแสดงพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ หรือให้ได้ซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการ หรือหมายถึงการที่บุคคลมีความปรารถนาหรือต้องการที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ อีรวิญญ์ พรหมจรรย์ (Promjamorn, 2013) กล่าวว่า แรงจูงใจ คือความต้องการของคนนั้น ๆ ที่จะพยายามกำหนดทิศทางของพฤติกรรมให้เป็นไปตามความต้องการนั้น ๆ ดังนั้นแรงจูงใจจึงเป็นตัวกำหนดระดับความตั้งใจของคนให้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา และเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับทุกคนที่จะทำให้แต่ละคนกระทำหรือไม่กระทำกิจกรรมใด ๆ ก็ได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของคน ๆ นั้น

จากการเปรียบเทียบผลของแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำของนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย ทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยรวมพบว่า มีแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรวัดน์ พิมพ์นิย และธรา รุญเจริญ (Pimpanit & Runcharoen, 2017) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเล่นกีฬาฮอกกี้ของนักกีฬาฮอกกี้ทีมชาติไทย ชุดใหญ่ ชาย 20 คน หญิง 20 คน ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในของนักกีฬาฮอกกี้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแรงจูงใจในของนักกีฬาฮอกกี้ จำแนกตามเพศพบว่าระหว่างเพศหญิงและเพศชายมีระดับแรงจูงใจไม่ต่างกัน เพราะไม่ว่าจะเป็นนักกีฬาเพศชายหรือหญิง ต่างมีความมุ่งมั่น ความต้องการที่จะฝึกฝนเพื่อเพิ่มสมรรถภาพให้กับร่างกาย มีความมุ่งมั่นฝึกซ้อมเพื่อชัยชนะ อีกทั้งในปัจจุบันมีการสนับสนุนให้ผู้หญิงเล่นกีฬามากขึ้น ซึ่งตรงกับ พิชิต เมืองนาโพธิ์ (Muangnapho, 1991) ที่กล่าวว่า ยุคปัจจุบัน มุมมองของการแข่งขันกีฬาของผู้หญิงได้เปลี่ยนแปลงไปมากแล้วจากการที่ผู้หญิงได้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาระหว่างชาติได้ ชี้ให้เห็นว่า ผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันกับผู้ชายในการแข่งขันกีฬาและในการที่จะได้รับคำชมเชยในการแข่งขัน และสอดคล้องกับ นิพัทธ์ อึ้งปกรณ์แก้ว (Ungpakomkaew, 2023) ที่กล่าวว่า คณะกรรมการโอลิมปิกสากล (International Olympic Committee, IOC) ได้กำหนดสัดส่วนของนักกีฬาชายต่อนักกีฬาหญิงเท่ากับ 50 : 50 และส่งเสริมให้ผู้หญิงได้มีส่วนร่วมในกีฬามากขึ้น ดังนั้น บุคคลใดที่ได้มีประสบการณ์ในการเล่นกีฬาหรือออกกำลังกายซึ่งไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือชายหากได้มีโอกาสในการเข้าร่วมหรือเล่นกีฬา ย่อมทำให้มีสุขภาพร่างกาย แข็งแรง เกิดความผูกพัน มีเจตคติที่ดี รวมถึงการเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อประเทศชาติอีกด้วย

1. แรงจูงใจด้านความรัก ความถนัด และความสนใจ

แรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำของนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย ด้านความรัก ความถนัด และความสนใจ ในเพศชาย มีแรงจูงใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเพศหญิงมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า เพศชาย มีความรัก และความสนใจในกีฬาโปโลน้ำ มีค่าเฉลี่ยคะแนนแรงจูงใจมากที่สุด ส่วนในเพศหญิงนั้นต้องการเรียนรู้และพัฒนาทักษะความสามารถให้สูงขึ้น มีค่าเฉลี่ยคะแนนแรงจูงใจมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ในการเล่นกีฬาโปโลน้ำจะต้อง มีความรัก มีความถนัดและความสนใจ และต้องการเรียนรู้และพัฒนาทักษะความสามารถให้สูงขึ้น นอกจากนี้มีความชื่นชอบในรูปแบบการเล่นของกีฬาโปโลน้ำและเห็นถึงความสำคัญของทักษะที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ สุปราณี ขวัญบุญจันทร์ (Kwanboonjan, 1996) กล่าวว่ามนุษย์ทุกคนเมื่อต้องการจะกระทำ กิจกรรมใด ๆ ให้เกิดความสำเร็จจำเป็นจะต้องมีแรงจูงใจ การที่นักกีฬาโปโลน้ำ ตั้งใจขยันฝึกซ้อม หรือ พยายามเล่นอย่างเต็มความสามารถในขณะแข่งขัน ต้องมีแรงจูงใจเป็นเหตุสำคัญ ซึ่งอาจมาจากความรัก ความถนัดหรือความสนใจ หรือมาจากความต้องการที่จะฝึกฝนเพื่อให้ตนเก่งขึ้นเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการแข่งขัน ดังนั้นแรงจูงใจจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นให้นักกีฬาตื่นตัวในขณะฝึกซ้อมและการแข่งขัน และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐพล จันทรนิยม และคณะ (Channiyom et al., 2023) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโบว์ลิ่งของนักกีฬาโบว์ลิ่งทีมชาติไทย โดยพบว่านักกีฬาโบว์ลิ่งทีมชาติไทยมีแรงจูงใจในการเลือกกีฬาโบว์ลิ่งโดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความรัก ความถนัดและความสนใจ ดังนั้นการที่จะผลักดันให้บุคคลอื่น ๆ สนใจการเล่นกีฬาจนเข้าสู่ระดับทีมชาติควรพยายามปลูกฝังให้บุคคลนั้น มีความรัก ความถนัด และสนใจ การมีชื่อเสียง ได้รับการยอมรับจากบุคคลรอบข้าง รวมไปถึงการมีเงินรางวัลค่าตอบแทน ถึงจะสามารถสร้างแรงจูงใจในการเล่นกีฬาได้มาก และจากการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำระหว่างเพศชายและเพศหญิง ในด้านความรัก ความถนัดและความสนใจ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เพราะนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทยทั้งเพศชายและเพศหญิง ต่างก็มีระดับแรงจูงใจใน ด้านความรัก ความถนัดและความสนใจ อยู่ในระดับมาก ดังนั้นในการเป็นนักกีฬาระดับทีมชาติควรพยายามปลูกฝังให้บุคคลนั้น มีความรัก ความถนัด และสนใจ และต้องการเรียนรู้และพัฒนาทักษะความสามารถให้สูงขึ้น ถึงจะสามารถสร้างแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำ

2. แรงจูงใจด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

แรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำของนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งเพศชายและเพศหญิงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ในเพศชาย มีความคิดว่กีฬาโปโลน้ำเป็นกีฬาที่ได้แสดงออกถึงความสามารถของตนเอง และครอบครัวบุคคลใกล้ชิดให้การสนับสนุนในการเล่นและเป็นนักกีฬาโปโลน้ำ มีค่าเฉลี่ยคะแนนแรงจูงใจมากที่สุด ส่วนในเพศหญิงนั้นครอบครัวบุคคลใกล้ชิดให้การสนับสนุนในการเล่นและเป็นนักกีฬาโปโลน้ำ มีค่าเฉลี่ยคะแนนแรงจูงใจมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ในการเล่นกีฬาโปโลน้ำมีแรงจูงใจมาจากการที่นักกีฬามีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และครอบครัวบุคคลใกล้ชิดให้การสนับสนุนในการเล่นและเป็นนักกีฬาโปโลน้ำ สอดคล้องกับ ชาญชัย โพธิ์คลัง (Phoklang, 1989) ที่กล่าวว่า ลักษณะของความเชื่อมั่นในตนเอง และการได้ค้นพบสิ่งใหม่ด้วยตนเอง เป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นผลส่งให้นักกีฬาเหล่านั้นประสบความสำเร็จในการฝึกซ้อมและแข่งขัน นักกีฬาจะฝึกซ้อมอย่างหนักเพื่อให้มีความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นที่สุด ขณะฝึกซ้อมก็จะค้นพบสิ่งใหม่เกิดขึ้นกับตนเองอย่างไม่คาดฝัน ยิ่งทำให้เพิ่มความภาคภูมิใจและเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกัน การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดก็เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สามารถทำการฝึกซ้อมหรือแข่งขันได้อย่างเต็มที่โดยไม่เกิดความกังวลใด ๆ ดังนั้นแรงจูงใจนี้จะเป็นแรงขับที่ให้นักกีฬาประสบความสำเร็จในการแข่งขันด้วย สอดคล้องกับ สุปราณี ขวัญบุญจันทร์ (Kwanboonjan, 1996) ที่กล่าวว่าการอยู่ในครอบครัวที่รักการเล่นกีฬา และสังคมที่อยู่สนับสนุนการเล่นกีฬาจะช่วยให้มีแรงจูงใจในการเล่นกีฬาเป็นอย่างมาก

จากการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้องระหว่างเพศชาย และเพศหญิง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เพราะนักกีฬาโปโลน้ำทั้งเพศชายและเพศหญิงส่วนใหญ่ต่างมีความสามารถในการว่ายน้ำและทักษะการเล่นโปโลน้ำอยู่แล้ว รวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดให้การสนับสนุนในการเป็นนักกีฬาโปโลน้ำ สอดคล้องกับ Weinberg & Gould (1999) ได้กล่าวไว้ว่า การที่บุคคลรอบข้างหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนนักกีฬาให้มีความพยายามที่จะฝึกซ้อม และมีความอดทนต่อสิ่งที่กำลังเผชิญในขณะทำการฝึกซ้อมหรือแข่งขันกีฬา จะทำให้นักกีฬามีความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อทำกิจกรรมนั้นสำเร็จ นอกจากนี้การได้รับสนับสนุนจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ครอบครัว ญาติ หรือบุคคลอื่น ๆ ล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดแรงจูงใจตามมาและจะทำให้เกิดแรงจูงใจที่ยากเล่นกีฬาต่อไปในอนาคตอีกด้วย

3. แรงจูงใจด้านสุขภาพ

แรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำของนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย ด้านสุขภาพ ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ในเพศชาย จะมองว่ากีฬาโปโลน้ำเป็นกีฬาที่ต้องใช้ความอดทนในการฝึกซ้อม โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนแรงจูงใจมากที่สุด ในเพศหญิง จะมองว่ากีฬาโปโลน้ำเป็นการออกกำลังกายชนิดหนึ่งที่มีผลทำให้ร่างกายแข็งแรง โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนแรงจูงใจมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ากีฬาโปโลน้ำหากจะต้องการพัฒนาทักษะการเล่น รวมถึงสมรรถภาพร่างกายด้านต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จจะต้องมีร่างกายที่พร้อมและต้องใช้ความอดทนในการฝึกซ้อมที่ใช้ระยะเวลานาน นอกจากนี้กีฬาโปโลน้ำเป็นกีฬาที่ต้องพุงตัวเพื่อลอยตัวอยู่ในน้ำและต้องพยายามทำคะแนนจากฝ่ายตรงข้ามให้มากที่สุดจากการโยนลูกบอลเข้าไปทำประตูในฝ่ายตรงกันข้าม ซึ่งจำเป็นจะต้องมีความสมบูรณ์และความพร้อมของร่างกายเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ญัฐพงศ์ ชันอาสา และคณะ (Khanarsa et al., 2023) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเล่นกีฬาฟุตบอลของนักเรียนชายโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ รุ่งอายุไม่เกิน 18 ปี โดยพบว่าแรงจูงใจด้านสุขภาพอนามัยมีผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ตัวแปรย่อยที่เป็นแรงจูงใจในการเล่นกีฬาฟุตบอลมากที่สุดคือ การออกกำลังกายทำให้นักกีฬาฟุตบอลมีร่างกายแข็งแรง เพราะนักกีฬาต้องการดูแลสุขภาพของตนเองให้แข็งแรงและต้องการเรียนรู้ทักษะความชำนาญใหม่ ๆ ของกีฬาฟุตบอล

จากการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำด้านสุขภาพระหว่างเพศชาย และเพศหญิง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เพราะนักกีฬาโปโลน้ำทั้งเพศชายและเพศหญิงให้ความสำคัญเรื่องการดูแลสุขภาพของตนเองและพัฒนาสมรรถภาพทางกายของตนเองอยู่เสมอ เพื่อที่จะได้พัฒนาทักษะการฝึกซ้อมและมีสถิติเพิ่มขึ้นอยู่เรื่อย ๆ และสามารถเป็นนักกีฬาทีมชาติได้ในระยะเวลายาวนาน รวมถึงการฝึกซ้อมโปโลน้ำจะทำให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงอีกด้วย สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ลภัส ชูแทน และคณะ (Chootan et al., 2017) ที่เปรียบเทียบแรงจูงใจในการเล่นกีฬาแฮนด์บอลชายหาดพบว่านักกีฬาส่วนใหญ่มีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านสุขภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ กีฬาแฮนด์บอลชายหาดทำให้สมรรถภาพร่างกายดี อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 คะแนน

4. แรงจูงใจด้านรายได้และผลประโยชน์

แรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำของนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย ด้านรายได้และผลประโยชน์ ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ในเพศชายมีโอกาสที่จะเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาที่สูงขึ้น เช่น ระบบโควตานักกีฬา และมีโอกาสเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ในเพศหญิงมีโอกาสเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า การได้รับผลประโยชน์จากการเล่นกีฬาโปโลน้ำไม่ว่าจะทางตรง หรือทางอ้อม เช่นการได้รับค่าตอบแทน การได้สิทธิพิเศษต่าง ๆ ทำให้นักกีฬาโปโลน้ำมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชาญชัย โพธิ์คลัง (Phoklang, 1989) ที่ได้กล่าวถึงนักกีฬาที่ประสบความสำเร็จในการฝึกซ้อมและแข่งขันนั้นย่อมมีเหตุผลซึ่งเกิดจากการสร้างแรงจูงใจที่แตกต่างกัน ความพอใจที่ทำให้ประสบความสำเร็จที่ซ่อน

เร้นอยู่ภายในจิตสำนึกคือ นักกีฬาระดับแชมป์จะมีพลังที่ซ่อนเร้นอย่างหนึ่งกระตุ้นให้รู้สึกสำนึกอยู่ตลอดเวลา ทำให้เขาต้องฝึกหนักนั้น หรือมีความปรารถนาที่อยากจะได้รับชัยชนะในการแข่งขันนั้น ๆ เพราะชัยชนะเหล่านั้นคือเครื่องชี้ให้สังคมได้เห็นว่า เขาคือผู้ยิ่งใหญ่ในสนามแข่งขันและอาจมีผลตอบแทนอื่น ๆ ติดตามมา เช่น รางวัล ตำแหน่งหน้าที่การงาน ระดับความเป็นอยู่ และสภาพแวดล้อมทางสังคม เป็นต้น สอดคล้องกับ สมบัติ กาญจนกิจ และสมหญิง จันทฤทธิ์ (Karnjanakit & Chuntaruthai, 1999) ได้กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากแรงผลักดัน หรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวนักกีฬา เช่น เงินทอง หรือรางวัลต่าง ๆ จะเป็นตัวกระตุ้น ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้นเพื่อสนองความต้องการได้

จากการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำด้านรายได้และผลประโยชน์ ระหว่างเพศชาย และเพศหญิง มีความแตกต่างกัน โดยพบว่า ค่าเฉลี่ยของแรงจูงใจด้านรายได้และผลประโยชน์ ของเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย โดยในเพศหญิง ตัวแปรย่อยที่เป็นแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำมากที่สุดคือ ความต้องการที่จะได้รับเงิน สวัสดิการต่าง ๆ และโอกาสในการเดินทางไปต่างประเทศ ส่วนในเพศชาย ตัวแปรย่อยที่เป็นแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำมากที่สุดคือ ความต้องการที่จะได้รับโควตาและทุนการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่านักกีฬาโปโลน้ำเพศชายมีโปรแกรมการแข่งขันที่น้อยกว่าเพศหญิง ทำให้มีสาเหตุในการเล่นกีฬาโปโลน้ำส่วนใหญ่มาจากความรัก ความถนัดและความชอบ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับรายได้และผลประโยชน์มากนัก แตกต่างจากเพศหญิงที่มีโปรแกรมการแข่งขันที่มากกว่า จึงอาจจะเกิดความต้องการที่จะได้รับผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นรายได้หรือการได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ที่มากกว่านักกีฬาชาย สอดคล้องกับ เสาวลี แก้วช่วย (Kaewchuay, 2558) ที่พบว่าแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโดยแรกเริ่มมักเกิดจากความรัก ความชอบ ความสนุกสนานเพลิดเพลินหรือการเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ๆ แต่หากเล่นได้ดีมีฝีมือมากขึ้นจนได้รับชัยชนะ ประสบผลสำเร็จ หรือมีรายการแข่งขันที่มากขึ้น จะทำให้นักกีฬามุ่งเน้นการแข่งขัน เพื่อได้รับเงิน รางวัล ซึ่งถือเป็นแรงเสริมทางบวก ทำให้มีความพยายามฝึกซ้อมมากขึ้น แม้ว่าจะเหน็ดเหนื่อย แต่เพื่อให้ได้ชัยชนะ ได้รับเงินรางวัลและสิ่งตอบแทน ต่างๆ นักกีฬาจะอดทน ยอมรับความเหน็ดเหนื่อยในการฝึกซ้อม และแข่งขัน และต้องการพัฒนาฝีมือขึ้นเรื่อย ๆ จนเป็นนักกีฬาที่เก่ง และประสบผลสำเร็จในการแข่งขันได้ จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้แรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำด้านรายได้และผลประโยชน์ ระหว่างเพศชาย และเพศหญิง มีความแตกต่างกัน

5. แรงจูงใจด้านเกียรติยศชื่อเสียง

แรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำของนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทย ด้านเกียรติยศชื่อเสียง ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิง ต้องการเป็นนักกีฬาโปโลน้ำที่มีความสำเร็จมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าในการได้รับเลือกเป็นตัวแทนของทีมชาติทำให้มีแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุปรานี ขวัญบุญจันทร์ (Kwanboonjan, 1996) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจในด้านกีฬาไว้ว่าแรงจูงใจของคนเริ่มเล่นกีฬาสาเหตุทางสังคม ต้องการมีเพื่อนใหม่โดยใช้กิจกรรมกีฬาเป็นสื่อ ต้องการให้คนใน กลุ่มยอมรับ หลังจากนั้นจะมีความต้องการยกระดับสภาพของสังคม เพื่อให้ได้มาซึ่งชื่อเสียง เงินทอง เกียรติยศ และการยอมรับในสังคม ซึ่งอาจจะมีความต้องการที่จะยกระดับของตนเองให้สูงขึ้นในทุก ๆ ด้าน เช่นระดับการเล่นของตนเอง ระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับของหน้าที่การงาน และอื่นๆ ด้วยเหตุที่มีแรงจูงใจเป็นพลังที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในตัวแล้ว จึงเป็นแรงขับที่ตืออย่างหนึ่งที่ทำให้นักกีฬา ประสบความสำเร็จในการฝึกซ้อมและแข่งขัน

จากการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำ ด้านเกียรติยศชื่อเสียง ระหว่างเพศชาย และเพศหญิง พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน เพราะนักกีฬาโปโลน้ำทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างมีความต้องการที่จะเป็นนักกีฬาโปโลน้ำที่ประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียง สอดคล้องกับ Chin et al. (2012) ที่ศึกษาแรงจูงใจในนักกรีฑาประเภทลู่และลาน อายุ 13-18 ปี จำนวน 632 คน พบว่า นักกีฬาทั้งเพศชายและหญิงต่างก็ให้ความสำคัญกับเงินรางวัล และชื่อเสียง ดังนั้นผู้ฝึกสอนและบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาโปโลน้ำควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างแรงจูงใจด้านรายได้และผลประโยชน์ โดยเฉพาะเรื่องของเงินรางวัลและเบี้ยเลี้ยง และสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้จากการฝึกซ้อมโปโลน้ำเนื่องจากเป็นแรงจูงใจที่นักกีฬาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและจะเป็นแรงผลักดันให้นักกีฬาสนใจเล่นกีฬาโปโลน้ำให้ประสบความสำเร็จต่อไป

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า นักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทยเพศชาย มีแรงจูงใจ ด้านความรักความถนัดและความสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทยเพศหญิงมีแรงจูงใจ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด และจากการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำระหว่างเพศชายและเพศหญิง โดยรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทยเพศชายและเพศหญิง มีแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโปโลน้ำ แตกต่างกันในด้านรายได้และผลประโยชน์ ส่วนแรงจูงใจด้านความรัก ความถนัดและความสนใจ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านสุขภาพ และด้านเกียรติยศชื่อเสียง พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการปลูกฝังให้นักกีฬามีแรงจูงใจด้านความรักความถนัดและความสนใจ และ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้มากขึ้นเพราะแรงจูงใจในด้านนี้จัดว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้นักกีฬาทั่วไปหันมาสนใจกีฬาโปโลน้ำในระดับทีมชาติมากขึ้น
2. ผู้ฝึกสอนและผู้เกี่ยวข้องกับกีฬาโปโลน้ำควรศึกษาข้อมูลจากการวิจัยเพื่อจัดวางแผนและดำเนินการพัฒนาให้คนทั่วไปหันมาสนใจเลือกเล่นกีฬาโปโลน้ำมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่ให้คำปรึกษา แก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ และขอขอบคุณสมาคมกีฬาว่ายน้ำแห่งประเทศไทย ผู้ฝึกสอน และนักกีฬาโปโลน้ำทีมชาติไทยที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- Channiyom, R., Makpan, K., Phoosuwat, M., and Bangmek, N. (2023). Motivation or selecting to play bowling games of Thai national bowling players. *Journal of Sports Science and Health Innovation*, Rajabhat University Group of Thailand, 2(2), 47-58. (In Thai)
- Chin, NS., Khoo, S., and Low, WY. (2012). Self-determination and goal orientation in track and field. *Journal of human kinetics*, 33, 151.
- Chootan, L., Terason, S., and Santibudtr, N. (2017). Athletes' Motivation to compete in beach handball in the 33rd national youth sport competition (AD 2017). *Journal of Kasesart Education Review*, 33(2). 129-134. (In Thai)
- Colly, A., Berman, E., and Van-Milligen. L. (2005). Age and gender differences in young people's perception of sport participants. *Journal of applied social psychology*, 23, 193-206.
- Frederick, CM., & Ryan, RM. (1993). Differences in motivation for sport and exercise and their relations with participation and mental health. *Journal of sport behavior*, 16(3), 124-146.
- Iamphuchuai, S., Buppawong, N., and Kemarat, S. (2018). Motivation in handball playing of handball players at institute of physical education ministry of tourism and sports. *Academic Journal Institute of Physical Education*, 10(3), 1-12. (In Thai)
- Kaewchuay, S. (2558). Motivation of youth for choosing the athletics. *Journal of Interdisciplinary Research: Graduate Studies*, 4(2), 1-6. (In Thai)
- Karnjanakit, S., & Chuntaruthai, S. (1999). *Sport Psychology*. Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)

- Khanarsa, N., Prathumchai, T., Kamlek, T., and Srimuang, T. (2023). Motivation for choosing to play football among male students mahawichanukul school under 18, mueang maha sarakham district maha sarakham province. *Journal of Sports Science and Health Innovation, Rajabhat University Group of Thailand*, 2(3), 15-24. (In Thai)
- Kwanboonjan, S. (1996). *Sport Psychology*. Bangkok: Watana Panich. (In Thai)
- Muangnapho, P. (1991). *Sport Psychology*. Bangkok: Srinakarinwirot University. (In Thai)
- Pasuan, K., Dinthong, P., Kaimusik, T., Chinapong, S., and Bangmek, N. (2023). Motivation to playe-sports on the Chandrakasem Rajabhat University team. *Journal of Sports Science and Health Innovation, Rajabhat University Group of Thailand*, 2(1), 54-63. (In Thai)
- Phoklang, C. (1989). *The scientific basic of coaching*. Bangkok: Odeonstore. (In Thai)
- Pimpanit, P. & Runcharoen. T. (2017). The sport motivation of thailand national hockey team. *Journal of Education Graduate Studies Research KCU*, 11(2), 41-47. (In Thai)
- Promjamorn, T. (2013). Motivation affecting the decision to play football in satid game. Master of Education Thesis. Bangkok: Srinakarinwirot University. (In Thai)
- Raso, C. (2012). Job performance motivation of personnel at Nakhon sawan Rajabhat university. Master of Education Thesis. Bangkok: Srinakarinwirot University. (In Thai)
- Teo, EW., Khoo, S., Wong, R., Wee, EH., Lim, BH., and Rengasamy, SS. (2015). Intrinsic and extrinsic motivation among adolescent ten-pin bowlers in Kuala Lumpur, Malaysia. *Journal of human kinetics*, 45(1), 241-251.
- Thailand Swimming Association. (2023). Announcing the names of water polo for the 32nd SEA Games [Online]. Retrieved February 15, 2024, from: <http://swimming.or.th/Index/DetailNews?NewsId=20567&Type=1> (In Thai)
- Ungpakomkaew. N. (2023). Women and sports. *Station thai* [Online]. Retrieved February 14, 2024, from: <https://www.station-thai.com/idea/19074/> (In Thai)
- Weinberg, RS., & Gould, D. (1999). *Foundations of sport and exercise psychology*. 2nd edition. IL: Human Kinetics.
- Wilson, M., DeJoy, D., Vandenberg, RJ., and Richardson, HA. (2004). Work characteristics and employee health and well-being: Test of a model of healthy work organization. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 77(4), 565-588.
- Wongrattana, C. (2007). *Statistics for Research*. Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)

พฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ
ในยุคหลังของการแพร่ระบาดของโควิด 19
EXERCISE BEHAVIOR OF PEOPLE IN SISAKET PROVINCE
AFTER THE PANDEMIC OF COVID-19

กิตติศักดิ์ ชัยนาม¹ และ อภิชัย ธรรมนิยม^{1*}

Kitisak Chaiyanam¹ and Apichai Thumninyom^{1*}

¹คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

¹Faculty of Liberal Arts, Thailand National Sports University Sisaket campus, Sisaket Province.

*Corresponding Author: a.thumninyom@tnsu.ac.th

Received: March 22, 2024

Revised: April 2, 2024

Accepted: April 2, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษจำแนกตามเพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 400 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสำรวจพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่ออกกำลังกายส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-29 ปี รองลงมาคือ อายุระหว่าง 0-19 ปี และ อายุระหว่าง 40-49 ปี ด้านระดับของศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ/สายอาชีพ และจบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ด้านสถานภาพ พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานะโสด รองลงมาคือ สถานะสมรส และสถานะเป็นหม้าย ด้านการมีโรคประจำตัว พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ด้านการประกอบอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา รองลงมาคือรับราชการ กิจกรรมในการออกกำลังกายของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษมากที่สุด คือ การเดิน รองลงมาเป็นการวิ่ง และเล่นฟุตบอล ด้านสถานที่ในการออกกำลังกายคือ บ้าน/บริเวณที่พักอาศัย ช่วงเวลาที่ใช้ในการออกกำลังกายคือช่วงเวลา 15.00-17.59 น. เหตุผลในการออกกำลังกายคือต้องการให้ร่างกายแข็งแรง ส่วนข้อเสนอแนะหรือความต้องการ พบว่า อยากให้หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนสร้างสวนสาธารณะเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: การออกกำลังกาย โควิด19 พฤติกรรมออกกำลังกาย

Abstract

The objectives of this study were: 1) to study the exercise behavior of people in Sisaket Province. 2) to compare the exercise behavior of people in Sisaket Province classified by gender. The sample group of the study was 400 people in Sisaket Province, selected by an accidental sampling technique. The instrument used was a survey of the exercise behavior of people in Sisaket Province. Data analysis involves calculating frequencies and percentages. The results of the study show that the majority of Sisaket people who exercise were female. They were between the ages of 20-29 years, followed by those between the

ages of 0-19 years and those between 40-49 years. In terms of level of education, it was found that most of them graduated with a bachelor's degree, followed by those who graduated from high school (general or vocational) and graduated with a postgraduate degree. In terms of status, it was found that the majority had single status, followed by married status and widowed status. Most people had no congenital diseases. In terms of occupation, it was found that most were students, followed by government employees. The most common exercise activities of Sisaket people were walking, followed by running and playing football. The place to exercise was at home or in a residential area. The period of exercise was from 3:00 p.m. to 5:59 p.m. The purpose of exercise was to make the body strong. The suggestions or needs of Sisaket people were to create more public parks.

Keywords: Exercise, Covid-19, Exercise behavior

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีบทบาทมากขึ้นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในยุคอาเซียนให้มีความเจริญก้าวหน้า การมีภาวะสุขภาพกายและใจที่ดีของประชาชนไทยถือเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งที่จะให้บุคคลสามารถปรับตัว เตรียมพร้อมที่จะต่อสู้กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคปัจจุบันได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ซึ่งการมีภาวะสุขภาพกายและใจที่ดีนั้นมิได้หมายความว่าเพียงแค่การไม่เจ็บป่วยหรือปราศจากโรคภัยไข้เจ็บเท่านั้นหากแต่ยังครอบคลุมถึงการมีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงของร่างกายจิตใจอารมณ์และสังคม (Department of Health, 2010)

การออกกำลังกายทำให้มีสมรรถภาพทางกายที่ดี มีอายุยืน สามารถลดความเสี่ยงของการเกิดโรคส่งผลให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม (Ministry of Tourism and Sports, 2015) นับตั้งแต่ปี 2555 - 2562 การมีกิจกรรมทางกายของคนไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากกระแสการรณรงค์ส่งเสริมกิจกรรมทางกายที่เป็นมหรรมระดับประเทศ เช่น ในปี 2558 ที่มีกิจกรรมรณรงค์ Bike for Mom และ Bike for Dad หรือในระหว่างปี 2560 - 2562 ที่กระแสการออกกำลังกายด้วยการวิ่งเพื่อสุขภาพได้รับความนิยมเป็นประวัติดการณ์ในประเทศ เป็นต้น (Katewongsa & Pongpradit, 2020) ขณะที่ในปี 2563 มาตรการล็อกดาวน์และมาตรการควบคุมพื้นที่ต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางสุขภาพด้านการมีกิจกรรมทางกายของคนไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำงาน การเดินทางสัญจร และออกกำลังกาย จึงทำให้แนวโน้มระดับของการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอของคนไทยลดลงจากเดิมร้อยละ 74.6 ในปี 2562 เหลือเพียงร้อยละ 55.5 ลดลงถึงร้อยละ 19.10 (Thailand Physical Activity Knowledge Development Centre: TPAK, 2020) และในปี 2566 สถานการณ์การมีกิจกรรมทางกายเพียงพอเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 68.1 (TPAK, 2023)

การมีกิจกรรมทางกายเพียงพอมีบทบาทสำคัญในการช่วยลดความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร และการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) (Rezende LFMD, 2019) ในขณะเดียวกันยังส่งผลดีต่อสุขภาพจิต คุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีเพิ่มขึ้น (World Health Organization, 2018) ตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลกด้านการมีกิจกรรมทางกายสำหรับเด็กและเยาวชน (อายุ 5 – 17 ปี) คือ ควรมีกิจกรรมทางกายระดับปานกลางถึงระดับหนักเฉลี่ย 60 นาทีทุกวัน และประชากรวัยผู้ใหญ่ (อายุ 18 ปีขึ้นไป) ควรมีกิจกรรมทางกายระดับปานกลางอย่างน้อย 150 นาทีต่อสัปดาห์ หรือกิจกรรมทางกายระดับหนักอย่างน้อย 75 นาทีต่อสัปดาห์ โดยสามารถทำกิจกรรมทางกายระดับปานกลางและระดับหนักผสมผสานกันได้ (World Health Organization, 2022) จากรายงานของศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี พบว่า ในปี 2564 ประชาชนวัยทำงานมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอในระดับปานกลางอย่างน้อย 150 นาที/สัปดาห์ เพียงร้อยละ 74.90 (Health Promotion Center

10 Ubon Ratchathani, 2021) ซึ่งก่อให้เกิดความเจ็บป่วยนำมาสู่ความสูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลจากสาเหตุเหล่านี้ การขาดกิจกรรมทางกายส่งผลต่อระดับสมรรถภาพทางกายและมีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพและการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง การป้องกันที่ดีอีกทางคือการสร้างสุขภาพที่ดีด้วยการออกกำลังกายหรือทำกิจกรรมทางกายให้เพียงพอและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละบุคคล (Division of Physical Activity for Health, 2019) อีกทั้งในปี พ.ศ. 2561 จังหวัดศรีสะเกษได้รับการคัดเลือกให้เป็น 1 ใน 6 ต้นแบบเมืองกีฬาของประเทศไทย (Office of Sisaket Province, 2020) โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างสังคมสุขภาวะ พัฒนาคนให้มีคุณภาพ ส่งเสริมการกีฬาสู่ความเป็นเลิศ ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถนำผลการศึกษาไปวางแผนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และประเทศชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ ทั้งนี้เพื่อเป็นฐานข้อมูลให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปวางแผนการให้บริการแก่ประชาชนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยมุ่งศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน โดยการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างอย่าง จัดทำเครื่องมือในการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ประชากร

ประชากรของการศึกษา คือ ประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 1,452,471 คน (Department of Provincial Administration, 2022)

กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 400 คน จากนั้น นำไปกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องเก็บข้อมูล แบ่งตามจำนวน 22 อำเภอ ด้วยวิธีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ดัง Table 1.

Table 1. Sample size of study classified by district in Sisaket province.

Number	District	Population	Percentage	Sample size
1	Mueaung	136,054	9.37	37
2	Yang Chum Noi	36,936	2.54	10
3	Kanthararom	99,833	6.87	27
4	Kantharalak	197,555	13.60	54
5	Khukhan	148,798	10.24	41
6	Phrai Bueng	47,893	3.30	13
7	Prang Ku	68,167	4.69	19
8	Khun Han	105,085	7.23	29
9	Rasi Salai	81,764	5.63	23
10	Uthumphon Phisai	108,115	7.44	30

Table 1. Continue.

Number	District	Population	Percentage	Sample size
11	Bueng Bun	10,653	0.73	3
12	Huai Thap Than	41,643	2.87	11
13	Non Khun	38,752	2.67	11
14	Si Rattana	52,453	3.61	14
15	Nam Kiang	43,753	3.01	12
16	Wang Hin	48,322	3.33	13
17	Phu Sing	51,660	3.56	14
18	Mueang Chan	18,014	1.24	5
19	Benchalak	36,367	2.50	10
20	Phayu	36,192	2.49	10
21	Pho Si Suwan	24,000	1.65	7
22	Sila lat	20,462	1.41	6
Total		1,452,471	100.00	400

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสำรวจพฤติกรรมพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แบบสอบถามของกรมพลศึกษาเรื่องการสำรวจประเภทกิจกรรมในการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาของประชาชน โดยคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีคำถาม 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ การมีโรคประจำตัว และการประกอบอาชีพ ตอนที่ 2 ข้อมูลการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา มีคำถาม 4 ข้อ ได้แก่ กิจกรรมการออกกำลังกาย สถานที่ช่วงเวลา และเหตุผลในออกกำลังกาย และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็น

การหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ของการวิจัย (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านพลศึกษา วิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ และการวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (IOC) อยู่ในเกณฑ์ที่รับได้ คือ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ทุกรายการ โดยแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.83

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับประชาชนที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังกล่าว โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การลงพื้นที่เพื่อแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล คือ ระหว่างเดือน กันยายน – พฤศจิกายน 2566 โดยวางแผนการเก็บข้อมูล จำนวน 1 สถานที่ต่อ 1 อำเภอ ได้แก่ สวนสาธารณะ/สวนสุขภาพที่มีประชาชนมาออกกำลังกาย เช่น เกาะกลางน้ำ อำเภอเมือง สวนสาธารณะหนองกวาดตีด อำเภอกันทรลักษ์ ลานออกกำลังกายหน้าที่ว่า

การอำเภอกุมภวาปี เป็นต้น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูลเพื่อจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการลงรหัสข้อความและคำตอบของแบบสอบถาม จากนั้นนำไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเรื่องการสำรวจประเภทยุทธศาสตร์ในการออกกำลังกายของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 20-29 ปี รองลงมาคืออายุระหว่าง 0-19 ปี และ อายุระหว่าง 40-49 ปี ด้านระดับการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ/สายอาชีพ และ จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ด้านสถานภาพ พบว่าส่วนใหญ่มีสถานะโสด รองลงมาคือ สถานะสมรส และสถานะเป็นหม้าย ด้านการมีโรคประจำตัว พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ด้านการประกอบอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา รองลงมา รับราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และ พนักงานบริษัทห้างร้าน ดัง Table 2

Table 2. General information about respondents. (n=400)

General information of responders		Frequency	Percentage
Gender	Male	191	47.75
	Female	209	52.25
Status	Single	281	70.25
	Married	105	26.25
	Widowed/divorce	14	3.50
Age	≤ 19	106	26.50
	20-29	162	40.50
	30-39	45	11.25
	40-49	48	12.00
	50-59	22	5.50
	≥ 60	17	4.25
Level of Education	Primary	25	6.25
	Secondary	32	8.00
	High school/ Vocational	123	30.75
	Diploma/ High vocational	29	7.25
	Bachelor	147	36.75
	>Bachelor	44	11.00

Table 2. Continue.

General information of responders		Frequency	Percentage
Profession	Student/ collegian	129	32.25
	Government official/ State enterprise	97	24.25
	Company employees	54	13.50
	Occasional employment/ trading/ self-employment	57	14.25
	Farmer	14	3.50
	Retirement/ Pension	36	9.00
Profession	Unemployed	13	3.25
	Congenital disease		
Congenital disease	Yes	33	8.25
	No	367	91.75

2. ผลการวิเคราะห์กิจกรรมในการออกกำลังกายของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า กิจกรรมการออกกำลังกายและเล่นกีฬา 3 อันดับแรก คือ 1) เดิน ร้อยละ 39.25 2) วิ่ง ร้อยละ 13.75 3) ฟุตบอล ร้อยละ 7.75 ดัง Table 3.

Table 3. Exercise activities of people in Sisaket province. (n=400)

Exercise activities	Frequency	Percentage	Exercise activities	Frequency	Percentage
Walking	157	39.25	Volleyball	11	2.75
Running	55	13.75	Sepak takraw	14	3.50
Yoga	19	4.75	Bodybuilding & Fitness	5	1.25
Futsal	15	3.75	Petanque	6	1.50
Biking	25	6.25	Taichi	1	0.75
Jump rob	6	1.50	Swimming	8	2.00
Football	31	7.75	Paslop	1	0.25
Badminton	13	3.25	Thai boxing	2	0.50
Aerobic dance	18	4.50	Tennis	1	0.25
Basketball	3	0.75	Other	1	1.75

และสามารถสรุปเป็นแผนภาพ ได้ดัง Figure 1.

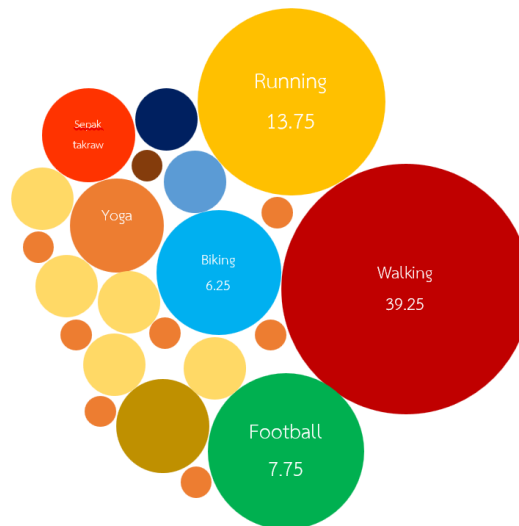

Figure 1. Exercise activities of people in Sisaket province in 2023.

3. ด้านสถานที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาในบ้าน/บริเวณที่พักอาศัยมากที่สุด ร้อยละ 35.60 รองลงมาคือโรงเรียน/สถานศึกษา ร้อยละ 32.60 สวนสาธารณะ ร้อยละ 28.70 สนามกีฬาประจำตำบล/อำเภอ/จังหวัด ร้อยละ 16.10 ลานออกกำลังกาย/เล่นกีฬา ร้อยละ 11.10 ที่ทำงาน ร้อยละ 10.30 ฟิตเนสหรือยิม ร้อยละ 6.10 ถนน/ทางสาธารณะ/ซอย ร้อยละ 5.80 และพื้นที่ทำการเกษตร เช่น สวน ไร่ นา แปลงผัก เป็นต้น ร้อยละ 2.30 ตามลำดับ

4. ด้านช่วงเวลา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามออกกำลังกายหรือเล่นกีฬามากที่สุดในช่วงเวลา 15.00 – 17.59 น. ร้อยละ 67.00 รองลงมาคือ ช่วงเวลา 18.00 – 20.59 น. ร้อยละ 66.30 ช่วงเวลา 06.00– 08.59 น. ร้อยละ 12.60 ช่วงเวลา 09.00 – 11.59 น. ร้อยละ 5.00 ช่วงเวลา 12.00 – 14.59 น. ร้อยละ 4.60 ช่วงเวลา 03.00 – 05.59 น. ร้อยละ 3.40 ช่วงเวลา 21.00 – 23.59 น. ร้อยละ 1.10 และช่วงเวลา 00.00 – 02.59 น. ร้อยละ 0.80 ตามลำดับ

5. ด้านเหตุผลในการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ร่างกายแข็งแรงมากที่สุด ร้อยละ 73.80 รองลงมาคือ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ร้อยละ 26.20 คลายเครียด/พักผ่อน ร้อยละ 21.70 ควบคุมน้ำหนัก/ลดน้ำหนัก ร้อยละ 20.20 ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน/เพื่อนชวน ร้อยละ 19.80 ชอบในกีฬานั้น ๆ ร้อยละ 19.40 ต้องการรูปร่างที่ดี/หุ่นดี ร้อยละ 18.60 ชอบออกกำลังกาย ร้อยละ 12.20 เป็นงานต้องทำ/เป็นอาชีพ ร้อยละ 9.90 รักษา/บรรเทาอาการเจ็บป่วย ร้อยละ 7.60 และ กำลังเป็นที่นิยม/ตามกระแสนิยม ร้อยละ 1.90 โดยมีแรงจูงใจในการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา คือ ความรู้ในการออกกำลังกาย มากที่สุด ร้อยละ 40.20 รองลงมาคือ ทัศนคติในการออกกำลังกาย ร้อยละ 23.90 การจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ ร้อยละ 10.50 สนามกีฬาหรือสถานที่ที่มีความสวยงาม มีมาตรฐาน ร้อยละ 8.60 ญาติพี่น้อง/เพื่อน ร้อยละ 7.90 ผู้นำการออกกำลังกาย ร้อยละ 5.40 มีอาสาสมัครทางการกีฬาทำให้ความรู้ ร้อยละ 2.10 และ ดารา/นักร้อง/บุคคลที่มีชื่อเสียง ร้อยละ 1.40 ตามลำดับ

6. ด้านข้อเสนอแนะหรือความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนส่งเสริมให้ประชาชนออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาเพิ่มขึ้น พบว่า สร้างสวนสาธารณะเพิ่มขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 21.70 รองลงมาคือ สนับสนุนอุปกรณ์กีฬา เครื่องออกกำลังกายกลางแจ้ง เครื่องออกกำลังกายในร่ม อุปกรณ์เครื่องเล่นในยิม ร้อยละ 19.60 จัดกิจกรรมรณรงค์ชักชวนให้ประชาชนออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา ร้อยละ 14.90 อุปกรณ์การกีฬาคควมมีราคาถูกลง ร้อยละ 14.20 ปรับปรุงซ่อมแซมสวนสาธารณะที่มีอยู่เดิมให้มีสภาพที่ดี มีความปลอดภัยและพร้อมใช้งาน เช่น มีไฟฟ้าส่องสว่าง มียามรักษาการณ์คอยสอดส่องดูแลความปลอดภัยของ

ผู้มาใช้บริการ ร้อยละ 11.40 จัดให้มีบุคลากรทางการกีฬามาให้ความรู้ในการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา เช่น อาสาสมัครทางการกีฬา เจ้าหน้าที่พลศึกษา ผู้ฝึกสอนกีฬา เป็นต้น ร้อยละ 9.30 ส่งเสริมให้ประชาชนออกกำลังกายโดยสามารถนำผลของการออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬามาใช้เป็นส่วนลดค่าบริการของภาครัฐและภาคเอกชน เช่น ส่วนลดค่าโดยสารการเดินทางสาธารณะ ส่วนลดค่าสาธารณูปโภค ลดหย่อนภาษี ส่วนลดสินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ เป็นต้น ร้อยละ 5.30 และ จัดทำแหล่งรวบรวมข้อมูลด้านการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาที่สามารถสืบค้นผ่านระบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชน ออกกำลังกายอย่างถูกวิธี ถูกต้อง และปลอดภัย ร้อยละ 3.60 ตามลำดับ

7. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายออกกำลังกายด้วยการวิ่ง ร้อยละ 28.42 เล่นฟุตบอล ร้อยละ 19.67 ปั่นจักรยาน ร้อยละ 12.57 ในขณะที่เพศหญิงออกกำลังกายด้วยการวิ่ง ร้อยละ 25.46 เดิน ร้อยละ 22.69 เต้นแอโรบิก ร้อยละ 10.65 ด้านจำนวนวันที่ออกกำลังกายต่อสัปดาห์ พบว่า เพศชายออกกำลังกาย 5 วันต่อสัปดาห์ ร้อยละ 32.24 7 วันต่อสัปดาห์ ร้อยละ 21.31 4 วันต่อสัปดาห์ ร้อยละ 16.39 ในขณะที่เพศหญิงออกกำลังกาย 7 วันต่อสัปดาห์ ร้อยละ 29.95 3 วันต่อสัปดาห์ ร้อยละ 21.20 2 วันต่อสัปดาห์ ร้อยละ 14.75 ด้านสถานที่ของออกกำลังกาย พบว่า เพศชายออกกำลังกายในฟิตเนส/ยิม ร้อยละ 28.42 โรงเรียน/สถานศึกษา ร้อยละ 22.95 สนามกีฬาประจำตำบล/อำเภอ/จังหวัด ร้อยละ 20.22 ในขณะที่เพศหญิงออกกำลังกายในสวนสาธารณะ ร้อยละ 29.49 บ้าน/ที่พักอาศัย ร้อยละ 23.96 โรงเรียน/สถานศึกษา ร้อยละ 15.67 ด้านเหตุผลของการออกกำลังกาย พบว่า เพศชายออกกำลังกายเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง ร้อยละ 26.78 มีความชอบในกีฬานั้นๆ ร้อยละ 21.86 ชอบการออกกำลังกาย ร้อยละ 10.93 ในขณะที่เพศหญิงต้องการให้ร่างกายแข็งแรง ร้อยละ 33.64 เพื่อคลายเครียด/พักผ่อน ร้อยละ 13.36 ชื่นชอบการออกกำลังกาย ร้อยละ 11.98 ดังรายละเอียดใน Table 4.

Table 4. Comparison of exercise behavior of people in Sisaket Province, classified by gender. (n=400)

Exercise behavior	Gender					
	Male (n=183)			Female (n=217)		
	1 st	2 nd	3 rd	1 st	2 nd	3 rd
Exercise activity	Running (28.42)	Football (19.67)	Biking (12.57)	Running (25.46)	Walking (22.69)	Aerobic dance (10.65)
Frequency/ week	5 day (32.24)	7 day (21.31)	4 day (16.39)	7 day (29.95)	3 day (21.20)	2 day (14.75)
Place	Fitness/gym (28.42)	School (22.95)	sports stadium (20.22)	Public park (29.49)	house/residence (23.96)	School (15.67)
Reason	Want to have Healthy body (26.78)	Sport lover (21.86)	Exercise lover (10.93)	Want to have Healthy body (33.64)	Relieve stress/relax (13.36)	Exercise lover (11.98)

ซึ่งจาก Table 4. สามารถสรุปได้ว่าประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษเพศชายนิยมออกกำลังกายด้วยการวิ่ง เล่นฟุตบอล และปั่นจักรยาน ความถี่ในการออกกำลังกายคือ 5 วันต่อสัปดาห์ สถานที่ในการออกกำลังกายคือฟิตเนสหรือยิม โรงเรียน/สถานศึกษา และสนามกีฬาประจำตำบล/อำเภอ/จังหวัด มีจุดประสงค์หลักในการออกกำลังกายคือต้องการให้ร่างกายแข็งแรง ชอบในกีฬานั้น ๆ และชอบการออกกำลังกาย ในขณะที่เพศหญิงนิยมออกกำลังกายด้วยการวิ่ง เดิน และเต้นแอโรบิก ความถี่ในการออกกำลังกาย คือ 7 วันต่อสัปดาห์ สถานที่ในการออกกำลังกายคือสวนสาธารณะ บ้าน/ที่พักอาศัย และโรงเรียน/สถานศึกษา และมีจุดประสงค์หลักในการออกกำลังกายคือต้องการให้ร่างกายแข็งแรง เพื่อคลายเครียด/พักผ่อน และชอบการออกกำลังกาย

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ ด้านข้อมูลพื้นฐานพบว่าประชาชนที่มีการออกกำลังกายในจังหวัดศรีสะเกษส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-29 ปี รองลงมาคือ อายุระหว่าง 0-19 ปี และ อายุระหว่าง 40-49 ปี ด้านระดับของศึกษา พบว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมา จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ/สายอาชีพ และจบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ด้านสถานภาพ พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานะโสด รองลงมา คือ สถานะสมรส และสถานะเป็นหม้าย ด้านการมีโรคประจำตัว พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ด้านการประกอบอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา รองลงมา รับราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และพนักงานบริษัทห้างร้าน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กฤติยา วงศ์ศิริ (Wongkeeree, 2021) ที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในอำเภอแม่ลา น้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ประชาชนที่มาออกกำลังกายส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31-40 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ไม่มีโรคประจำตัว จะมาออกกำลังกายในช่วงเวลาเย็น จำนวน 5-6 ครั้งต่อสัปดาห์ ใช้เวลาในการออกกำลังกาย 1 ชั่วโมง ทั้งนี้จะพบความแตกต่างกันในด้านช่วงเวลาที่ประชาชนใช้ในการออกกำลังกาย เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจการออกกำลังกายประจำปี 2563 (Department of Physical Education, 2020) พบว่า ประชาชนมีช่วงเวลาการออกกำลังกายที่ไม่แน่นอนหรือเมื่อมีเวลาว่าง ร้อยละ 34.36 รองลงมาคือช่วงเช้า ร้อยละ 26.99 และไม่ออกกำลังกาย ร้อยละ 22.09

ด้านกิจกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ จากการวิจัยพบว่า 10 กิจกรรมในการออกกำลังกาย คือ 1) เดิน ร้อยละ 39.25 2) วิ่ง ร้อยละ 13.75 3) ฟุตบอล ร้อยละ 7.75 4) ปั่นจักรยาน ร้อยละ 6.25 5) โยคะ ร้อยละ 4.75 6) เต้นแอโรบิก ร้อยละ 4.50 7) ฟุตซอล ร้อยละ 3.75 8) เซปักตะกร้อ ร้อยละ 3.50 9) แบดมินตัน ร้อยละ 3.25 และ 10) วอลเลย์บอล ร้อยละ 2.75 โดยจะสังเกตได้ว่าเป็นกิจกรรมการออกกำลังกายที่สามารถทำได้ด้วยตนเองและทำเป็นหมู่คณะ ดังจะเห็นได้จากการจัดการแข่งขันวิ่งในรายการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากมาตรการผ่อนคลายเป็นผลของการแพร่ระบาดของโควิด 19 แล้ว สอดคล้องกับผลการสำรวจการออกกำลังกายประจำปี 2565 (Department of Physical Education, 2022) พบว่า 5 อันดับแรก คือ 1) เดิน ร้อยละ 53.06 2) วิ่ง ร้อยละ 16.15 3) ฟุตบอล ร้อยละ 8.54 4) ปั่นจักรยาน ร้อยละ 7.01 5) เต้นแอโรบิก ร้อยละ 5.71 โดยกิจกรรมการออกกำลังกายที่พบจากผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่แตกต่างกันมากจากผลการสำรวจการออกกำลังกายประจำปี 2563 (Department of Physical Education, 2020) ซึ่งเป็นช่วงเวลาของการแพร่ระบาดของโควิด 19 โดยพบว่า 5 อันดับแรก คือ 1) เดิน ร้อยละ 36.52 2) วิ่ง ร้อยละ 14.58 3) ปั่นจักรยาน ร้อยละ 8.88 4) ฟุตบอล ร้อยละ 8.02 5) เต้นแอโรบิก ร้อยละ 6.43 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นมาจากการที่ประชาชนออกกำลังกายเพื่อต้องการให้ร่างกายแข็งแรงและเพื่อป้องกันการเจ็บป่วย จึงสามารถสรุปได้ว่าประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษออกกำลังกายด้วยกิจกรรมทั้งประเภทเดี่ยวและทีม

ด้านข้อเสนอแนะหรือความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนส่งเสริมให้ประชาชนออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาเพิ่มขึ้น 5 อันดับแรก พบว่า สร้างสวนสาธารณะเพิ่มขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 21.70 รองลงมาคือ สนับสนุนอุปกรณ์กีฬาเครื่องออกกำลังกายกลางแจ้ง เครื่องออกกำลังกายในร่ม อุปกรณ์เครื่องเล่นในยิม ร้อยละ 19.60 จัดกิจกรรมรณรงค์ชักชวนให้ประชาชนออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา ร้อยละ 14.90 อุปกรณ์การกีฬาควรมีราคาถูกลง ร้อยละ 14.20 ปรับปรุงซ่อมแซมสวนสาธารณะที่มีอยู่เดิมให้มีสภาพที่ดี มีความปลอดภัยและพร้อมใช้งาน เช่น มีไฟฟ้าส่องสว่าง มียามรักษาการณ์คอยสอดส่องดูแลความปลอดภัยของผู้มาใช้บริการ ร้อยละ 11.40 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กรมพลศึกษา (Department of Physical Education, 2022) เรื่องพฤติกรรมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาของประชาชนประจำปี 2565 พบว่าความต้องการของประชาชนในด้านการออกกำลังกายและเล่นกีฬาที่ต้องการให้รัฐช่วยเหลือ พบว่ามีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 42.00 ประชาชนมีความต้องการให้รัฐจัดสรรพื้นที่ให้เพียงพอต่อการออกกำลังกายและเล่นกีฬารวมถึง พื้นที่นั้น ๆ ต้องสะอาดและทัศนียภาพต้องดี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก คิดเป็นร้อยละ 21.00 ประชาชนต้องการที่เก็บสัมภาระที่สะดวกสบาย มีร้านค้าให้บริการ ที่จอดรถต้องปลอดภัย และป้ายบอกทางชัดเจน ด้านอุปกรณ์ออกกำลังกาย คิดเป็นร้อยละ 12.00 ประชาชนเสนอแนะให้เพิ่มอุปกรณ์ออกกำลังกาย ซึ่งอุปกรณ์ต้องมีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ ด้านมาตรการคัดกรอง COVID-19 คิดเป็นร้อยละ 11.00 ประชาชนต้องการให้มาตรการคัดกรองมีความรัดกุม และเครื่องมือตรวจ COVID-19 ต้องใหม่ และ ด้านความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 6.00 ประชาชนต้องการให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและต้องติดตั้งกล้องวงจรปิดในสถานที่ออกกำลังกาย

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การสำรวจกิจกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า กิจกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษมากที่สุด คือ การเดิน การวิ่ง เล่นฟุตบอล การปั่นจักรยาน เล่นโยคะ เต้นแอโรบิก เล่นฟุตซอล เล่นเซปักตะกร้อ เล่นแบดมินตัน และเล่นวอลเลย์บอล โดยผู้ที่มีการออกกำลังกายส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-29 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีสถานะโสด ไม่มีโรคประจำตัว จากผลการศึกษาในครั้งนี้ ประชาชนมีความต้องการให้มีสวนสาธารณะเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าในแต่ละสวนสาธารณะหรือสถานออกกำลังกายมีประชาชนเข้ามาใช้บริการอย่างหนาแน่น จึงมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในจังหวัด ดังนี้

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรศึกษาในเรื่องความสามารถในการรองรับของสวนสาธารณะหรือสถานออกกำลังกาย เพื่อวางแผนการให้บริการและส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อการมีสุขภาพดีของประชาชน
2. หน่วยงานภาครัฐควรจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิคในการออกกำลังกายที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการออกกำลังกายที่หลากหลาย โดยจะสามารถกระจายพื้นที่ออกกำลังกายและลดความหนาแน่นของการเข้าใช้บริการสวนสาธารณะหรือสถานออกกำลังกายได้

เอกสารอ้างอิง

- Department of Health. (2010). Guideline for promoting exercise for health. Bangkok: Ministry of Public Health. (In Thai)
- Department of Physical Education. (2020). Results of annual exercise survey 2020 [Online]. Retrieved December 20, 2023, from: <https://smartdpe.dpe.go.th/trend> (In Thai)
- Department of Physical Education. (2022). Results of annual exercise survey 2022 [Online]. Retrieved December 20, 2023, from: <https://smartdpe.dpe.go.th/trend> (In Thai)
- Department of Provincial Administration. (2022). Official population statistics of Thailand 2022 [Online]. Retrieved September 30, 2023, from: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/> (In Thai)

- Division of Physical Activity for Health. (2019). Knowledge able working age health. Nonthaburi: Division of Physical Activity for Health, Department of Health. (In Thai)
- Health Promotion Center 10 Ubon Ratchathani. (2021). Survey of the desirable health behavior of working age in health region 10 Ubon ratchathani. Ubon Ratchathani: Health Promotion Center 10 Ubon Ratchathani (In Thai)
- Katewongsa, P. & Pongpradit, K. (2020). Regenerating physical activity in Thailand after COVID-19 pandemic. 2nd edition. Nakhon Pathom: Mahidol University, Thailand Physical Activity Knowledge Development Centre. (In Thai)
- Ministry of Tourism and Sports. (2015). Sports science and application in the community. Bangkok: Ministry of Tourism and Sports. (In Thai)
- Office of Sisaket Province. (2020). Development plan of Sisaket province (2019-2022) review edition 2020 [Online]. Retrieved December 20, 2023, from: <https://2022.sisaket.go.th/about/provincial-strategic-plan/> (In Thai)
- Rezende, LFMD., Garcia, LMT., Mielke, GI., Lee, DH., Giovannucci, E., and Eluf-Neto, J. (2019). Physical activity and preventable premature deaths from non-communicable diseases in Brazil. *Journal of Public Health*, 41(3), e253-e60.
- Thailand Physical Activity Knowledge Development Centre (TPAK). (2020). Thailand Physical Activity Surveillance System 2020. Nakhon Pathom: Institute for Population and Social Research, Mahidol University. (In Thai)
- Thailand Physical Activity Knowledge Development Centre (TPAK). (2023). Thailand Physical Activity Surveillance System 2023. Nakhon Pathom: Institute for Population and Social Research, Mahidol University. (In Thai)
- Wongkeeree, K. (2021). Exercise Behavior of People in Maelanoi District, Maehongson Province. Chiang Mai: Thailand National Sports University. (In Thai)
- World Health Organization. (2018). Global action plan on physical activity 2018–2030: more active people for a healthier world. Geneva: World Health Organization.
- World Health Organization. (2022). Physical activity [Online]. Retrieved December 20, 2023, from: <https://www.who.int/.../fact-sheets/detail/physical-activity>.
- Yamane, T. (1973). Statistics: an introductory analysis. New York: Harper & Row.

ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศความปลอดภัยกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน
ของพนักงานโรงงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่แห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์
THE RELATIONSHIPS BETWEEN SAFETY CLIMATE AND SAFETY BEHAVIORS AT WORK
AMONG EMPLOYEES OF A CHICKEN MEAT PROCESSING FACTORY
IN NAKHON SAWAN PROVINCE

ชลธิชา บุญประเทือง¹ พรนภา ดิษดำ¹ รินลณี รอดนัม¹ และละออง อุปมัย^{2*}

Chonthicha Bunpratuang¹, Pornnapa Ditdam¹, Rinlanee Rodnim¹ and Laorng Uppamai^{2*}

¹สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

¹Division of Occupational Health and Safety, Faculty of Science and Technology,
Nakhon Sawan Rajabhat University, Nakhon Sawan Province

²สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

²Division of Health Science, Faculty of Science and Technology,
Nakhon Sawan Rajabhat University, Nakhon Sawan Province

*Corresponding Author: laorng.u@nsru.ac.th

Received: April 11, 2024

Revised: April 27, 2024

Accepted: April 28, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศความปลอดภัยกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานโรงงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่แห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบรรยากาศความปลอดภัยของโรงงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่ 2) ศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศความปลอดภัยกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานส่วนงานสันในและพนักงานส่วนงานเลาะกระดูกไก่ จำนวน 58 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบง่าย กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.07 มีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.62 มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 43.10 ประสบการณ์การทำงานอยู่ระหว่าง 1 - 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.07 เคยได้รับการอบรมด้านความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 72.41 และส่วนใหญ่ไม่เคยประสบอันตรายจากการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 81.03 ระดับความคิดเห็นด้านบรรยากาศความปลอดภัยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก เช่นเดียวกับระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบว่าบรรยากาศความปลอดภัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การสร้างบรรยากาศความปลอดภัยที่เอื้ออำนวยในองค์กรนั้น มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและกระตุ้นให้พนักงานมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: บรรยากาศความปลอดภัย พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน พนักงานโรงงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่

Abstract

This research investigated the relationships between safety climate and safety behaviors at work among employees of a chicken meat processing factory in Nakhon Sawan Province. The objectives were to: 1) study the safety climate of a chicken meat processing factory; 2) study the safety behaviors of employees at work; and 3) study the relationship between the safety climate and the safety behaviors of employees at work. The sample consisted of 58 employees from the fillet section and the chicken deboning section, which were selected by purposive sampling. The instrument used was a questionnaire. The data were analyzed using frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and simple regression analysis. The statistical significance level was set at 0.05. The results showed that most of the samples were female (62.07%), aged between 26 and 35 years old (58.62%), had an education level of secondary school (43.10%), had 1–4 years of work experience (62.07%), had received safety training (72.41%), and had never experienced an accident at work (81.03%). The overall opinion level on the safety climate was very high, as was the level of safety behaviors. Furthermore, the data analysis found that the safety climate had a statistically significant positive relationship with safety behaviors. The study clearly demonstrated that nurturing a positive safety climate within the organization plays a crucial role in promoting and stimulating employees to engage in safety behaviors.

Keywords: Safety climate, Safety behaviors at work, Employees of chicken meat processing factory

บทนำ

ปัจจุบันโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศไทยมีการพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่อง มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้เพื่อให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพออกมาสู่ตลาดโลก ประกอบกับภาคอุตสาหกรรมมีการแข่งขันทางการตลาดสูง ทำให้ผู้ผลิตต้องมีการนำเครื่องจักรหรือเครื่องทุ่นแรงที่มีระบบการทำงานที่ซับซ้อนมาใช้ในกระบวนการผลิต ส่งผลให้การทำงานมีความเสี่ยงสูงขึ้นตามไปด้วย และจากข้อมูลสถานการณ์การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานปี พ.ศ. 2561 - 2565 โดยสำนักงานประกันสังคมพบว่า จำนวนลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานลดลง โดยปี พ.ศ. 2561 มีลูกจ้างประสบอันตราย 86,297 ราย และลดลงเป็น 76,478 ราย ในปี พ.ศ. 2565 และเมื่อพิจารณาถึงความรุนแรงของการประสบอันตรายพบว่าส่วนใหญ่เป็นกรณีหยุดงานไม่เกิน 3 วัน ร้อยละ 67.16 ต่อปี รองลงมาคือ กรณีหยุดงานเกิน 3 วัน ร้อยละ 30.90 ต่อปี กรณีสูญเสียอวัยวะบางส่วน ร้อยละ 1.14 ต่อปี กรณีตายร้อยละ 0.78 ต่อปี และกรณีทุพพลภาพร้อยละ 0.02 ต่อปี ตามลำดับ สาเหตุที่ทำให้ลูกจ้างประสบอันตรายสูงสุดคือ วัตถุหรือสิ่งของของตดบาด ทิ่มแทงเฉลยร้อยละ 23.90 ต่อปี สิ่งที่ทำให้ลูกจ้างประสบอันตรายสูงสุดคือ วัตถุหรือสิ่งของ เฉลยร้อยละ 42.16 ต่อปี อวัยวะที่ลูกจ้างประสบอันตรายสูงสุดคือนิ้วมือ นิ้วหัวแม่มือ เฉลยร้อยละ 30.02 ต่อปี กลุ่มอายุของลูกจ้างที่ประสบอันตรายสูงสุดคือ กลุ่มอายุระหว่าง 25 - 29 ปี เฉลยร้อยละ 18.56 ต่อปี ตำแหน่งหน้าที่ที่มีจำนวนการประสบอันตรายสูงสุดคือ ตำแหน่งอาชีพงานพื้นฐาน เฉลยร้อยละ 27.34 ต่อปี รองลงมาคือ ผู้ปฏิบัติงานในโรงงาน ผู้ควบคุมเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ เฉลยร้อยละ 25.73 ต่อปี (Social security office, 2023)

ในขณะการปฏิบัติงานมีความเสี่ยงและมีโอกาสเกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ตลอดเวลา เนื่องจากสาเหตุหลักมีสองประการคือ 1) การกระทำที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe acts) ได้แก่ การมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบและขั้นตอนการทำงานอย่างปลอดภัย การทำงานโดยไม่ใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล การถอดเครื่องป้องกันส่วนอันตราย

ของเครื่องจักร การทำงานโดยที่สภาพจิตใจไม่พร้อม เช่น ไม่สบาย หรือมีปัญหาครอบครัว และ 2) สภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe condition) ได้แก่ ส่วนที่เป็นอันตรายของเครื่องจักรไม่มีอุปกรณ์ป้องกันอันตราย ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยในการจัดเก็บวัสดุ สภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่ปลอดภัย เครื่องจักรเครื่องมือที่ชำรุด เป็นต้น ซึ่งความปลอดภัยในการทำงานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการดำเนินธุรกิจของภาคอุตสาหกรรม หากพนักงานประสบอันตราย ได้รับบาดเจ็บ ทุพพลภาพ หรือแม้กระทั่งการเสียชีวิตจากการทำงาน จะส่งผลกระทบต่อการผลิตทำให้การผลิตไม่สามารถทำได้อย่างต่อเนื่อง และเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งมูลเหตุสำคัญของการเกิดอุบัติเหตุ ที่มีผลทำให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตหรือทรัพย์สิน มีมากกว่า ร้อยละ 90 เกิดขึ้นจากพฤติกรรมการทำงานที่ไม่ปลอดภัย หากต้องการแก้ไขถึงสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความพร้อม และมีทัศนคติในการทำงานที่ดี ภายใต้องค์กรที่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัย ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยอยู่ตลอดเวลา องค์กรจำเป็นต้องควบคุมความเสี่ยงที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับจากการทำงาน ทุกคนในองค์กรมีหน้าที่ควบคุมสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุโดยการจัดบรรยากาศองค์กร และการสร้างเสริมองค์กรที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับการศึกษาของ Schwatka et al. (2020) ที่พบว่า บรรยากาศองค์กรมีอิทธิพลต่อบรรยากาศความปลอดภัยและมีความสำคัญอย่างยิ่งในองค์กร เพราะมีบทบาทครอบคลุมการป้องกันสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานโดยเฉพาะ และบรรยากาศความปลอดภัยยังเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานและสุขภาพของพนักงานทั่วไปอีกด้วย

โรงงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่แห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประเภทกิจการผลิตอาหารที่มีการนำเอาเครื่องจักรมาใช้ในกระบวนการผลิตในการตัดแต่งชิ้นส่วนของไก่ โดยมีพนักงานเป็นผู้ปฏิบัติงานกับเครื่องจักร ซึ่งลักษณะของเครื่องจักรจะมีใบมีดที่ใช้ในการตัดแต่งชิ้นส่วนของไก่ และงานตัดแต่งชิ้นส่วนของไก่โดยที่พนักงานใช้มีดในการชำแหละ ซึ่งลักษณะงานทั้งสองประเภทจะมีความเสี่ยงที่จะโดนใบมีด ตัด บาด ประกอบกับกระบวนการผลิตของโรงงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่เป็นลักษณะงานที่ต้องทำต่อเนื่องและมีการกำหนดจำนวนชิ้นงาน มีการปฏิบัติงานด้วยความเร่งรีบเพื่อมุ่งเน้นให้ได้ผลผลิตสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จากข้อมูลของโรงงานพบว่า สถิติการประสบอันตรายจากการทำงานของโรงงาน เมื่อจำแนกตามส่วนงานพบว่า ส่วนงานสันใน และส่วนงานเลาะกระดูกไก่มีสถิติการประสบอันตรายจากการทำงานสูงที่สุด ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยของพนักงานควรจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน จากปัญหาและความสำคัญข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาบรรยากาศความปลอดภัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานในโรงงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่แห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาให้ทางโรงงานเป็นแนวทางในการบริหารงานด้านความปลอดภัยต่อไป ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบรรยากาศความปลอดภัยของโรงงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่แห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์ 2) ศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานโรงงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่แห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์ และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศความปลอดภัยกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่แห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ พนักงานส่วนงานสันใน และพนักงานส่วนงานเลาะกระดูกไก่ ที่ปฏิบัติงานในโรงงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่แห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์ มีจำนวนทั้งหมด 58 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ พนักงานส่วนงานสันใน และพนักงานส่วนงานเลาะกระดูกไก่ ที่ปฏิบัติงานในโรงงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่แห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง มีจำนวนทั้งหมด 58 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด มีข้อความจำนวน 7 ข้อ เกี่ยวกับเพศ อายุ ตำแหน่งงาน ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพนักงานส่วนงานสนนหรือพนักงานส่วนงานและกระดุกไก่ ประสบการณ์การฝึกอบรมด้านความปลอดภัย และประสบการณ์การประสบอันตรายจากการทำงานในตำแหน่งพนักงานส่วนงานสนนหรือพนักงานส่วนงานและกระดุกไก่

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับบรรยากาศความปลอดภัย มีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ

- 1) ความมุ่งมั่นในการจัดการความปลอดภัย
- 2) การสื่อสารด้านความปลอดภัย
- 3) บทบาทของหัวหน้างาน
- 4) บทบาทของเพื่อนร่วมงาน

มีข้อความจำนวน 14 ข้อ โดยดัดแปลงมาจากการวิจัยของ พลกิจ จงวัชรสถิตย์ (Chongwatcharasatit, 2020) อุดร สุวรรณโค (Suwannakho, 2018) สุกตทิพย์ สุขขำจัญญ และจุมพฏ บริราช (Sukhamjaroon & Boriraj, 2016) มีลักษณะเลือกตอบตามระดับความคิดเห็น คำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ กำหนดให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว

เกณฑ์ที่กำหนดค่าคะแนนในการตอบคำถาม มีดังนี้

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ 5
ระดับความคิดเห็นมาก	มีค่าคะแนนเท่ากับ 4
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	มีค่าคะแนนเท่ากับ 3
ระดับความคิดเห็นน้อย	มีค่าคะแนนเท่ากับ 2
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ 1

เกณฑ์การแปลความหมายค่าคะแนน

ค่าเฉลี่ย	4.21 - 5.00	หมายถึงระดับสูงมาก
ค่าเฉลี่ย	3.41 - 4.20	หมายถึงระดับสูง
ค่าเฉลี่ย	2.61 - 3.40	หมายถึงระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.81 - 2.60	หมายถึงระดับต่ำ
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.80	หมายถึงระดับต่ำมาก

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน มีองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ

- 1) ด้านการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัย
- 2) ด้านการมีส่วนร่วมด้านความปลอดภัย

มีข้อความจำนวน 10 ข้อ โดยดัดแปลงมาจากการวิจัยของ ฉวีฉัตร โลกคงถาวร และกัญญาดา ประจุศิลป์ (Chalok-kongthavorn & Prajusilpa, 2019) สุกตทิพย์ สุขขำจัญญ และจุมพฏ บริราช (Sukhamjaroon & Boriraj, 2016) มีลักษณะเลือกตอบตามระดับความมากน้อยในการปฏิบัติ คำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยแบบสอบถามเป็นแบบใช้ตัวเลขเรียงตามลำดับความมากน้อย 5 ระดับ กำหนดความมากน้อยของระดับการปฏิบัติ ดังนี้

เกณฑ์ที่กำหนดค่าคะแนนในการตอบคำถาม มีดังนี้

มีการปฏิบัติทุกครั้ง	มีค่าคะแนนเท่ากับ 5
มีการปฏิบัติบ่อยครั้ง	มีค่าคะแนนเท่ากับ 4
มีการปฏิบัติเป็นบางครั้ง	มีค่าคะแนนเท่ากับ 3
มีการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	มีค่าคะแนนเท่ากับ 2
ไม่เคยปฏิบัติเลย	มีค่าคะแนนเท่ากับ 1

เกณฑ์การแปลความหมายค่าคะแนน

ค่าเฉลี่ย	4.21 - 5.00	หมายถึงระดับสูงมาก
ค่าเฉลี่ย	3.41 - 4.20	หมายถึงระดับสูง
ค่าเฉลี่ย	2.61 - 3.40	หมายถึงระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.81 - 2.60	หมายถึงระดับต่ำ
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.80	หมายถึงระดับต่ำมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เข้าเก็บข้อมูลภายในโรงงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่แห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์
2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ขั้นตอนการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การตอบแบบสอบถาม ให้กับกลุ่มตัวอย่างได้รับทราบ และสิทธิประโยชน์ของผู้เข้าร่วมวิจัย เช่น สิทธิที่จะได้รับการปกปิดข้อมูลเป็นความลับ การตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย สามารถตัดสินใจในการเข้าร่วมได้อย่างอิสระ
3. ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงของเครื่องมือโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบและพิจารณา โดยค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามต้องมีความมากกว่า 0.5 ขึ้นไป ซึ่งใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC)
4. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างพนักงานโรงงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในส่วนงานสนใจ และส่วนงานเลาะกระดูกไก่ จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์หาความเที่ยงของเครื่องมือ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach' alpha coefficient)
5. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนของแบบสอบถามในแต่ละชุด
6. นำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) และร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาถึงบรรยากาศความปลอดภัยและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศความปลอดภัยกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน โดยใช้สถิติอนุมาณ ได้แก่ การถดถอยแบบง่าย (Simple regression)

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยคิดเป็นร้อยละ 62.07 ทำงานในตำแหน่งงานสันใน ร้อยละ 50 และ ส่วนงานเลาะกระดูกไก่ ร้อยละ 50 มีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี ร้อยละ 58.62 การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 43.10 ประสบการณ์การทำงานอยู่ระหว่าง 1 - 4 ปี มากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 62.07 เคยได้รับการอบรมด้านความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 72.41 และส่วนใหญ่ไม่เคยประสบอันตรายจากการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 81.03 ดังตารางที่ 1 (Table 1.)

Table 1. Frequency and percentage of the sample. (n = 58)

List	Frequency	Percentage
Gender		
Male	22	37.93
Female	36	62.07
Age		
Under 25 years old	14	24.14
26 - 35 years old	34	58.62
36 - 45 years old	8	13.79
46 - 55 years old	2	3.45
Position		
Fillet section worker	29	50.00
Chicken deboning worker	29	50.00
Education Level		
Primary Education	17	29.31
Secondary Education	25	43.10
Vocational Certificate	8	13.80
Technical Diploma	8	13.80
Bachelor's Degree	0	0.00
Experience in Fillet Section or Chicken Deboning Section		
Less than 1 year	20	34.48
1 - 4 years	36	62.07
5 - 10 years	2	3.45
More than 10 years	0	0.00
Experience in Safety Training		
Yes	42	72.41
No	16	27.59
Experience with Work-related Accidents/Injuries		
Yes	11	18.97
No	47	81.03

2. ระดับความคิดเห็นของบรรยากาศความปลอดภัยในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.05) เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่า ความมุ่งมั่นในการจัดการความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.05) มาเป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่ บทบาทเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.04) การสื่อสารด้านความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.03) และบทบาทของหัวหน้างาน ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.03) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2 (Table 2.)

Table 2. Mean, Standard Deviation, and Level of Safety Climate Among Employees of the Fillet Section and the Chicken Deboning Section in Each Aspect. (n = 58)

Safety Climate	$\bar{X}$	S.D.	Level
Safety Climate	4.21	0.05	Highest
Commitment to Safety Management	4.24	0.05	Highest
Safety Communication	4.18	0.03	High
Role of Supervisors	4.18	0.03	High
Role of Co-workers	4.22	0.04	Highest

3. ด้านความมุ่งมั่นในการจัดการความปลอดภัย จำแนกตามรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.17 – 4.28 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.64 – 0.69 จากรายละเอียดพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับคือ บริษัทของท่านกำหนดนโยบายและเป้าหมายด้านความปลอดภัยที่สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จได้ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.64) รองลงมาได้แก่ บริษัทของท่านดำเนินการจัดหาอุปกรณ์ด้านความปลอดภัยที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการทำงาน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.69) และบริษัทของท่านกำหนดหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานเป็นหน้าที่รับผิดชอบของทุกคนในองค์กร ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.69) ดังตารางที่ 3 (Table 3.)

Table 3. Mean, Standard Deviation, and Level of Safety Climate among Employees of the Fillet Section and the Chicken Deboning Section in the Aspect of Commitment to Safety Management. (n = 58)

Safety Climate	$\bar{X}$	S.D.	Level
1. Your company sets safety policies and goals that can be successfully implemented.	4.28	0.64	Highest
2. Your executives and supervisors prioritize safety over work productivity.	4.17	0.65	High
3. Your company defines safety responsibilities as the duty of everyone in the organization.	4.24	0.68	Highest
4. Your company provides appropriate and necessary safety equipment for the work.	4.26	0.69	Highest

4. จากการศึกษาในด้านการสื่อสารความปลอดภัย จำแนกตามรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.16 – 4.21 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.73 – 0.79 จากรายละเอียดพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บริษัทของท่านมีหัวข้อความปลอดภัยในการทำงานสอดแทรกอยู่ในการประชุมหน่วยงาน ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.74) รองลงมาได้แก่

บริษัทของท่านมีการพูดคุยเรื่องความปลอดภัยก่อนเริ่มงานทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.73) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารและหัวหน้างานของท่านให้ความสำคัญกับความปลอดภัยมากกว่าผลผลิตของงาน ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.79) ดังตารางที่ 4 (Table 4.)

Table 4. Mean, Standard Deviation, and Level of Safety Climate among Employees of the Fillet Section and the Chicken Deboning Section in the Aspect of Safety Communication. (n = 58)

Safety Climate	$\bar{X}$	S.D.	Level
1. Your company discusses safety matters before starting work every time.	4.17	0.73	High
2. Your executives and supervisors prioritize safety over work productivity.	4.16	0.79	High
3. Your company includes work safety topics in departmental.	4.21	0.74	Highest

5. จากการศึกษาในด้านบทบาทของหัวหน้างาน จำแนกตามรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.16 – 4.22 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.71 – 0.81 จากรายละเอียดพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หัวหน้างานของท่านชมเชยเมื่อพวกท่านทำงานเสร็จโดยปฏิบัติตามกฎของความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.75) รองลงมาได้แก่ หัวหน้างานของท่านกระตุ้นให้ท่านทำงานด้วยความปลอดภัยเพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.71) หัวหน้างานของท่านนำข้อเสนอแนะของพนักงานเสนอต่อผู้บริหารเพื่อนำไปพัฒนางานด้านความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หัวหน้างานของท่านมีพฤติกรรมความปลอดภัยที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.81) ดังตารางที่ 5 (Table 5.)

Table 5. Mean, Standard Deviation, and Level of Safety Climate among Employees of the Fillet Section and Chicken Deboning Section in the Aspect of Supervisor's Role. (n = 58)

Safety Climate	$\bar{X}$	S.D.	Level
1. Your supervisor demonstrates good safety behavior as a role model in the workplace.	4.16	0.81	High
2. Your supervisor praises you when you complete work by following safety rules.	4.22	0.75	Highest
3. Your supervisor conveys employees' suggestions to management for safety improvement.	4.17	0.75	High
4. Your supervisor encourages you to work safely in order to achieve your goals.	4.19	0.71	High

6. จากการศึกษาในด้านบทบาทของเพื่อนร่วมงาน จำแนกตามรายชื่อ พบว่า ระดับความคิดเห็นของทุกข้อคำถามอยู่ในระดับสูงมาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.22 – 4.29 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.66 – 0.68 จากรายละเอียดพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เพื่อนร่วมงานของท่านตักเตือนท่านเมื่อท่านไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนการทำงานที่ปลอดภัย ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.68) รองลงมาได้แก่ เพื่อนร่วมงานของท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัยในการทำงาน ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.68) และเพื่อนร่วมงานของท่านแนะนำวิธีการทำงานที่ถูกต้องให้แก่งานเพื่อให้การทำงานมีความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.66) ดังตารางที่ 6 (Table 6.)

Table 6. Mean, Standard Deviation, and Level of Safety Climate among Employees of the Fillet Section and Chicken Deboning Section in the Aspect of Co-workers' Role. (n = 58)

Safety Climate	$\bar{X}$	S.D.	Level
1. Your co-workers advise each other on proper working methods to ensure safety at work.	4.22	0.66	Highest
2. Your co-workers follow safety rules and regulations at work.	4.24	0.68	Highest
3. Your co-workers remind you when you do not follow.	4.29	0.68	Highest

7. จากผลการศึกษาข้อมูลระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.09) เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่า การปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.04) มาเป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมด้านความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.11) ดังตารางที่ 7 (Table 7.)

Table 7. Mean, Standard Deviation, and Level of Safety Behaviors at Work of Employees in the Fillet Section and Chicken Deboning Section in Each Aspect. (n = 58)

Safety behaviors at Work	$\bar{X}$	S.D.	Level
Safety behaviors at Work	4.23	0.09	Highest
Compliance with safety requirements	4.27	0.04	Highest
Safety participation	4.19	0.11	High

8. จากการศึกษาในด้านการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัย จำแนกตามรายชื่อ พบว่า ระดับความคิดเห็นของทุกข้อคำถามอยู่ในระดับสูงมาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.22 – 4.31 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.57 – 0.71 จากรายละเอียดพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เมื่อท่านพบข้อบกพร่องด้านความปลอดภัย ท่านจะรายงานหัวหน้างานทันที ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.57) รองลงมาได้แก่ ท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบและขั้นตอนการทำงานด้วยความปลอดภัยในทุกสถานการณ์ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.63) เมื่อเครื่องจักรเกิดความขัดข้อง ท่านจะปิดสวิตช์เครื่องจักรก่อนทำการแก้ไข ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.64) ท่านจะไม่ลดขั้นตอนการทำงานด้านความปลอดภัย เพื่อให้งานเสร็จเร็วขึ้น ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.71) และท่านสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล (PPE) ตามที่บริษัทกำหนดตลอดเวลาที่ปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.65) ตามลำดับ ดังตารางที่ 8 (Table 8.)

Table 8. Mean, Standard Deviation, and Level of Safety Behaviors at Work of Employees in the Fillet Section and Chicken Deboning Section in the Aspect of Compliance with Safety Requirements. (n = 58)

Safety behaviors at Work	$\bar{X}$	S.D.	Level
1. You follow safety rules and procedures in all situations while working.	4.31	0.63	Highest
2. You will not skip safety steps in order to finish the work faster.	4.24	0.71	Highest
3. When machinery malfunctions, you turn off the machine switch before trying to fix it.	4.28	0.64	Highest
4. When you find a safety deficiency, you immediately report it to your supervisor.	4.31	0.57	Highest
5. You wear personal protective equipment (PPE) as required by the company at all times while working.	4.22	0.65	Highest

9. จากการศึกษาในด้านการมีส่วนร่วมด้านความปลอดภัย จำแนกตามรายชื่อ พบว่า ระดับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.10 – 4.38 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 0.77 จากรายละเอียดพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงานให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เช่น จัดสถานที่ทำงานโดยคำนึงถึงความปลอดภัย ($\bar{X} = 4$, S.D. = 0.67) รองลงมาได้แก่ ท่านเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงานขององค์กร ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.73) ท่านเสนอแนวทางป้องกัน วิธีการจัดการเพื่อพัฒนาความปลอดภัยในการทำงานของหน่วยงาน ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.67) ท่านเข้าร่วมกิจกรรมความปลอดภัยในที่ทำงาน เช่น KYT กิจกรรมข้อเสนอแนะด้านความปลอดภัย การซ่อมแผนฉุกเฉินขององค์กร ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ ดังตารางที่ 9 (Table 9.)

Table 9. Mean, Standard Deviation, and Level of Safety Behaviors at Work of Employees in the Fillet Section and Chicken Deboning Section in the Aspect of Safety Participation. (n = 58)

Safety behaviors at Work	$\bar{X}$	S.D.	Level
1. You participate in safety activities at work, such as KYT activities, safety suggestion activities, and emergency response drills.	4.16	0.77	High
2. You seek opportunities to attend meetings or trainings related to work safety.	4.10	0.69	High
3. You are part of promoting work safety in the organization.	4.17	0.73	High
4. You propose preventive measures and management methods to improve work safety in the department.	4.16	0.67	High
5. You promote a safer working environment, such as by organizing the workplace with safety in mind.	4.38	0.67	Highest

10. จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศความปลอดภัยกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่แห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า บรรยากาศความปลอดภัยมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 10 (Table 10.)

Table 10. The Relationship between Safety Climate and Safety Behaviors at Work among Employees of the Chicken Meat Processing Factory in Nakhon Sawan Province.

Variable	b	β	SEb	t	r
Constant	0.22		0.23	0.97	0.33
Safety behaviors at Work	0.05	0.85	0.05	17.61	0.00*

*p < 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของพนักงานที่มีต่อบรรยากาศความปลอดภัยในองค์กรโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภัทรฉัตร มณีฉาย (Maneechaeye, 2022) ศึกษาความปลอดภัยด้านการบินพบว่า ระดับความคิดเห็นของบรรยากาศความปลอดภัยอยู่ในระดับสูง แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภัสสร พรหมบุตร และคณะ (Prombut et al., 2023) ซึ่งทำการศึกษาบรรยากาศความปลอดภัยในการทำงานของโรงงานผลิตหม้อแปลงไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ระดับความคิดเห็นของบรรยากาศความปลอดภัยของพนักงานในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในระดับความคิดเห็นของบรรยากาศความปลอดภัยในบริบทที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งอาจมีปัจจัยหลายอย่างส่งผลต่อความแตกต่างนี้ เช่น บริบทของอุตสาหกรรมอาหาร การบิน และการผลิตหม้อแปลงไฟฟ้าเป็นอุตสาหกรรมที่มีความต้องการและมาตรฐานความปลอดภัยที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่าด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความมุ่งมั่นในการจัดการความปลอดภัย แสดงให้เห็นว่าพนักงานมีความเชื่อมั่นในความมุ่งมั่นและความพยายามขององค์กรในเรื่องของการปรับปรุงและการรักษามาตรฐานความปลอดภัย และการจัดการด้านความปลอดภัย รองลงมาคือบทบาทของเพื่อนร่วมงานซึ่งชี้ให้เห็นว่าเพื่อนร่วมงานมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศความปลอดภัย ทั้งในด้านการให้คำแนะนำ ตักเตือน และการเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า พนักงานให้ความสำคัญในการสื่อสารด้านความปลอดภัยและบทบาทของหัวหน้างาน สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่าความร่วมมือและการสื่อสารที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศความปลอดภัยในองค์กร และบทบาทของหัวหน้างานเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างบรรยากาศความปลอดภัย โดยหัวหน้างานต้องมีการสื่อสารที่ชัดเจน ส่งเสริมและกำกับดูแลเรื่องความปลอดภัยอย่างจริงจัง เป็นผู้นำด้านความปลอดภัยและสนับสนุนมาตรการความปลอดภัย บทบาทเหล่านี้ของหัวหน้างานจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นและความมุ่งมั่นของพนักงานในการปฏิบัติตามนโยบายและขั้นตอนความปลอดภัย ระดับความคิดเห็นที่สูงในทุกด้านสะท้อนให้เห็นว่าองค์กรได้ให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศความปลอดภัย ซึ่งจะส่งผลให้พนักงานปฏิบัติงานด้วยความปลอดภัยมากขึ้น

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าพนักงานโรงงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่แห่งนี้มีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดและการมีส่วนร่วมด้านความปลอดภัย กล่าวคือ เมื่อพบข้อบกพร่องด้านความปลอดภัย พนักงานจะรายงานต่อหัวหน้างานทันที นอกจากนี้พนักงานยังปฏิบัติตามกฎระเบียบและขั้นตอนการทำงานอย่างเคร่งครัด และส่งเสริมให้สภาพแวดล้อมการทำงานมีความปลอดภัยมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กมลวรรณ พรหมเทศ และคณะ (Promtes et al., 2023) ที่พบว่าพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในคลังสินค้าแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับสูง แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ กนกพร เจริญพันธ์ และคณะ (Charoenpan et al., 2023) ที่พบว่าพนักงานบริษัทเอกชนแห่ง

หนึ่งมีพฤติกรรมด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับต่ำ ด้านการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัย พบว่าอยู่ในระดับสูงมาก เนื่องจากพนักงานปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านความปลอดภัยอย่างเคร่งครัดในทุกสถานการณ์ เมื่อพบข้อบกพร่อง จะรายงานผู้บังคับบัญชาทันที และเมื่อเครื่องจักรเกิดปัญหา พนักงานจะหยุดการทำงานเพื่อตรวจสอบและแก้ไขก่อนปฏิบัติงานต่อ สอดคล้องกับ ฉวีฉัตร โฉลกคงถาวร และกาญจนา ประจุศิลป์ (Chalok-kongthavorn & Prajusilpa, 2019) ที่พบว่าพยาบาลวิชาชีพของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐปฏิบัติตามกฎและรายงานปัญหาด้านความปลอดภัยแก่ผู้บังคับบัญชาเพื่อหาแนวทางแก้ไข ส่วนด้านการมีส่วนร่วมด้านความปลอดภัยนั้น พบว่าอยู่ในระดับสูง เนื่องจากพนักงานมีการเข้าร่วมกิจกรรมความปลอดภัย เช่น KYT และการซ้อมแผนฉุกเฉิน รวมถึงมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความปลอดภัยภายในโรงงาน สอดคล้องกับ ฉวีฉัตร โฉลกคงถาวร และกาญจนา ประจุศิลป์ (Chalok-kongthavorn & Prajusilpa, 2019) ที่พบว่าพยาบาลวิชาชีพเข้าร่วมและติดตามข้อมูลด้านความปลอดภัย เพื่อนำมาปรับปรุงแนวปฏิบัติด้านนี้

ผลการวิจัยนี้ยืนยันและขยายความเข้าใจในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศความปลอดภัยกับพฤติกรรมความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน โดยเฉพาะในบริบทของโรงงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่ในจังหวัดนครสวรรค์ การวิจัยได้สามารถแสดงให้เห็นว่าบรรยากาศความปลอดภัยที่ดี ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารผ่านการให้ความสำคัญกับบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ด้านความปลอดภัย มีส่วนร่วมในกิจกรรมความปลอดภัย การกำหนดนโยบายและเป้าหมายความปลอดภัย รวมทั้งการรับฟังและการดำเนินการตามข้อเสนอแนะจากพนักงาน เป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน ความสอดคล้องนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากการศึกษาก่อนหน้านี้ เช่น งานของ พลกิจ จงวัชรสถิตย์ (Chongwatcharasatit, 2020) และอุดร สุวรรณโค (Suwannakho, 2018) ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างบรรยากาศความปลอดภัยกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน ความสำคัญของผลการวิจัยนี้อยู่ที่การเสนอข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ช่วยให้เข้าใจว่าการมีบรรยากาศความปลอดภัยที่ดีสามารถส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยที่เหมาะสมในพนักงานได้อย่างไร การวิเคราะห์และอภิปรายนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการแนะนำแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้บริหารและบุคลากรด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในโรงงานและสถานประกอบการอื่น ๆ ที่ต้องการปรับปรุงหรือรักษามาตรฐานความปลอดภัยในการทำงาน การให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศความปลอดภัยที่เอื้ออำนวยไม่เพียงแต่ช่วยลดอัตราการบาดเจ็บและปัญหาสุขภาพจากการทำงานเท่านั้น แต่ยังส่งผลในด้านบวกต่อผลผลิตและความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของบรรยากาศความปลอดภัยในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่า ด้านความมุ่งมั่นในการจัดการความปลอดภัย และบทบาทของเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับสูงมาก การสื่อสารด้านความปลอดภัย และบทบาทของหัวหน้างานอยู่ในระดับสูง ในส่วนของพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่า ด้านการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับสูงมาก การมีส่วนร่วมด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับสูง เมื่อจำแนกตามรายข้อด้านการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัย พบว่า ระดับความคิดเห็นของทุกข้อคำถามอยู่ในระดับสูงมาก และด้านการมีส่วนร่วมด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับสูงมากจำนวน 1 ข้อ และอยู่ในระดับสูงจำนวน 4 ข้อ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศความปลอดภัยกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานพบว่า บรรยากาศความปลอดภัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน โดยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยคือ

1. สถานประกอบการควรจัดองค์กรให้มีบรรยากาศความปลอดภัย เนื่องจากบรรยากาศความปลอดภัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน

2. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานด้านต่าง ๆ ในเชิงลึก โดยนำตัวแปรอื่นที่นอกเหนือจากงานวิจัยครั้งนี้มาศึกษาเพิ่มเติม เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการด้านความปลอดภัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ

3. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับพนักงาน เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณโรงงานตัดแต่งชิ้นส่วนไก่แห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นสถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี และขอขอบคุณอาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- Chalok-kongthavorn, C., & Prajusilpa, K. (2019). A Study of Work Safety Behavior of Professional Nurses, Government University Hospitals. *Journal of Nursing Science Chulalongkorn University*, 31(1), 61-71. (In Thai)
- Charoenpan, K., Chiamsathit, C., and Wichaiyo, W. (2023). Factors Affecting Safety Behavior of Employees of a Private Company in Kalasin Province. *Academic Journal of Community Public Health*, 9(03), 157-157. (In Thai)
- Chongwacharasatit, P. (2020). The causal factors affected to safety behavior of provincial electricity authority hotline employees in area 1, 2 and 3 (Central region). Master of Business Administration Thesis. Bangkok: Silpakorn University. (In Thai)
- Maneechaeye, P. (2022). Aviation Safety: Examining the Influence of Perceived Safety Climate on Safety-Related Behaviors among Thai Pilots. Doctoral dissertation. Songkla: Faculty of Management Sciences (Management), Prince of Songkla University. (In Thai)
- Prombut, S., Chaikittiporn, C., and Boonshuyar, C. (2023). Safety Climate of a Transformer Manufacturing Plant in Samutprakan. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*, 6(6), 3172-3192. (In Thai)
- Promtes, K., Yaiyod, S., Kanrak, H., et al. (2023). Factors associated with safety behaviors at work of operators in warehouse, Chonburi. *UBRU Journal for Public Health Research*, 12(3), 5–13. (In Thai)
- Schwatka, NV., Sinclair, RR., Fan, W., et al. (2020). How does organizational climate motivate employee safe and healthy behavior in small business?: a self-determination theory perspective. *Journal of occupational and environmental medicine*, 62(5), 350-358.
- Social security office. (2023). Occupational accidents and work-related diseases, 2018-2022 [Online]. Retrieved March 17, 2024, from: https://www.sso.go.th/wpr/assets/upload/files_storage/sso_th/102220b2a37b7d0ea4eab82e6fab4741.pdf (In Thai)
- Sukhamjaroon, S., & Boriraj, J. (2016). The Effects of Safety Climate, Safety Knowledge, Safety Motivation on Safety Behavior in Petroleum Platform Construction Industry. *Journal of Business, Innovation and Sustainability (JBIS)*, 11(2), 116-128. (In Thai)
- Suwannakho, U. (2018). Relationship between perceived safety-specific transformational leadership and safety behaviors of employees in Northern region industrial estate, Lamphun Province: mediating role of perceived safety climate. Master of Science Independent Study. Chiang Mai: Chiang Mai University. (In Thai)

พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนในพื้นที่ไม่มีบริการเก็บขนขยะมูลฝอย
บ้านหนองขุน ตำบลผักแพว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
HOUSEHOLD SOLID WASTE SEPARATION IN AREAS WITHOUT WASTE COLLECTION
SERVICES OF BAN NONG KHUN, PHAK PHAEW SUB-DISTRICT,
KANTHAROM DISTRICT, SISAKEP PROVINCE

สุกัญญา เหล่าแค¹ สุภาวิณีย์ ศรียันต์¹ อรทัย ดวงหิรัญ¹ อลิษา วิเศษชาติ¹ อาทิตยา สายศรี¹
สุเมธ บุญสุต¹ และ พิชชาพร บุญสูง^{1*}

Suganya Laokae¹, Supavinee Sriyan¹, Orathai Duanghiran¹, Alisa Wisetchat¹,
Artittaya Saisri¹, Sumat Bunsud¹ and Phitchaporn Boonsong^{1*}

¹คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

¹Faculty of Liberal Arts and Science, Sisaket Rajabhat University, Sisaket province

*Corresponding Author: phitchaporn.b@365.sskru.ac.th

Received: August 20, 2024

Revised: September 10, 2024

Accepted: September 10, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาภาคตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมในการคัดแยกขยะมูลฝอย กลุ่มตัวอย่างคือตัวแทนครัวเรือนบ้านหนองขุน ตำบลผักแพว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 96 คน ได้จากการสุ่มอย่างเป็นระบบตามบ้านเลขที่ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2567 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ส่วนใหญ่มิ่ระดับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 51.04) โดยมีการปฏิบัติด้านการรีไซเคิลมากที่สุด มีปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 87.50) มีระดับการรับรู้ประโยชน์อุปสรรคและทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 60.42) ปัจจัยเอื้อพบว่ามีความรู้ด้านขยะรีไซเคิล ร้อยละ 95.83 ส่วนที่ยังขาด คือ ไม่ได้รับความรู้ในการคัดแยกขยะมูลฝอยร้อยละ 92.70 ส่วนปัจจัยเสริมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 46.88) โดยสรุป ตัวแทนครัวเรือนครึ่งหนึ่งมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง แม้จะมีความรู้ระดับสูง แต่ปัจจัยนำด้านการรับรู้ประโยชน์อุปสรรคและทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย และปัจจัยเสริมที่จะทำให้เกิดการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง จึงควรส่งเสริมให้ได้รับความรู้ในการคัดแยกขยะมูลฝอย และประโยชน์ที่จะได้รับจากการคัดแยกขยะมูลฝอย

คำสำคัญ: การคัดแยกขยะมูลฝอย ขยะมูลฝอย ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม

Abstract

This cross-sectional descriptive study aimed to examine behaviors, predisposing factors, enabling factors, and reinforcing factors related to solid waste separation. The sample consisted of 96 household representatives from Ban Nong Khun, Phak Phaew Sub-District, Kanthararom District, Sisaket Province,

selected through systematic random sampling based on house numbers. Data were collected using a questionnaire during April and May 2024 and analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. The findings revealed that the majority of participants exhibited a moderate level of household solid waste separation behavior (51.04%), with recycling being the most commonly practiced activity. Regarding predisposing factors, 87.50% of participants demonstrated a high level of knowledge about solid waste separation, while 60.42% had a moderate level of perceived benefits, barriers, and attitudes towards waste segregation. For enabling factors, 95.83% reported the presence of recycling buyers, while 92.70% lacked knowledge on waste separation practices. Reinforcing factors were also at a moderate level (46.88%). In conclusion, half of the household representatives displayed moderate waste separation behavior. Although they possessed a high level of knowledge, predisposing factors such as perceived benefits, barriers, and attitudes, as well as reinforcing factors supporting solid waste separation, remained at a moderate level. Therefore, it is recommended to enhance knowledge dissemination about waste separation and emphasize its benefits to improve solid waste separation practices.

Keywords: Waste separation, Solid waste, Predisposing factors, Enabling factors, Reinforcing factors

บทนำ

ขยะมูลฝอย (Solid waste) เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญปัญหาหนึ่งของชุมชนต่าง ๆ ทั่วโลก เพราะนอกจากจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและสัตว์นำโรคต่าง ๆ แล้ว ยังมีปัญหาด้านกลิ่นเหม็นสร้างความรำคาญให้กับชุมชน ทำให้แหล่งน้ำเน่าเสียจากการที่ขยะมูลฝอยมีอินทรีย์สารเน่าเสียหรือมีของเสียอันตรายปะปนอยู่ ทำให้ไม่สามารถใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ได้นอกจากนั้นขยะมูลฝอยยังทำให้ชุมชนขาดความสะอาด สวยงาม ไม่น่าอยู่และยังต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บขนและกำจัดขยะอีกด้วย การคัดแยกขยะมูลฝอยจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยลดปริมาณลงตั้งแต่ต้นทาง โดยจากรายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย (Pollution Control Department, 2022) พบว่าทั่วประเทศมีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ 16 ล้านตัน หรือวันละ 42,240 ตัน และมีแนวโน้มว่าจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยในชุมชนทั่วไปจะมีอัตราเฉลี่ยเท่ากับ 0.6 – 0.8 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ส่วนในจังหวัดศรีสะเกษมีปริมาณขยะมูลฝอยเท่ากับ 601 ตัน/วัน แยกเป็นขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ 220 ตัน/วัน (ร้อยละ 36.61) ขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดถูกต้อง 152 ตัน/วัน (ร้อยละ 25.29) ขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดไม่ถูกต้อง 229 ตัน/วัน (ร้อยละ 38.10) (Pollution Control Department, 2023)

การจัดการขยะสามารถ แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) ต้นทาง คือ การลดปริมาณขยะมูลฝอยและการคัดแยกขยะมูลฝอย ที่ครัวเรือน สถานที่ราชการ สถานที่สาธารณะ และสถานประกอบการ 2) กลางทาง คือ การเก็บ และขนขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ และ 3) ปลายทาง คือ การจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าการจัดการขยะต้นทางเป็นระยะที่สำคัญมาก เนื่องจากจะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยในการจัดการลง โดยการคัดแยกขยะ (Waste Separation) เป็นมาตรการสำคัญที่จะช่วยในการจัดการขยะเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Pollution Control Department, 2009) โดยผ่านกระบวนการ 3Rs อันได้แก่ ใช้น้อยหรือลดการใช้ (Reduce) และใช้ซ้ำ (Reuse) จากนั้นจึงนำไปคัดแยกเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้อย่างสูงสุดโดยการรีไซเคิลหรือแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle) (Pollution Control Department, 2010) โดยการที่ประชาชนจะมีพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยนั้น จำเป็นต้องมีความรู้ ทักษะที่ดี รวมทั้งมีปัจจัยเอื้อ เช่น มีถึงในการคัดแยก ปัจจัยเสริมจากท้องถิ่นในการอบรมให้ความรู้ในการคัดแยก (Boonjun & Phetphum, 2018) ดังนั้นในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ PRECEDE PROCEDE model (Green & Krueter, 2005)

ในขั้นตอนที่ 3 การประเมินด้านการศึกษาและนิเวศวิทยาอธิบายพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย อันประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำภายในตัวบุคคล ทั้งความรู้ ทักษะ การรับรู้ความสามารถของตนเอง การให้คุณค่า 2) ปัจจัยเอื้อ ทั้งด้านกายภาพ สังคม และวัฒนธรรมที่สนับสนุนให้เกิดพฤติกรรม และ 3) ปัจจัยเสริม จากการตอบสนองของบุคคลจากการปรับพฤติกรรมของตนเองและบุคคลรอบข้าง ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาที่ใช้ PRECEDE PROCEDE model ในงานวิจัยพฤติกรรม การคัดแยกขยะมูลฝอย เช่น งานวิจัยของ ลลิตา ทองบุราณ และมนัสนันท์ ลิ้มปวิทยากุล (Tongburan & Limpavithayakul, 2022) พบว่า ปัจจัยนำ ได้แก่ ทักษะ และการรับรู้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย ปัจจัยเอื้อ พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของประชาชนต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย และปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากคนในครอบครัว พบว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของประชาชนต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย และงานวิจัยของ ศรีนทร์ทิพย์ บุญจันทร์ และจักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ (Boonjun & Phetphum, 2018) พบว่า มีตัวแปรที่ร่วมกันส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยมี 7 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรค การได้รับคำแนะนำจากบุคคลในครอบครัวและเพื่อนบ้าน การมีตำแหน่งทางสังคมและการเป็นสมาชิกของชมรมต่าง ๆ ในชุมชน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเข้ารับการอบรมและการเพิ่มมูลค่า ทักษะ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

บ้านหนองขุน ตำบลผักแพว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นพื้นที่ชนบท มี 150 หลังคาเรือน ประชากร 656 คน มีปริมาณขยะมูลฝอย 300 กิโลกรัมต่อวัน ที่ผ่านมามีการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้านใช้การเก็บรวบรวมแต่ละหลัง โดยไม่มีบริการเก็บขนจากองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนมีการนำไปทิ้งตามป่าสาธารณะ ไร่นา การเผา และฝังกลบ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ อาทิเช่น เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลง และพาหะของโรค สกปรกเหม็นรบกวนในชุมชนทั้งจากขยะเศษอาหาร และกลิ่นจากการเผาขยะมูลฝอย การสอบถามเบื้องต้นในประเด็นการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชน 10 หลังคาเรือน พบว่า มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยเพียง 3 ครัวเรือนและไม่มีการคัดแยกขยะถึง 7 ครัวเรือน และมีส่วนคัดแยกเพื่อนำขยะมูลฝอยไปขาย เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระดาษ ลัง เป็นต้น

จากความสำคัญของการจัดการขยะมูลฝอย โดยเฉพาะการจัดการที่ต้นทางโดยการคัดแยกขยะมูลฝอย ซึ่งจะทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดลง ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน แต่จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ประชาชนในบ้านหนองขุน ยังมีการคัดแยกขยะมูลฝอยในสัดส่วนที่น้อย การมีข้อมูลในภาพรวมของทั้งหมู่บ้านจะทำให้ได้ทราบถึงพฤติกรรมการคัดแยกที่ชัดเจนขึ้น ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน 2) ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมของพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนบ้านหนองขุน ตำบลผักแพว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดัง Figure 1.

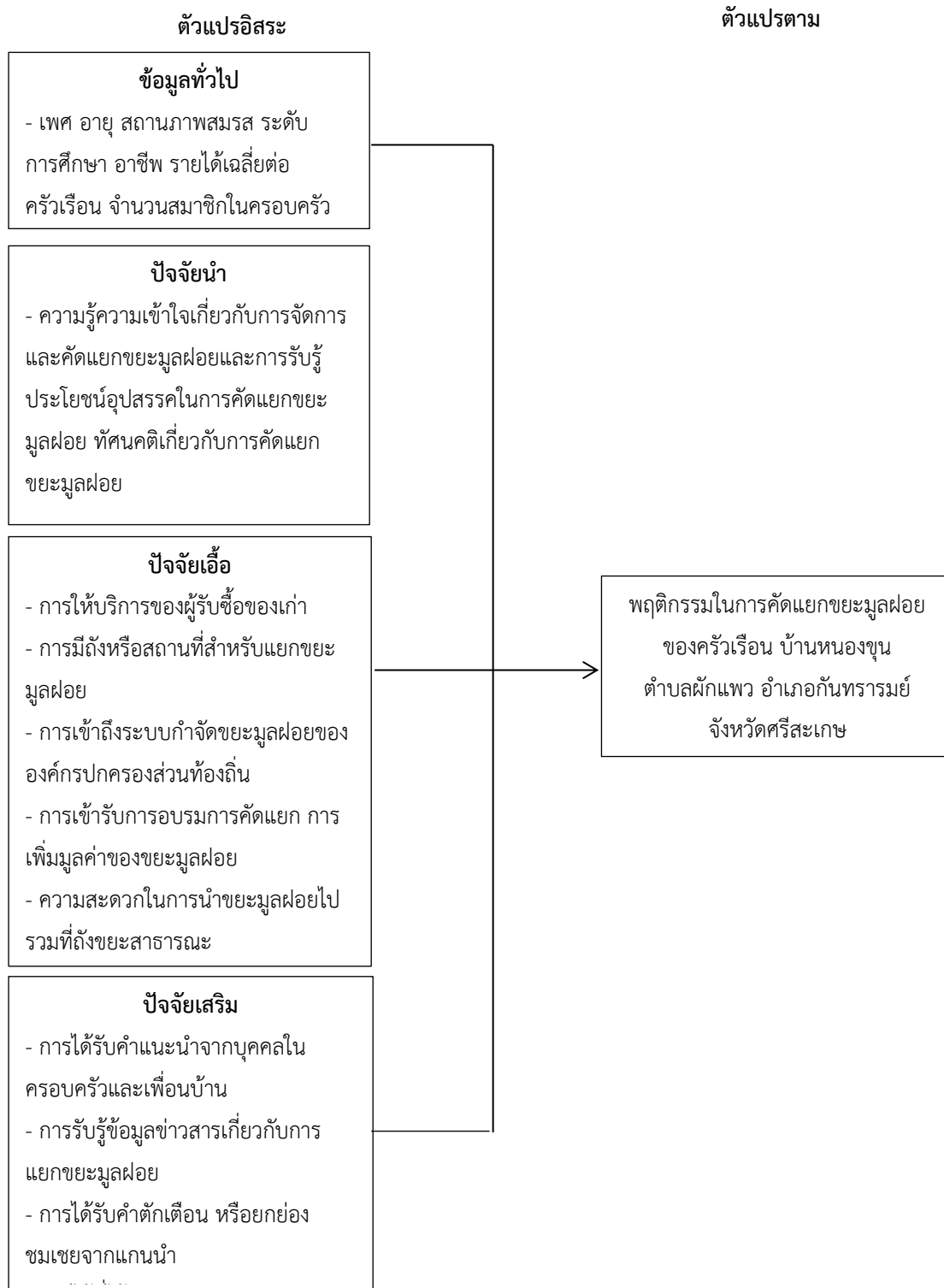

Figure 1. conceptual framework

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาภาคตัดขวาง (Cross sectional descriptive study)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูเรือนในบ้านหนองขุน ตำบลฝักแพว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 150 ครูเรือน (Pakpaew Subdistrict Administrative Office, 2023)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ตัวแทนของครูเรือนในบ้านหนองขุน ตำบลฝักแพว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ได้จากการสุ่มอย่างเป็นระบบตามบ้านเลขที่ จำนวน 96 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Inclusion criteria) ได้แก่ 1) อายุ 18-60 ปี ทั้งเพศชายและหญิง 2) ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย เกณฑ์การคัดออกของกลุ่มตัวอย่าง (Exclusion criteria) ได้แก่ 1) ไม่สามารถสื่อสารได้ 2) ย้ายออกจากหมู่บ้านหรือเจ็บป่วยในช่วงเก็บข้อมูล กรณีไม่มีผู้เข้าเกณฑ์หรือไม่มีคนอยู่ในครัวเรือนช่วงเก็บข้อมูล หลังจากติดตามแล้ว จะใช้บ้านเลขที่ถัดไปเป็นกลุ่มตัวอย่างทดแทน

ขนาดตัวอย่างคำนวณโดยสูตรการประมาณค่าสัดส่วนของจำนวนประชากร ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากรของ Daniel (2018) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยใช้ค่าสัดส่วนจากงานวิจัยของ ลลิตา ทองบุราณ และ มนัสนันท์ ลิ้มปวิทยากุล (Tongburan & Limpavithayakul, 2022) ซึ่งพบพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 15.90 และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าสัดส่วนผู้วิจัยกำหนดให้เท่ากับ 0.05 ได้ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 87 ครูเรือน และเมื่อไถ่กรณีข้อมูลไม่สมบูรณ์ร้อยละ 10 รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 96 ครูเรือน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ปรับปรุงขึ้นจากงานวิจัยของ ลลิตา ทองบุราณ และ มนัสนันท์ ลิ้มปวิทยากุล (Tongburan & Limpavithayakul, 2022) ศุภพร วิเศษชาติ และคณะ (Wiseschart et al., 2017) ศรีนทร์ทิพย์ บุญจันทร์ และจักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ (Boonjun & Phetphum, 2018) ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละส่วนและการแปลผล ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว

ส่วนที่ 2 ปัจจัยนำ ประกอบด้วย

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการและคัดแยกขยะมูลฝอย เป็นแบบตอบถูก-ผิด 12 ข้อ ตอบถูกได้ 1 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 12 คะแนน แบ่งระดับตามแนวคิดของ Bloom (1968) 3 ระดับ คือ ระดับต่ำคือต่ำกว่าร้อยละ 60 (0-7 คะแนน) ปานกลางคือคะแนนร้อยละ 60-79 (8-9 คะแนน) และสูงคือคะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป (10-12 คะแนน)

การรับรู้ประโยชน์อุปสรรคและทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย มีจำนวน 13 ข้อ มีทั้งข้อความเชิงบวกและเชิงลบ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ คือ ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นด้วย ให้คะแนนข้อความทางบวกตั้งแต่ 1-3 กรณีข้อความทางลบให้คะแนนกลับกัน รวมคะแนนเต็ม 39 คะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำคือต่ำกว่าร้อยละ 60 (15-25 คะแนน) ปานกลางคือคะแนนร้อยละ 60-79 (26-32 คะแนน) และสูงคือคะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป (33-39 คะแนน)

ส่วนที่ 3 ปัจจัยเอื้อ มีทั้งหมด 5 ข้อ ได้แก่ การให้บริการของผู้รับซื้อของเก่า การมีถังหรือสถานที่สำหรับแยกขยะมูลฝอย การเข้าถึงระบบกำจัดขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเข้ารับการอบรมการคัดแยก การเพิ่มมูลค่าของขยะมูลฝอย ความสะดวกในการนำขยะมูลฝอยไปรวมที่ถังขยะสาธารณะ เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ส่วนที่ 4 ปัจจัยเสริม มี 5 ข้อ ได้แก่ การได้รับคำแนะนำจากบุคคลในครอบครัวและเพื่อนบ้าน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการแยกขยะมูลฝอย การได้รับคำตักเตือน หรือยกย่องชมเชยจากแกนนำ รายได้ที่ได้จากการขายขยะมูลฝอย

เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 3 ระดับ คือ ไม่เคยเลย นาน ๆ ครั้ง และบ่อยครั้ง ให้คะแนนข้อความทางบวกตั้งแต่ 1-3 กรณีข้อความทางลบให้คะแนนกลับกัน รวมคะแนนเต็ม 15 คะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำคือต่ำกว่าร้อยละ 60 (5-8 คะแนน) ปานกลางคือคะแนนร้อยละ 60-79 (9-11 คะแนน) และสูงคือคะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป (12-15 คะแนน)

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย มีจำนวน 13 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ คือ ไม่เคยเลย นาน ๆ ครั้ง และบ่อยครั้ง ให้คะแนนข้อความทางบวกตั้งแต่ 1-3 กรณีข้อความทางลบให้คะแนนกลับกัน รวมคะแนนเต็ม 39 คะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำคือต่ำกว่าร้อยละ 60 (15-25 คะแนน) ปานกลางคือคะแนนร้อยละ 60-79 (26-32 คะแนน) และสูงคือคะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป (33-39 คะแนน)

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบเนื้อหาจำนวน 3 ท่าน คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence: IOC) (Rovinelli & Hambleton, 1976) ได้ดังนี้ ความรู้ ค่า IOC เท่ากับ 0.93 ส่วนการรับรู้ประโยชน์อุปสรรคในการคัดแยกและทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม มีค่า IOC เท่ากับ 1

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) นำไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนในหมู่บ้านใกล้เคียง จำนวน 30 คน ก่อนที่จะนำไปใช้จริง และนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความสมบูรณ์ ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้ ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยค่า KR-20 (Kuder & Richardson, 1937) เท่ากับ 0.72 การรับรู้ประโยชน์อุปสรรคและทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ได้ค่า Cronbach's alpha (Cronbach, 1951) เท่ากับ 0.78 และ ปัจจัยเอื้อ ได้ค่า Cronbach's alpha เท่ากับ 0.71

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเข้าพบตัวแทนครัวเรือนในช่วงเช้าก่อนที่จะออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน และในช่วงเย็นหลังจากเลิกงาน หลังจากนั้นทำการตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้อ่านที่ลงในโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ในการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลทั่วไป ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการและคัดแยกขยะมูลฝอย การรับรู้ประโยชน์อุปสรรคและทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย

การพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมวิจัย

ผู้วิจัยชี้แจงข้อมูลและวัตถุประสงค์การวิจัยให้ผู้ร่วมวิจัยทราบก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเป็นไปด้วยความสมัครใจ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเก็บเป็นความลับ เข้าถึงได้เฉพาะผู้วิจัย และทำลายข้อมูลเมื่อเสร็จสิ้นการวิจัย การนำเสนอข้อมูลเป็นภาพรวม โครงการวิจัยผ่านการพิจารณาจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เลขที่ COE No. 003/2567 ลงวันที่ 27 มีนาคม 2567

ผลการวิจัย

จากกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ 96 คน เก็บข้อมูลได้ร้อยละ 100 ซึ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

ตัวแทนครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 73.95) อายุอยู่ในช่วง 51-60 ปี (ร้อยละ 35.42) ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 67.70) อาชีพทำนา/ทำสวน (ร้อยละ 54.16) การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 37.50) มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน (ร้อยละ 69.79) อาศัยบ้านตนเอง (ร้อยละ 98.96) รายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท (ร้อยละ 57.29) ตาม Table 1.

Table 1. Characteristics of the sample group (n = 96)

Characteristics	Number (people)	Percentage
Gender		
Male	25	26.04
Female	71	73.95
Age (years)		
≤20	3	3.12
21-30	20	20.83
31-40	17	17.71
41-50	22	22.92
51-60	34	35.42
Education Level		
Primary School	36	37.50
Junior High School	25	26.04
Senior High School	22	22.91
Bachelor's degrees	13	13.54
Marital Status		
Single	28	29.16
Married	65	67.70
Divorced/Separated	3	3.12
Occupation		
Student	7	7.29
General Labourer	28	29.16
Merchant/Self-employed	4	4.16
Farmer/Gardener	52	54.16
Government Officer	3	3.12
Other	2	2.08

Table 1. Characteristics of the sample group (n = 96) (cont.)

Characteristics	Number (people)	Percentage
Monthly Family Income (Baht)		
≤5,000	55	57.29
5,001-10,000	27	28.12
10,001-15,000	11	11.45
15,001-20,000	3	3.12
Family Members (persons)		
1-3	21	21.87
4-6	67	69.79
7-9	7	7.29
≥10	1	1.04
Type of Residence		
Rented House	1	1.04
Own House	95	98.96

2. ปัจจัยนำในการคัดแยกขยะมูลฝอย

ระดับความรู้จากคะแนนเต็ม 12 คะแนน พบว่าตัวแทนครัวเรือนส่วนใหญ่ มีความรู้ในระดับสูง ร้อยละ 87.50 ส่วนระดับการรับรู้ประโยชน์อุปสรรคและทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 60.42 ตาม Table 2.

Table 2. Level of Predisposing Factors (n = 96)

Predisposing Factors	Number (people)	Percentage
Level of Knowledge in Solid Waste Separation		
Low (0-7 points)	4	4.17
Moderate (8-9 points)	8	8.33
High (10-12 points)	84	87.50
Level of Perception of Benefits, Barriers, and Attitudes Regarding Solid Waste Separation		
Low (15-25 points)	0	0.00
Moderate (26-32 points)	58	60.42
High (33-39 points)	38	39.58

3. ปัจจัยเอื้อในการคัดแยกขยะมูลฝอย

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีพ่อค้ารับซื้อขยะมูลฝอยรีไซเคิล เช่น พลาสติก โลหะ มารับซื้อถึงบ้าน ร้อยละ 95.83 รองลงมาคือ ทุก ๆ สัปดาห์มีรถรับซื้อของเก่า เช่น ขวด กระดาษ พลาสติก แบตเตอรี่ ผ่านมารับซื้อในหมู่บ้าน ร้อยละ 94.79 ส่วนที่ยังไม่มี ได้แก่ ไม่มีรถเก็บขยะมูลฝอยของอบต. ร้อยละ 96.88 และการได้รับความรู้ในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีไม่ได้รับถึงร้อยละ 92.70 ตาม Table 3.

Table 3. Enabling Factors in Solid Waste Separation (n = 96)

Enabling Factors	Yes (%)	No (%)
1. Every Week, There Are Trucks That Come to The Village to Buy Recyclable Items Such as Bottles, Paper, Plastics, And Batteries	91 (94.79)	5 (5.20)
2. Local Organizations, Such as The Subdistrict Administrative Organization (SAO) Or Municipality, Regularly Send Trucks to Collect Waste in The Village	3 (3.12)	93 (96.88)
3. In the Past Year, There Have Been Organizations That Came to Provide Knowledge About Waste Separation in The Village	7 (7.29)	89 (92.70)
4. There Are Merchants Who Come to Buy Recyclable Waste, Such as Plastics and Metals, Directly from Homes	92 (95.83)	4 (4.17)
5. After Separation Waste, It Is Convenient to Dispose of It at The Village's Waste Collection Point	61 (63.54)	35 (36.46)

4. ปัจจัยเสริมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

เมื่อแยกระดับปัจจัยเสริมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ครัวเรือนได้รับ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 46.88 และระดับต่ำร้อยละ 37.50 ตาม Table 4.

Table 4. Level of Reinforcing Factors (n = 96)

Level of Reinforcing Factors	Number (people)	Percentage
Low (5-8 points)	36	37.50
Moderate (9-11 points)	45	46.88
High (12-15 points)	15	15.63

5. พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย

พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยตามหลัก 3Rs ที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ ทิ้งขยะเปียกและขยะแห้งแยกถึงรองลงมาคือ แยกขยะอันตราย และนำขยะรีไซเคิลไปขาย ร้อยละ 85.42, 83.33 และ 81.25 ตามลำดับ ส่วนที่ไม่เคยปฏิบัติเลยมากที่สุดคือ พกแก้วหรือกระบอกน้ำส่วนตัวเวลาออกจากบ้านแทนการซื้อน้ำขวดพลาสติก หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าที่ห่อหุ้มด้วยพลาสติกหรือโฟม และใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าแทนถุงพลาสติกเวลาไปจ่ายตลาด ร้อยละ 57.29, 50.00 และ 50.00 ตามลำดับ โดยพฤติกรรมการลดการใช้ (Reduce) จะน้อยกว่าการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) ในขณะที่การนำไปแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle) จะมีการปฏิบัติมากที่สุด ตาม Table 5.

Table 5. Behaviors of Solid Waste Separation (n = 96)

Behaviors of Solid Waste Separation	Frequency (%)		
	Never	Occasionally	Often
Reduce			
1. When Shopping, Refuse Plastic Bags When Purchasing Items	41 (42.71)	39 (40.63)	16 (16.67)
2. Use Cloth Bags or Baskets Instead of Plastic Bags When Going to The Market	48 (50.00)	36 (37.50)	12 (12.50)
3. Avoid Buying Products Wrapped in Plastic or Foam	48 (50.00)	38 (39.58)	10 (10.42)
4. Carry A Personal Cup or Water Bottle When Leaving Home Instead of Buying Plastic Bottled Water	55 (57.29)	28 (29.17)	13 (13.54)
Reuse			
1. Keep Some Reusable Items, Such as Plastic Bags and Cardboard Boxes, For Reuse	31 (32.29)	26 (27.08)	39 (40.63)
2. Repair Damaged Clothes for Continued Use Instead of Discarding Them	31 (32.29)	30 (31.25)	35 (36.46)
3. Use The Other Side of Paper That Has Been Used on Only One Side	29 (30.21)	24 (25.00)	43 (44.79)
4. Use Old Plastic Containers or Basins That Are No Longer in Use for Planting Trees	9 (9.38)	26 (27.08)	61 (63.54)
Recycle			
1. Separate Sellable Waste Such as Glass Bottles, Paper, and Plastic for Sale to Recycling Shops	0 (0.00)	28 (29.17)	68 (70.83)
2. Separate Plastic Bottles, Aluminum Cans, And Old Newspapers for Sale	0 (0.00)	21 (21.88)	75 (78.13)
3. Bring Recyclable Waste to Sell When the Community Organizes Recycling Buying Events	2 (2.08)	16 (16.67)	78 (81.25)
Separation			
1. Dispose of Wet Waste and Dry Waste in Separate Bins	2 (2.08)	12 (12.50)	82 (85.42)
2. Separate Hazardous Waste, Such as Pesticide Bottles and Batteries, For Disposal Apart from General Waste	12 (12.50)	4 (4.17)	80 (83.33)

เมื่อวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 51.04 และระดับสูงร้อยละ 41.67 ตาม Table 6.

Table 6. Level of Solid Waste Separation Behaviors (n = 96)

Level of Reinforcing Factors	Number (people)	Percentage
Low (15-25 points)	7	7.29
Moderate (26-32 points)	49	51.04
High (33-39 points)	40	41.67

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนในบ้านหนองขุน อภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

1. พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย

ผลการศึกษาพบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลลิตา ทองบุราณ และมนัสนันท์ ลิ้มปวิทยากุล (Tongburan & Limpavithayakul, 2022) ที่พบว่าพฤติกรรมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง และงานวิจัยของ นฤญา ยางธิสาร และคณะ (Yangthisan et al., 2020) ที่พบว่าพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 88.30 โดยในงานวิจัยนี้พบว่ากว่าครึ่งหนึ่งไม่เคยปฏิบัติเลย 3 อันดับแรก คือ 1) พกแก้วหรือกระบอกน้ำส่วนตัวเวลาออกจากบ้านแทนการซื้อน้ำขวดพลาสติก 2) ใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าแทนถุงพลาสติกเวลาไปจ่ายตลาด และ 3) หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าที่ห่อหุ้มด้วยพลาสติกหรือโฟม แต่อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้แตกต่างจากงานวิจัยของ ศรีนทร์ทิพย์ บุญจันทร์ และจักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ (Boonjun & Phetphum, 2018) ที่พบว่าแม่บ้านมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 66.33 ความแตกต่างนี้อาจเกิดจากปัจจัยด้านพื้นที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน

2. ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

2.1 ปัจจัยนำ (Predisposing factors)

ปัจจัยนำที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ ได้แก่ ความรู้ การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรค และทัศนคติต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย ซึ่งพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง และมีทัศนคติต่อการคัดแยกขยะในระดับปานกลาง โดยเห็นประโยชน์ของการคัดแยก ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับหลักการของ PRECEDE Model ที่ว่าปัจจัยนำเป็นองค์ประกอบภายในตัวบุคคลที่จะโน้มนำหรือขัดขวางการเกิดพฤติกรรม ดังนั้นการพัฒนาความรู้ การรับรู้ถึงประโยชน์มากกว่าอุปสรรค และทัศนคติเชิงบวกต่อการคัดแยกขยะ จึงเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่สำคัญในการส่งเสริมพฤติกรรมการคัดแยกขยะ ซึ่งผลการวิจัยนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะอยู่ในระดับสูง มีการรับรู้ประโยชน์อุปสรรค และทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วันวิสาข์ คงพิรุณ และคณะ (Khongpirun et al., 2017) ที่พบว่าความรู้ในระดับสูงถึงร้อยละ 60.83 และการศึกษาของ จตุพร ไกรกิจราษฎร์ และโชติบดีรัฐ (Kraiktrat & Bodeerat, 2022) และนภาสัย อันบางเขน และวนิชชา คันธสร (Onbangkhen & Kanthasorn, 2022) ที่พบว่าประชาชนมีความรู้และทัศนคติต่อการคัดแยกขยะในระดับสูง ดังนั้นการส่งเสริมความรู้ ทัศนคติ และการรับรู้ประโยชน์จึงเป็นปัจจัยนำสำคัญในการส่งเสริมพฤติกรรมการคัดแยกขยะ

2.2 ปัจจัยเอื้อ (Enabling factors)

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยเอื้อที่สำคัญในชุมชนแห่งนี้ ได้แก่ การมีพ่อค้าหรือรถรับซื้อขยะมูลฝอยรีไซเคิลเข้ามาในหมู่บ้านเป็นประจำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดให้มีระบบหรือโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการคัดแยกขยะจะช่วยให้ประชาชนสามารถแสดงพฤติกรรมการคัดแยกขยะได้สะดวกมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ PRECEDE Model ที่ว่าปัจจัย

เอื้อเป็นสภาวะแวดล้อมหรือทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการแสดงพฤติกรรม ในขณะที่เดียวกันในส่วนหน่วยงานราชการยังขาดการสนับสนุนการให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะในหมู่บ้านที่เพียงพอ รวมทั้งหากคัดแยกขยะแล้ว ยังไม่มีจุดรวบรวมขยะของหมู่บ้านที่มีความสะดวก ดังนั้นการจัดหาหรือพัฒนาระบบการเก็บรวบรวมและรับซื้อขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดหาวัสดุอุปกรณ์สำหรับรองรับการคัดแยกขยะมูลฝอย จึงเป็นปัจจัยเอื้ออำนวยที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยได้มากขึ้น ดังเช่นการศึกษาของ นฤญา ยางธิสาร และคณะ (Yangthisan et al., 2020) ที่พบว่าจำนวนการใช้บริการร้านรับซื้อของเก่ามีผลต่อพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอย และงานวิจัยของ นภาลย์ อ้นบางเขน และวนิษา คันธสร (Onbangkhen & Kanthasorn, 2022) และลลิตา ทองบุราณ และมนัสนันท์ ลิ้มปวิทยากุล (Tongburan & Limpavithayakul, 2022) ที่พบว่าปัจจัยเอื้อ เช่น การมีจุดรับซื้อขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชน ดังนั้นการจัดให้มีระบบการรับซื้อขยะมูลฝอยไร้ไซเคิลในชุมชนจะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยได้มากขึ้น

2.3 ปัจจัยเสริม (Reinforcing factors)

ผลการศึกษาพบว่าระดับปัจจัยนำอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่พบว่าได้รับน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานท้องถิ่นเคยมาตักเตือนหรือชมเชยให้คัดแยกขยะ 2) ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ และ 3) คนในครอบครัวหรือเพื่อนบ้านเคยแนะนำการคัดแยกขยะมูลฝอย ซึ่งปัจจัยเสริม ตามแนวคิด PRECEDE Model หมายถึง การตอบสนองหรือการได้รับรางวัลจากการปฏิบัติพฤติกรรม เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้พฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยมีความต่อเนื่องและคงทนมากขึ้น ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจทางบวก ทั้งการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลใกล้ชิด การประชาสัมพันธ์และกระตุ้นเตือนจากผู้นำชุมชน รวมถึงการจัดระบบรางวัลหรือรายได้จากการคัดแยกขยะมูลฝอย จึงเป็นกลยุทธ์ที่ควรนำมาใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอย สอดคล้องกับการศึกษาของ ลลิตา ทองบุราณ และมนัสนันท์ ลิ้มปวิทยากุล (Tongburan & Limpavithayakul, 2022) ที่พบว่าปัจจัยเสริม เช่น การสนับสนุนจากคนในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอย และการศึกษาของ ศรีนทร์ทิพย์ บุญจันทร์ และจักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ (Boonjun & Phetphum, 2018) ที่พบว่าการได้รับคำแนะนำจากครอบครัวและเพื่อนบ้าน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยได้ ดังนั้นการเพิ่มบทบาทของครอบครัว ผู้นำชุมชน และการประชาสัมพันธ์ข้อมูล จะช่วยเสริมแรงให้เกิดการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่อง และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านตามแนวคิด PRECEDE Model จะเห็นได้ว่าเพื่อส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนบ้านหนองขุนอย่างยั่งยืน ควรมีมาตรการที่ครอบคลุมการพัฒนาทั้งปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ ต้องเริ่มจากการสร้างความรู้ ความตระหนัก และทัศนคติที่ดีต่อการจัดการขยะมูลฝอย ควบคู่ไปกับการจัดระบบรองรับและอำนวยความสะดวกในการคัดแยกขยะมูลฝอยให้ทั่วถึง และเสริมด้วยการสร้างแรงจูงใจ การกระตุ้นเตือน และบรรทัดฐานทางสังคมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่อง โดยแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ ลลิตา ทองบุราณ และมนัสนันท์ ลิ้มปวิทยากุล (Tongburan & Limpavithayakul, 2022) ที่พบว่าทั้งปัจจัยนำ (ทัศนคติ การรับรู้ประโยชน์) ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม (การสนับสนุนจากครอบครัว) ล้วนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย ดังนั้นกลยุทธ์ที่บูรณาการทั้ง 3 ปัจจัย จึงเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน ทั้งในชุมชนบ้านหนองขุนและชุมชนอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ตัวแทนครัวเรือนมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง โดยมีการปฏิบัติด้านการรีไซเคิลมากที่สุด แต่ยังมีความท้าทายในด้านการลดการใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่ศึกษาในประเด็นเดียวกัน การส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติด้านการลดการใช้ให้มากขึ้นอาจเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนต่อไป โดยมีข้อเสนอแนะในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายและแผนการจัดการขยะมูลฝอยที่เน้นการส่งเสริมการคัดแยกตั้งแต่ต้นทางในระดับครัวเรือน โดยบูรณาการมาตรการให้ความรู้ จัดการปัจจัยเอื้อ และการสร้างแรงจูงใจ
- 2) ควรมีการผลักดันให้เกิดข้อบัญญัติท้องถิ่นด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่เอื้อให้ประชาชนสามารถคัดแยกและนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้โดยสะดวก เช่น กำหนดให้มีจุดรับซื้อขยะมูลฝอยรีไซเคิลในชุมชน สนับสนุนการจัดตั้งธนาคารขยะเป็นต้น
- 3) ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรท้องถิ่นและผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการคัดแยกและการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ เพื่อให้เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1) ใช้ผลการศึกษาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชน โดยเน้นการให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการใช้ซ้ำและลดการสร้างขยะมูลฝอย การปรับทัศนคติให้เห็นว่าการคัดแยกขยะมูลฝอยทำได้ง่าย รวมถึงการสาธิตวิธีการจัดการขยะอินทรีย์ที่ถูกต้องเพื่อลดกลิ่นและสัตว์รบกวน
- 2) เพิ่มการอำนวยความสะดวกในการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยประสานให้มีจุดรับซื้อขยะมูลฝอยรีไซเคิลในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งรณรงค์ให้ครัวเรือนแยกขยะอันตรายออกจากขยะมูลฝอยทั่วไปและนำไปทิ้งในจุดรวบรวมที่เหมาะสม
- 3) สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอย โดยให้ผู้นำชุมชนมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร กระตุ้นเตือน และยกย่องชมเชยครัวเรือนที่มีการคัดแยกขยะมูลฝอยเป็นประจำ เพื่อสร้างแรงจูงใจและบรรทัดฐานทางสังคมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research) ในการพัฒนาและทดลองใช้กิจกรรมหรือนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชน เพื่อให้ได้มาตรการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยที่มีความเหมาะสมกับบริบทและความต้องการของชุมชน และพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมืออย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- Bloom, B.S. (1968). Learning for Mastery. Instruction and Curriculum. Regional Education Laboratory for the Carolinas and Virginia, Topical Papers and Reprints, Number 1. Evaluation comment, 1(2), n2.
- Boonjun, S., & Phetphum, C. (2018). Factors affecting behavior in solid waste separation among housewives in Bung Phra Sub District, Muang District, Phitsanulok Province. Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University, 12(1), 180-190. (In Thai)
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. psychometrika, 16(3), 297-334.
- Daniel, WW., & Cross, CL. (2018). Biostatistics: A foundation for analysis in the health sciences. (11st ed.). Hoboken: John Wiley & Sons.

- Green, L.W., & Kreuter, M.W. (2005). Health program planning: An educational and ecological approach. (4th ed.). New York: McGraw Hill.
- Khongpirun, W., Thiphom, S., & Chanthorn, W. (2017). Factors associated with waste management behaviors among Pongpa Village, Kaeng Sopha Sub-district, Wang Thong District, Phitsanulok Province, Thailand. *Journal of Health Science*, 26(2), 310-321. (In Thai)
- Kraiktrat, J., & Bodeerat, C. (2022). Factors Affecting Waste Separation in Krai Nok Subdistrict Area Kong Krailas District Sukhothai. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(7), 275-287. (In Thai)
- Kuder, G.F., & Richardson, M.W. (1937). The theory of the estimation of test reliability. *Psychometrika*, 2(3), 151-160.
- Onbangkhen, N., & Kanthasorn, W. (2022). Factors of the PRECEDE Model related to household solid waste separation behavior among housewives in Nakhon Chum sub-district, Mueang district, Kamphaeng Phet Province. *Journal of Science and Technology Phetchabun Rajabhat University*, 2(2), 35-48. (In Thai)
- Pakpaew Subdistrict Administrative Office. (2023). General Information of Phak Phaew Sub-District, Kanthararom District, Sisaket Province (Administrative Area and Population) [Online]. Retrieved March 10, 2023, from: <https://www.pakpaew.go.th/page/view?id=5> (In Thai)
- Pollution Control Department. (2009). Manual for local government administrators: Comprehensive community solid waste management [Online]. Retrieved March 17, 2024, from: <https://www.pcd.go.th/publication/4997/> (In Thai)
- Pollution Control Department. (2010). 3R practice manual for community waste management [Online]. Retrieved March 17, 2024, from: <https://www.pcd.go.th/garbage/> (In Thai)
- Pollution Control Department. (2022). Thailand state of waste report 2022 [Online]. Retrieved March 17, 2024, from: <https://www.pcd.go.th/publication/29509/> (In Thai)
- Pollution Control Department. (2023). Thailand state of waste report 2022 [Online]. Retrieved March 17, 2024, from: <https://www.pcd.go.th/publication/31985/> (In Thai)
- Rovinelli, R.J., & Hambleton, R.K. (1976). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, San Francisco, CA.
- Tongburan, L., & Limpavithayakul, M. (2022). Household waste separation behavior of people in Warin Chamrap Municipality, Warin Chamrap District, Ubon Ratchathani Province. *Science and Technology Journal of Sisaket Rajabhat University*, 2(1), 7-21. (In Thai)
- Wiseschart, S., Sila, S., & Sangjun S. (2017). Factors associated with solid waste separation behavior of people living in the 2nd Community, Wang Nam Yen Municipality, Sa Kaeo Province. *Journal of Community Development and Life Quality*, 5(2), 422-433. (In Thai)
- Yangthisan, N., Hinhumpatch, P., & Wongsawat P. (2020). Factors Affecting Household Waste Disposal Behavior of the Residents in Nong Ka Thao Subdistrict, Nakorn Thai District, Phitsanulok Province. *Thai Science and Technology Journal (TSTJ)*, 28(1), 155-167. (In Thai)

จงบปล่อยให้สหภาพยุโรปกำหนดชะตาของตลาดกีฬาฟุตบอลยุโรป
: การศึกษาวิเคราะห์การวินิจฉัยของศาลยุติธรรมยุโรปในคดียุโรปเปียนซูเปอร์ลีก 2023
LET THE EUROPEAN UNION DETERMINE THE EUROPEAN FOOTBALL MARKET
: AN ANALYSIS OF THE EUROPEAN COURT OF JUSTICE (ECJ) RULING IN THE 2023
EUROPEAN SUPER LEAGUE CASE

ปิติเทพ อยู่ยืนยง^{1*}

Tachapon Tongterm^{1*}

¹คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

¹Faculty of Law, Chiang Mai University, Chiang Mai Province

*Corresponding Author: pedithep.y@cmu.ac.th

Received: March 20, 2024

Revised: April 11, 2024

Accepted: April 12, 2024

บทคัดย่อ

ในขณะที่การอุบัติขึ้นมาของสหภาพสมาคมกีฬาฟุตบอลยุโรป (ยูฟ่า) ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในการพัฒนาที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดอย่างหนึ่งภายใต้ฐานแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างลำดับชั้นในการบริหารปกครองฟุตบอลระดับยุโรปแบบดั้งเดิม ตลอดจนลักษณะโดยธรรมชาติของการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลเช่นว่านี้แล้วแต่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของกีฬาฟุตบอลยุโรป แต่การบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลในทำนองนี้ทำให้เกิดคำถามที่สำคัญเกี่ยวกับการใช้อำนาจการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปของยูฟ่าซึ่งใช้อำนาจบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลในระดับภูมิภาคยุโรป อย่างไรก็ดี เนื่องจากกฎหมายของสหภาพยุโรปได้แผ่อิทธิพลไปบังคับใช้ทั่วทั้งหมดของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ด้วยเหตุนี้สหภาพยุโรปจึงจำเป็นต้องอ้างหลักอำนาจสูงสุดของสหภาพยุโรปเอาไว้ หลักอำนาจสูงสุดของสหภาพยุโรปเห็นว่าการกฎหมายของสหภาพยุโรปมีความสำคัญเหนือกว่าการใช้อำนาจบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปของยูฟ่า ทั้งยังมีอำนาจเหนือไปกว่าเขตอำนาจศาลของสมาชิกที่เป็นสมาคมกีฬาฟุตบอลระดับชาติ บทความนี้กล่าวถึงข้อพิจารณาที่ขัดแย้งกันในหลายประเด็น ที่เกิดขึ้นระหว่างความเฉพาะเจาะจงของการบริหารปกครองกีฬาภายใต้เขตอำนาจการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปของยูฟ่ากับการใช้อำนาจวางระเบียบทางกฎหมายของสหภาพยุโรป รวมทั้งความเป็นสูงสุดของกฎหมายสหภาพยุโรป อีกทั้งบทความฉบับนี้ยังเน้นย้ำถึงธรรมชาติดั้งเดิมของกฎหมายของสหภาพยุโรปผ่านการวิเคราะห์คำพิพากษาศาลยุติธรรมยุโรปฉบับล่าสุดที่วางหลักเกณฑ์เอาไว้ในทำนองว่าสหภาพยุโรปมีหน้าที่ปกป้องสิทธิในการแข่งขันทางการค้าภายใต้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าสหภาพยุโรป รวมไปถึงการนำเสนอบทสรุปถึงข้อดีและข้อเสียของการวางหลักการเช่นว่านี้ได้วางเอาไว้ในคำพิพากษาศาลยุติธรรมยุโรป สถานการณ์ที่ตั้งเครียดบางอย่างอันเกิดจากคำพิพากษาได้เกิดขึ้นเพื่อดำรงรักษาการแข่งขันในตลาดเดียวของยุโรปด้วยการควบคุมพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขันโดยองค์กรบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรป

คำสำคัญ: ยูฟ่า ความมีอิสระในการบริหารปกครองกีฬา ศาลยุติธรรมยุโรป คำพิพากษาเลขที่ C-333/21

Abstract

The emergence of the Union of European Football Associations (UEFA) is regarded as one of the most successful developments under the traditional hierarchical governance structure of European football. The inherent characteristics of this governance are closely tied to the economic and social activities of European football. However, such governance raises critical questions about the exercise of UEFA's authority in managing European football governance at the regional level. Nonetheless, since European Union (EU) law extends its influence across all member states, the EU is required to uphold the doctrine of supremacy. This legal principle establishes that EU law takes precedence over UEFA's authority in European football governance and also over the jurisdiction of national football associations. This article addresses conflicting issues arising between the specificity of UEFA's autonomous European football governance and the EU's regulatory authority, including the supremacy of EU law. It also highlights the original nature of EU law through an analysis of the European Court of Justice's most recent ruling. This ruling asserts the EU's obligation to protect the right to compete under EU competition law. Furthermore, the article discusses the advantages and disadvantages of the principles established in the ruling, as well as tensions arising from the judgment aimed at preserving competition in the European single market by regulating anti-competitive behaviors by European football governing bodies.

Keywords: UEFA, Autonomy in sports governance, European court of justice, Judgment No. C-333/21

บทนำ

คำพิพากษาศาลยุติธรรมยุโรปในคดีเลขที่ C-333/21 (Case C-333/21) (Court of Justice of the European Union, 2023) ได้พิจารณาพิพากษาในกรณีที่บริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีก (European Super League หรือ ESL) พยายามก้าวขึ้นมาดำเนินธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรป (Organiser of European Football Competitions) ทำทนายอำนาจบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปและการดำเนินธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับภูมิภาคยุโรปของสหภาพสมาคมฟุตบอลยุโรป (Union of European Football Associations) หรือ ยูฟ่า (UEFA) ซึ่งยูฟ่าพยายามใช้อำนาจการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปของตนในการกำหนดทิศทางของการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรปแต่เพียงผู้เดียว (ลักษณะการบริหารปกครองของยูฟ่าเช่นว่านี้มีลักษณะที่เป็นอิสระแยกออกจากการปกครองของรัฐหรือองค์กรหนึ่งองค์กรใดปราศจากการถูกครอบงำจากรัฐหรือองค์กรหนึ่งองค์กรใด) ออกวางกฎระเบียบ (Ruling) สกัดกันไม่ให้บริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีกก้าวขึ้นมาเป็นผู้เล่นสำคัญในการแข่งขันประกอบธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับภูมิภาคยุโรป (van den Bogaert, 2022) ทั้งยังออกวางกรอบกติกาบางอย่างที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจการค้าของบริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีกอย่างยวบย บริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีกเห็นว่าการออกกฎระเบียบและการวางกรอบกติกาของยูฟ่า เป็นการกระทำอันเป็นการผูกขาดทางการค้าและจำกัดเสรีภาพในการประกอบธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับภูมิภาคยุโรป อันเป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจดังกล่าวอย่างเสรีและเป็นการกระทำอันไม่เป็นธรรมในการดำเนินธุรกิจในตลาดยุโรป (Lopez Frias et al., 2023) จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลยุติธรรมยุโรป (European Court of Justice หรือศาล ECJ) คดีนี้มีประเด็นที่น่าสนใจหลายประเด็นด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปของยูฟ่า ซึ่งเป็นอำนาจอิสระในการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปนั้น แล้วยูฟ่าใช้อำนาจอิสระเช่นว่านี้มาวางระเบียบและดำเนินนโยบายจำกัดการแข่งขันทางการค้าในธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬา

ฟุตบอลในภูมิภาคยุโรปได้หรือไม่ ศาล ECJ ปรับใช้กฎหมายสหภาพยุโรป (European Union Law หรือ EU Law) ในการพิจารณาพิพากษาคดีนี้อย่างไร

การศึกษาในบทความนี้ จะพิจารณาจากแนวคิดการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลอย่างเป็นอิสระ หลักเกณฑ์กฎระเบียบของยูฟ่าที่เกี่ยวข้อง และคำพิพากษาศาล ECJ ในคดีเลขที่ C-333/21 เป็นสำคัญ พร้อมทั้งวิเคราะห์คดีที่จะนำหลักกฎหมายการแข่งขันทางการค้ามาประกอบการศึกษาวิเคราะห์

การบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปของยูฟ่า

ยูฟ่าได้ว่ามีบทบาทหน้าที่สำคัญในการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรป (European Football Governance) โดยมุ่งเน้นให้การทำกิจกรรมกีฬาฟุตบอลเป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งโลกและมีเป้าหมายให้การจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลมีมาตรฐานที่นานาชาติให้การยอมรับเป็นการทั่วไป โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการวางมาตรฐานการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปที่ถือเป็นเกณฑ์ให้บรรดาสมาคมกีฬาฟุตบอลที่เป็นสมาชิกของยูฟ่าหรือสมาคมชาติสมาชิกของยูฟ่า (UEFA Member Associations) รับรองกันเป็นการทั่วไปว่าจะปฏิบัติตามเกณฑ์ดังกล่าวอย่างเคร่งครัด ซึ่งสมาคมชาติสมาชิกของยูฟ่าต้องยินยอมผูกพันตนว่าจะปฏิบัติตามเกณฑ์ที่ยูฟ่าได้วางเอาไว้เพื่อให้ตัวเองมีสิทธิ หน้าที่ ตลอดจนมีเสรีภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ที่ยูฟ่าได้จัดขึ้น ในขณะที่บรรดาสมาชิกของยูฟ่าอาจต้องรับผิดชอบในผลจากการที่ไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์ที่ยูฟ่าได้วางเอาไว้ การบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปจึงเกิดขึ้นมาเกิดจากการหลอมรวมกันของบรรดาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจกรรมกีฬาฟุตบอลยุโรปหลายประเภทและบรรดาสมาชิกเข้าไว้ด้วยกัน โดยมุ่งเน้นให้เกิดการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปอย่างมีแบบแผนที่แน่นอน อีกทั้งยูฟ่าได้ใช้อำนาจการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลของตนกำหนดความประพฤติของผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกีฬาฟุตบอลยุโรปภายใต้กระบวนการบังคับควบคุมความประพฤติเช่นว่านี้จะเป็นกิจจะลักษณะและเป็นขั้นตอนที่แน่นอน กล่าวอีกนัยหนึ่งปัจจุบันได้ยูฟ่าได้สร้างระบบการบริหารปกครองบรรดาสมาชิกของตนผ่านการกำกับดูแลตนเอง (Self-Regulation) ระหว่างบรรดาผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกีฬาฟุตบอลยุโรปกับบรรดาสมาชิกของยูฟ่า ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญที่ยูฟ่าใช้ในการสร้างการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปของตนอย่างเป็นอิสระ (European Footballing Autonomy) (de Witte & Zginski, 2022) การดำเนินกิจกรรมของผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกีฬาฟุตบอลยุโรปกับบรรดาสมาชิกของยูฟ่าด้วยกันเอง เพื่อให้บรรดาสมาชิกของยูฟ่ายังคงมีเสรีภาพในการทำกิจกรรมกีฬาฟุตบอลหรือดำเนินการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลของตนได้ แต่การทำกิจกรรมกีฬาฟุตบอลหรือดำเนินการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลต้องเป็นไปภายใต้ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานที่ยูฟ่าได้วางเอาไว้อย่างเคร่งครัด ซึ่งกลไกการกำกับดูแลตนเองและการบริหารปกครองตนเองอย่างเป็นอิสระของยูฟ่าสามารถนำมาบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านการวางกฎระเบียบขึ้นมาเพื่อใช้บังคับควบคุม ความประพฤติของผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกีฬาฟุตบอลยุโรปกับบรรดาสมาชิกของยูฟ่า ให้บุคคลเหล่านี้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด หากมีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะมีความผิดและได้รับโทษตามที่ยูฟ่าได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน (Chappelet, 2010)

การสร้างการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปอย่างเป็นอิสระของยูฟ่าผ่านการกำกับดูแลตนเองระหว่างบรรดาผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกีฬาฟุตบอลยุโรปกับบรรดาสมาชิกของยูฟ่าเช่นว่านี้มุ่งเน้นให้เกิดการบริหารปกครองตนเองโดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐหนึ่งรัฐใด (ประเทศหนึ่งประเทศใด) หรือปราศจากการครอบงำสั่งการจากเอกชนรายหนึ่งรายใด ในทางเดียวกันการสร้างการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปอย่างเป็นอิสระของยูฟ่าก็ต้องดำเนินงานด้วยความเป็นกลางและดำเนินกิจกรรมโดยปราศจากอคติกับบรรดาสมาชิกคนหนึ่งคนใดหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรายหนึ่งรายใด รวมทั้งจะต้องไม่เอื้อประโยชน์เกี่ยวข้องกับการบริหารปกครองของตนที่ดำเนินอยู่ให้ปัจเจกบุคคลรายหนึ่งรายใดหรือกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดทางตรงและทางอ้อม

ยูฟ่าในฐานะที่เป็นองค์กรบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลระดับทวีป (Continental Bodies of Football Governance) เกิดจากการรวมตัวของบรรดาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากวงการกีฬาฟุตบอลยุโรปและบรรดาสมาชิกสมาคมระดับชาติ (National Association Members) (หรือสมาคมชาติสมาชิกของยูฟ่า) เพื่อจัดกิจกรรมกีฬาฟุตบอลหรือการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในระดับภูมิภาคยุโรปอย่างเป็นอิสระ โดยมีเป้าหมายในการดำรงประโยชน์สาธารณะในกีฬาฟุตบอลยุโรปตอบสนองต่อความต้องการของผู้คนส่วนใหญ่ที่เข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวงการกีฬาฟุตบอลยุโรป รวมทั้งจัดการเอาเปรียบในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอย่างไม่เป็นธรรมและกำกับดูแลการดำเนินกิจกรรมกีฬาฟุตบอลให้อยู่บนพื้นฐานของกรอบวินัย จริยธรรม จรรยาบรรณและกฎกติกาที่ผู้คนในวงการกีฬาฟุตบอลยุโรปยอมรับนับถือร่วมกัน (Vrooman, 2007) การที่บรรดาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากวงการกีฬาฟุตบอลยุโรปและบรรดาสมาชิกสมาคมชาติสมาชิกของยูฟ่ามารวมตัวกัน ย่อมทำให้เกิดความผูกพันระหว่างกันและกันหรือกำกับดูแลกันเองร่วมกัน โดยบรรดาสมาชิกสมาคมชาติสมาชิกของยูฟ่าที่ยินยอมเข้ามาสังกัดภายใต้การบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรปของยูฟ่าย่อมเป็นไปโดยสมัครใจ ความความสมัครใจเช่นนี้รวมไปถึงความสมัครใจที่จะยอมรับจะปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานหรือกฎระเบียบว่าด้วยการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรปของยูฟ่า ทั้งนี้ยูฟ่าอาจพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานหรือกฎระเบียบขึ้นมาเพื่อใช้บังคับ ควบคุม และกำกับความประพฤติของบรรดาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากวงการกีฬาฟุตบอลยุโรปและบรรดาสมาชิกสมาคมชาติสมาชิกของยูฟ่าที่เข้ามาสังกัดภายใต้การบริหารปกครองของยูฟ่า ให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด หากมีการฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานหรือกฎระเบียบ ก็จะมีผลและได้รับโทษตามที่ยูฟ่ากำหนดไว้

ยูฟ่าได้พัฒนาระบบการบริหารปกครองบรรดาสมาชิกของตนให้สอดคล้องกับโครงสร้างของการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปซึ่งเป็นลักษณะเป็นพีระมิด (Pyramid System of European Football Regulations) ซึ่งนโยบายของยูฟ่าที่มุ่งเน้นการจัดการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปให้สอดคล้องกับทิศทางการจัดการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลสากล (Organisation of the Administration of Football) (European Commission, 2016) ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับภูมิภาคยุโรปที่ยูฟ่ามีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลสามารถดำเนินต่อไปได้ภายใต้โครงสร้างการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลสากลซึ่งเป็นลักษณะเป็นพีระมิด โดยมีการจัดวางโครงสร้างและรูปแบบการบริหารปกครองหรือกำกับดูแลบรรดาสมาชิกของยูฟ่า โดยเป็นไปตามลำดับชั้นแบบพีระมิด (Pyramidal Structures) มีโครงสร้างการบริหารปกครองจากเนวติ้ง เน้นสายการบริหารปกครองเป็นลำดับชั้น เน้นการควบคุมและกำกับดูแลบรรดาสมาชิกจากยูฟ่า รวมศูนย์อำนาจการบริหารปกครองบรรดาสมาชิกเอาไว้ที่ยูฟ่า โครงสร้างการบริหารปกครองตามลำดับชั้นแบบพีระมิดของยูฟ่าเช่นนี้นี้มียูฟ่าเป็นองค์กรบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลอยู่ระดับบนสุด (ในระดับภูมิภาคยุโรป) ตามมาด้วยสมาคมชาติสมาชิกของยูฟ่าอยู่ระดับรองลงมาจากยูฟ่า (ในระดับชาติ) และปิดท้ายด้วยสโมสรกีฬาฟุตบอลที่สังกัดอยู่ภายใต้สมาคมชาติสมาชิกของยูฟ่า (ในระดับท้องถิ่น) ทั้งนี้ยูฟ่ามีอำนาจบริหารปกครองในการตัดสินใจกำหนดนโยบายหรือวางกฎกติกาไว้ที่ยูฟ่า สามารถดำเนินกิจกรรมบริหารปกครองบรรดาสมาชิกและจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองต่อประโยชน์ของบรรดาสมาชิกส่วนใหญ่ (García, 2009) โครงสร้างและรูปแบบการบริหารปกครองหรือกำกับดูแลบรรดาสมาชิกของยูฟ่าเช่นนี้นี้สะท้อนให้เห็นว่ายูฟ่ามีอิสระในการบริหารปกครองตนเอง ทั้งยังมีสถานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย (ในรูปแบบของสมาคมตามกฎหมายสวิส (กฎหมายของประเทศสวิตเซอร์แลนด์)) แยกต่างหากออกจากรัฐบาลส่วนกลางและองค์กรกีฬาของรัฐอื่น ๆ มีเขตพื้นที่ในการใช้อำนาจหน้าที่บริหารปกครองบรรดาสมาชิกเป็นของตัวเอง (UEFA Jurisdictions) ในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการบริหารปกครองบรรดาสมาชิก ระบบบริหารงบประมาณ การเงินและบัญชี การจัดรูปแบบของสถาบันฝ่ายบัญญัติกฎระเบียบ ฝ่ายบริหารปกครอง และฝ่ายระงับข้อพิพาทในลักษณะที่มีความเป็นทางการ รวมถึงมีความสามารถในอันที่จะให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงการกีฬาฟุตบอลยุโรปสามารถกำหนดอนาคตในการบริหารปกครองตนเองได้ผ่านทางการเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปดำรงตำแหน่งประธานยูฟ่า (UEFA President) และคณะกรรมการบริหารงานยูฟ่า (UEFA Executive Committee) ในอีกด้าน

ยูฟ่ายอมรับสิทธิในการบริหารปกครองบรรดาสมาชิกเป็นของตนเองภายใต้กรอบของกฎระเบียบที่ยูฟ่าได้บัญญัติเอาไว้ในอันที่จะบริหารปกครองบรรดาสมาชิกภายใต้การกำกับดูแลของตนเองและจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับภูมิภาคยุโรปเพื่อตอบสนองต่อภารกิจการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในเขตพื้นที่ในการใช้อำนาจหน้าที่บริหารปกครองบรรดาสมาชิกเป็นของตนเอง โดยสามารถวินิจฉัยสั่งการให้บรรดาสมาชิกทำตามความต้องการของยูฟ่าหรือออกกฎระเบียบควบคุมบรรดาสมาชิกไม่ให้กระทำการอันเป็นปฏิปักษ์ต่อรูปแบบการบริหารปกครองตามลำดับชั้นแบบพีระมิดหรือมีพฤติกรรมขัดต่อประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดของยูฟ่า ในขณะที่บรรดาสมาชิกของยูฟ่าก็ต้องยอมอยู่ภายใต้การบริหารปกครองและยอมปฏิบัติตามกฎระเบียบของยูฟ่าอย่างเคร่งครัด แม้ว่าบรรดาสมาชิกของยูฟ่ามีฐานะเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากยูฟ่าก็ตาม เพราะสมาชิกของยูฟารายหนึ่งรายใดก็จะมีฐานะเป็นเพียงหนึ่งในบรรดาสมาชิกของยูฟ่าเท่านั้น ซึ่งอิสระในการบริหารจัดการตนเองของบรรดาสมาชิกแต่ละรายก็ต้องสอดคล้องกันไปในแนวทางเดียวกันกับนโยบายของยูฟ่า อีกทั้งการบริหารปกครองและกฎระเบียบของบรรดาสมาชิกของยูฟ่าจะขัดหรือแย้งกับกฎระเบียบของยูฟ่าไม่ได้

การดำเนินงานของยูฟ่าในการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปและดำเนินธุรกิจแสวงหารายได้

แม้ยูฟ่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบของสมาคมที่เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร (A not-for-profit organization) ในอีกด้านยูฟ่ากลับเป็นองค์กรที่แสวงหารายได้ (Income) ในทำนองที่เงินหรือประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่รับเข้ามาเพื่อนำเงินหรือประโยชน์ทางเศรษฐกิจเช่นว่านี้หล่อเลี้ยงให้องค์กรของตนสามารถอยู่รอดต่อไปได้ ทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนหล่อเลี้ยงธุรกิจให้เจริญเติบโตต่อไปได้ในอนาคต ในทางเดียวกันยูฟ่าก็พยายามโน้มน้าวใจและวางระเบียบแบบแผนที่ใช้เป็นแนวทางพื้นฐานให้บรรดาสโมสรกีฬาฟุตบอล (Affiliated Clubs) สังกัดสมาคมชาติสมาชิกของยูฟ่า ที่มาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลที่ยูฟ่าเป็นผู้จัดการแข่งขัน เช่น ยูฟ่าแชมเปียนส์ลีก (UEFA Champions League) และยูฟ่ายูโรปาลีก (UEFA Europa League) มีพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือประพจน์ปฏิบัติด้านการเงินการคลังภายในสโมสรของตนตามที่ยูฟ่าได้วางแบบแผนเอาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยการบริหารการเงินการคลังของแต่ละสโมสรกีฬาฟุตบอลที่เข้าร่วมกิจกรรมกับยูฟ่าต้องไม่บริหารงบประมาณหรือบริหารการเงินการคลังของตนเพื่อแสวงหาหนทางเอารัดเอาเปรียบจากสโมสรกีฬาฟุตบอลอื่น ๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมกับยูฟ่า (Kalashyan, 2022) ระเบียบแบบแผนเช่นว่านี้มีสภาพบังคับในลักษณะที่เป็นกฎระเบียบ (Rules and Regulations) ทำให้สโมสรกีฬาฟุตบอลที่สังกัดชาติสมาชิกของยูฟ่าต้องยินยอมผูกพันตนมาร่วมกิจกรรมและต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบว่าด้วยการบริหารการเงินของสโมสรกีฬาฟุตบอลอย่างเคร่งครัด ในอีกด้านกฎระเบียบเช่นว่านี้เป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้เป็นแนวทางพื้นฐานในการกำกับวินัยการเงิน การคลังและการงบประมาณของบรรดาสโมสรกีฬาฟุตบอลเพื่อส่งเสริมการแข่งขันทางการแข่งขันกีฬาฟุตบอลที่เป็นธรรม โดยต่อต้านการผูกขาดทรัพยากรที่เป็นประโยชน์ต่อการแข่งขันกีฬาฟุตบอลเอาไว้ในมือของสโมสรกีฬาฟุตบอลสโมสรหนึ่งสโมสรใด ตัวอย่างเช่น กฎการเงินที่เป็นธรรมหรือกฎ Financial Fair Play (กฎ FFP) อันเป็นกฎที่มุ่งเน้นให้สโมสรกีฬาฟุตบอลรักษาวินัยการเงินของตน ไม่ใช้จ่ายที่เกินตัวจนเป็นสาเหตุของการก่อหนี้ที่เป็นสาเหตุอันก่อให้เกิดปัญหาทางการเงินภายในสโมสรและสโมสรจะไม่อาจอยู่รอดได้ในระยะยาว เป็นต้น

นอกจากนี้ยูฟ่ายังใช้ความเป็นอิสระในการบริหารปกครองบรรดาสมาชิก ด้วยการวางกฎเกณฑ์ที่กำหนดความประพฤติของบรรดาสโมสรกีฬาฟุตบอลที่ตนที่ยินยอมผูกพันเข้ามาอยู่ภายใต้อำนาจการบริหารปกครองของยูฟ่า ไม่ให้สโมสรกีฬาฟุตบอลเช่นว่านี้ไปเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาหรือส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมกีฬาของนิติบุคคลตามกฎหมายเอกชนที่ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อแข่งขันกับ (Rival) (Dunbar, 2021) ธุรกิจหรือการแข่งขันกีฬาฟุตบอลที่ยูฟ่าเป็นผู้จัดการแข่งขันและเป็นผู้ใช้อำนาจกำกับดูแลสโมสรกีฬาฟุตบอลที่เข้าร่วมการแข่งขันที่ตนเป็นผู้จัด ในขณะเดียวกันยูฟ่าดำรงรักษาระบบการบริหารปกครองบรรดาสมาชิกของตนให้สอดคล้องกับโครงสร้างของการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปซึ่งเป็นลักษณะเป็นพีระมิด อันถือว่ายูฟ่าเป็นองค์กรกีฬาฟุตบอลยอดสุดของพีระมิดที่อยู่ในระดับสูงสุดของการจัดการองค์กรลักษณะการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอล

ยุโรป ซึ่งโดยทั่วไปแนวทางการยอมรับสถานะของยูฟ่าที่สืบทอดกันมาช้านานและเป็นที่ยอมรับของผู้คนในวงการกีฬาฟุตบอลสากลว่ายูฟ่าเป็นองค์กรสูงสุดในการกำหนดนโยบาย และกำกับดูแลการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรป

การก้าวขึ้นมาของยูโรเปียนซูเปอร์ลีกเพื่อดำเนินธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในยุโรปและนโยบายแข่งขันทางการค้าของสหภาพยุโรป

สำหรับกรณีศึกษาที่น่าสนใจเกี่ยวกับประเด็นที่กล่าวและเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลยุโรปเมื่อไม่นานมานี้ นั่นก็คือกรณีศึกษายูโรเปียนซูเปอร์ลีก (European Super League หรือลีก ESL)

ยูโรเปียนซูเปอร์ลีกดำเนินโดยบริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีก (European Super League Company, S.L. หรือบริษัท ESLC) เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายเอกชนประเทศสเปนในรูปแบบบริษัทจำกัด (Limited Liability Company หรือ Sociedad Limitada) โดยการจัดตั้งนิติบุคคลเช่นนี้มีวัตถุประสงค์ประการหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่อยูฟ่า นั่นก็คือ เพื่อแสวงหารายได้และประโยชน์ทางเศรษฐกิจด้วยการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในระบบลีกระดับภูมิภาคยุโรป อีกทั้งการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในระบบลีกเช่นนี้ยังมุ่งเน้นแข่งขันกับกิจกรรมการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระบบลีกที่ดำเนินโดยยูฟ่า (van der Burg, 2023) โดยมีความพยายามของบริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีกในการดึงเอาบรรดาสโมสรกีฬาฟุตบอลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของยูฟ่าเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลที่ตนเองเป็นผู้จัดกิจกรรม นั้นหมายความว่าบริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีกพยายามใช้กลยุทธ์เริ่มสร้างการแข่งขันระบบลีกในรูปแบบใหม่ (New League Model) หรือแบบจำลองการแข่งขันกีฬาในระบบลีกรูปแบบใหม่ ที่สร้างขึ้นมาให้เห็นภาพรวมของการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอย่างเป็นระบบ ช่วยให้การจัดการแข่งขันกีฬาและการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องมีแบบแผนชัดเจน ทั้งยังช่วยให้ผู้ติดตามชมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลหันมาสนใจเข้าร่วมซื้อสินค้าหรือรับบริการจากบริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีก (และสโมสรกีฬาฟุตบอลที่เข้าร่วมยูโรเปียนซูเปอร์ลีก) นั้นเท่ากับว่าบริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีกดำเนินกิจกรรมทับเส้นทางธุรกิจกีฬาฟุตบอลที่ยูฟ่าได้ดำเนินอยู่แต่เดิมย่อมอาจเป็นสาเหตุทำให้การแสวงหารายได้ของยูฟ่าลดน้อยลงไป อย่างไรก็ตามการวางแผนจะก้าวเข้ามาของบริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีกเพื่อประกอบธุรกิจอย่างเดียวกันกับยูฟ่าในตลาดธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลยุโรป ก็เปรียบได้ว่าบริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีกก้าวเข้ามาเป็นคู่แข่งทางธุรกิจ (Business Competitors) ในตลาดธุรกิจประเภทเดียวกันในพื้นที่เดียวกัน การแข่งขันกันนี้ในธุรกิจอุตสาหกรรมเดียวกันอย่างเสรีเช่นนี้เป็นที่ยอมรับของสหภาพยุโรป (European Union หรือ EU) ในฐานะที่เป็นสถาบันแบบเหนือรัฐ (Supranational Institution) ที่มีนโยบายสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันทางการค้าระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจในธุรกิจอุตสาหกรรมเดียวกันอย่างเสรี เพราะนโยบายสหภาพยุโรปเช่นว่าวางแผนงานส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันทางการค้าอย่างเสรีระหว่างผู้ประกอบการเหมือนกันหลายราย ซึ่งเมื่อผู้ประกอบการหลายรายมาแข่งขันกันแล้ว อาจทำให้มีสินค้าที่หลายหลายหรือบริการที่แตกต่างกันเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทั่วไปในฐานะผู้บริโภคในตลาดยุโรป กล่าวอีกนัยหนึ่งนโยบายเช่นนี้ถือเป็นนโยบายแข่งขันทางการค้าสหภาพยุโรป (EU Competition Policy) (European Parliament, 2023) ที่วางแผนงานส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันทางการค้าอย่างเสรีระหว่างผู้ประกอบการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลเพื่อแสวงหารายได้หรือประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เป็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งเมื่อผู้ประกอบการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลหลายรายมาแข่งขันกันจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระบบลีกแล้ว ก็อาจทำให้ประชาชนทั่วไปในฐานะผู้บริโภคในตลาดยุโรปสามารถติดตามรับชมเกมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระบบลีกหลายรายการเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีสินค้าและบริการเกี่ยวเนื่องกับการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระบบลีกที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งหากมองประโยชน์สาธารณะ (Public Interest Objectives) เป็นสำคัญแล้ว การแข่งขันทางธุรกิจระหว่างยูฟ่ากับบริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีกย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ในฐานะที่เป็นผู้บริโภคในตลาดยุโรป

การใช้อำนาจบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปกับแนวนโยบายในเชิงผูกขาดในการทำธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลของยูฟ่า

ในทางกลับกัน การดำรงอยู่ของยูโรเปียนซูเปอร์ลีกที่ก้าวขึ้นมาแข่งขันทางธุรกิจกับยูฟ่าย่อมบ่อนทำลายความจำเป็นของการรวมศูนย์อำนาจการบริหารปกครองหรือกำกับดูแลกีฬาฟุตบอลระดับภูมิภาคยุโรปไว้ที่ยูฟ่าในศูนย์กลางเสมอ เพื่อให้ยูฟ่ามีเอกสิทธิ์เด็ดขาดในการใช้อำนาจบริหารปกครองหรือกำกับดูแลกีฬาฟุตบอลระดับภูมิภาคยุโรปแต่เพียงผู้เดียว ในขณะที่ยูฟ่ามีสิทธิพิเศษที่ได้รับมาจากบรรดาสมาชิกโดยบรรดาสมาชิกสละอำนาจส่วนตัวที่มารวมกันเป็นสมาชิกของยูฟ่า เปิดโอกาสให้ยูฟ่าเป็นสถาบันที่มีอำนาจตัดสินใจในทางการบริหารปกครองหรือกำกับดูแลกีฬาฟุตบอลระดับภูมิภาคยุโรป ซึ่งถ้ายูฟ่าปล่อยให้ยูโรเปียนซูเปอร์ลีกที่ก้าวขึ้นมาแข่งขันทางธุรกิจกับยูฟ่าก็เท่ากับว่ายูฟ่าปล่อยให้ยูโรเปียนซูเปอร์ลีกที่ก้าวขึ้นมาท้าทายอำนาจทางการบริหารปกครองหรือกำกับดูแลกีฬาฟุตบอลระดับภูมิภาคยุโรปเช่นเดียวกัน ท้ายที่สุดยูโรเปียนซูเปอร์ลีกอาจสร้างอำนาจการบริหารปกครองบรรดาสมาชิกของตนให้แข็งแกร่งพอที่ดำเนินการอย่างเป็นอิสระจากยูฟ่า เพื่อผลักดันส่งเสริมเป้าหมายทางธุรกิจกีฬาฟุตบอลของตนเอง ในอีกด้านบริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีกอาจกลายมามีฐานะตัวกลางที่คอยประสานและสร้างความร่วมมือทางธุรกิจในระหว่างกลุ่มสมาชิกของยูฟ่ากลุ่มหนึ่งกลุ่มใด เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพและความร่วมมือระหว่างกลุ่มสมาชิกของยูฟ่า เพื่อต่อรองผลประโยชน์กับยูฟ่าในภายหลัง เพื่อสกัดกั้นการเกิดสถานการณ์เช่นว่านี้ยูฟ่าจึงได้วางหลักเกณฑ์ในธรรมนูญยูฟ่าฉบับปี 2021 (UEFA Statutes Edition 2021) มาตรา 49 เอาไว้ว่า “ยูฟ่าจะมีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการจัดการหรือยกเลิกการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับนานาชาติในภูมิภาคยุโรปที่สมาคมชาติสมาชิกและ/หรือสโมสรกีฬาฟุตบอลที่สังกัดสมาคมชาติสมาชิกเข้าร่วม การแข่งขันกีฬาเป็นผู้จัดจะไม่ได้รับผลกระทบจากบทบัญญัติในมาตรานี้” (UEFA shall have the sole jurisdiction to organise or abolish international competitions in Europe in which Member Associations and/or their clubs participate. FIFA competitions shall not be affected by this provision) อีกทั้งมาตรา 49 ยังมีเนื้อหาสาระสำคัญอีกว่า “การแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับนานาชาติ การแข่งขันอื่นใด หรือการแข่งขันแบบทัวร์นาเมนต์ที่ไม่ได้จัดขึ้นโดยยูฟ่า แต่จัดกิจกรรมในเขตอำนาจการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลภูมิภาคยุโรปของยูฟ่า จะต้องได้รับการรับรองจากฟีฟ่าและ/หรือยูฟ่า และ/หรือสมาคมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันเป็นไปตามข้อบังคับของฟีฟ่าว่าด้วยการควบคุมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระหว่างประเทศ และกฎระเบียบเพิ่มเติมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันดังกล่าวก็จะต้องได้รับการรับรองโดยคณะกรรมการบริหารของยูฟ่า” (International matches, competitions or tournaments which are not organised by UEFA but are played on UEFA’s territory shall require the prior approval of FIFA and/or UEFA and/or the relevant Member Associations in accordance with the FIFA Regulations Governing International Matches and any additional implementing rules adopted by the UEFA Executive Committee) ธรรมนูญยูฟ่าฉบับปี 2021 นี้ได้ประกาศใช้ภายหลังจากที่ยูโรเปียนซูเปอร์ลีกได้ประกาศตนจะดำเนินธุรกิจกีฬาฟุตบอลในทำนองที่จะแข่งขันทางธุรกิจกับยูฟ่าในตลาดธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลยุโรป ซึ่งบทบัญญัติทั้ง 2 ส่วนที่นำเสนอมานี้มีเนื้อความสนับสนุนการผูกขาดการปกครองควบคุมและกำกับดูแลการจัดการแข่งขันกีฬาที่เกิดขึ้น (หรือกำลังจะเกิดขึ้น) ในภูมิภาคยุโรป ส่งเสริมให้ลดการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลที่จัดขึ้นในนามของเอกชนผู้จัดกิจกรรมรายอื่น มุ่งจำกัดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลอย่างมีแบบแผน เท่ากับว่าเป็นการสร้างแนวนโยบายในเชิงผูกขาดในการทำธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลและสกัดกั้นไม่ให้เกิดการแข่งขันในธุรกิจดังกล่าว อีกด้านยูฟ่าก็วางแนวทางในการดำเนินการของตนว่าการประกอบธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรปไม่อาจเป็นไปได้โดยเสรี แต่นิติบุคคลรายใดที่ประสงค์จะจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในระดับภูมิภาคยุโรป นิติบุคคลรายนั้นก็ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของฟีฟ่าว่าด้วยการควบคุมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระหว่างประเทศอย่างเคร่งครัด แม้ว่าความเป็นอิสระของยูฟ่าในฐานะที่เป็นองค์กรบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรป (European Football Governing Body) จะเป็นหลักการที่ไม่ถูกวิพากษ์อย่างแพร่หลายมากนัก

แต่ขอบเขตอำนาจของยูฟ่ามิใช่อิสระโดยสมบูรณ์ (Absolute) ที่จะใช้อำนาจตามอำเภอใจเพื่อสกัดกั้นไม่ให้มีการแข่งขันในธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาที่เป็นธรรมในตลาดธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลยุโรป ความพยายามในการกำหนดแบบแผนการดำเนินธุรกิจและสร้างเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจของเอกชนรายอื่นในตลาดยุโรป เท่ากับว่ายูฟ่าได้ใช้อำนาจทางธุรกิจเข้าแทรกแซงการดำเนินธุรกิจของเอกชนรายอื่น และสร้างเงื่อนไขการทำธุรกิจไปจำกัดการดำเนินธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรปอย่างเสรี หลักการในธรรมนูญยูฟ่าฉบับปี 2021 ที่จำกัดการแข่งขันการประกอบธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรปย่อมส่งผลร้ายใน 3 ประการด้วยกัน ประการแรก คู่แข่งขันทางการค้า อาทิ บริษัท ยูโรเปียนซูเปอร์ลีก (ซึ่งถือเป็นคู่แข่งหน้าใหม่ในธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลยุโรปและมีอำนาจในตลาดน้อยกว่ายูฟ่า) อาจถูกยูฟ่าใช้อำนาจตลาดที่มากกว่าหรืออิทธิพลในตลาดที่เหนือกว่าทำให้บริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีกประกอบธุรกิจการค้าหรือกิจการของตนอย่างไม่สะดวกราบรื่น ประการที่สอง ผู้บริโภคได้รับผลกระทบจากการผูกขาดการทำธุรกิจการค้าเอาไว้แต่เพียงผู้เดียวของยูฟ่า เพราะผู้บริโภคสินค้าและบริการจากการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับยุโรปย่อมไม่มีตัวเลือกอื่นในสินค้าและบริการดังกล่าวมากนัก ผู้บริโภคในภูมิภาคยุโรปแทบจะไม่มีตัวเลือกอื่นในการรับชมรายการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับยุโรป นอกเหนือไปจากรายการการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับยุโรปที่ยูฟ่าเป็นผู้จัดการแข่งขันหรือเป็นผู้กำกับดูแลการจัดการแข่งขัน การใช้อำนาจอิสระในการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปของยูฟ่าย่อมแฝงเอาไว้ซึ่งอำนาจทางเศรษฐกิจให้การผูกขาดความมั่งคั่งเอาไว้ที่องค์กรของตนหรือบรรดาสมาชิกที่ยินยอมอยู่ภายใต้การบริหารปกครองของตน โดยที่ไม่มีการจัดสรรปันส่วนความมั่งคั่ง (Redistribution of Wealth) ไปยังผู้จัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับยุโรปรายอื่น ๆ เช่น บริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีกตามหลักระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยม

นโยบายและกฎหมายการแข่งขันทางการค้าสหภาพยุโรป

ในทางกลับกันสหภาพยุโรปมีนโยบายสำคัญที่ส่งเสริมสนับสนุนการแข่งขันประกอบธุรกิจอย่างเสรีในภายใต้ฐานแนวคิดการรวมตัวของรัฐสมาชิกของสหภาพยุโรปในทางเศรษฐกิจจนทำให้กลายมาเป็นยุโรปตลาดเดียว (European Single Market) ที่มีการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าอย่างเสรีและมีการดำเนินธุรกิจบริการผู้บริโภคที่หลากหลาย (European Commission, 2023) นั้นหมายความว่านโยบายสหภาพยุโรปมีเป้าหมายในการต่อต้านการผูกขาดทางการค้า (Monopoly) ในทำนองที่มีผู้ประกอบธุรกิจเพียงรายเดียวใช้อำนาจทางเศรษฐกิจผูกขาดทางการค้า (Monopoly Power) ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจเพียงรายเดียวในฐานะผู้ผูกขาดมีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้าหรือบริการของตน (Kornbeck, 2023) เพราะโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีผู้ประกอบธุรกิจเพียงรายเดียวย่อมทำให้คู่แข่งทางธุรกิจรายอื่นเข้ามาเป็นผู้ประกอบธุรกิจการค้าในตลาดได้ยากหรือยอมทำให้คู่แข่งทางธุรกิจรายอื่นไม่สามารถเข้ามาเป็นผู้ประกอบธุรกิจการค้าในตลาดได้เลย หากจะเปรียบเทียบยูฟ่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจเพียงรายเดียวใช้อำนาจทางเศรษฐกิจผูกขาดทางการค้าก็คงไม่แปลกนัก ยูฟ่าก็คงเป็นเหมือนหนึ่งผู้ใช้อำนาจทั้งที่เป็นอำนาจทางเศรษฐกิจและอำนาจบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลสหภาพยุโรปที่มีมาแต่เดิมในการกำหนดแนวทางและกำกับตลาดธุรกิจอุตสาหกรรมกีฬาฟุตบอลยุโรปเป็นไปตามแนวทางที่ตนนั้นคาดหวัง (García, 2007) ท้ายที่สุดยูฟ่าและบรรดาสมาชิกของยูฟ่า (รวมทั้งองค์กรที่อยู่ภายใต้การบริหารปกครองหรือกำกับดูแลของยูฟ่า) ก็อาจเป็นฝ่ายที่ได้กำไรหรือได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจการผูกขาด (Monopoly Profit) แต่เพียงกลุ่มเดียว สหภาพยุโรปจึงได้วางนโยบายร่วมกันในด้านการต่อต้านพฤติกรรมผูกขาดทางการค้า (Antitrust) สกัดกั้นไม่ให้ประกอบธุรกิจเพียงรายเดียวใช้อำนาจตลาด (Market Power) ที่องค์กรของตนมีอยู่มาผูกขาดทางการค้า (Jakob, 2023)

เหตุนี้เองสหภาพยุโรปจึงได้ตราสนธิสัญญาว่าด้วยการกำหนดอำนาจหน้าที่ของสหภาพยุโรป (Treaty on the Functioning of the European Union หรือสนธิสัญญา TFEU) ขึ้น ด้วยการวางหลักเกณฑ์และกำหนดกติกาที่ใช้เป็นแนวทางพื้นฐานเพื่อให้รัฐสมาชิกต้องผูกพันปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่วางเอาไว้ในสนธิสัญญานับนี้อย่างเคร่งครัด โดยรัฐสมาชิก

ต้องไม่ส่งเสริมสนับสนุนการผูกขาดทางการค้า พร้อมกับส่งเสริมสนับสนุนให้การการแข่งขันทางการค้าอย่างเสรีในตลาดยุโรป หลักเกณฑ์เช่นนี้ปรากฏอยู่ในมาตรา 101 และ 102 ของสนธิสัญญา TFEU (Article 101 and 102 of the TFEU) ซึ่งมาตรา 101 ของสนธิสัญญา TFEU วางหลักเกณฑ์เอาไว้ว่าข้อตกลงหรือการปฏิบัติทางธุรกิจอย่างหนึ่งอย่างใดที่จำกัดการแข่งขันทางการค้า (Agreements and business practices which restrict competition) ถือเป็นการกระทำที่นำไปสู่การผูกขาดทางธุรกิจซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจการค้ารายอื่นในตลาดยุโรปได้รับความเสียหาย และมาตรา 102 ของสนธิสัญญา TFEU วางหลักเกณฑ์เอาไว้ว่าการใช้อำนาจเหนือตลาดโดยมิชอบ (Abuses of a dominant power) ถือเป็นการกระทำที่นำไปสู่การผูกขาดทางการค้าหรือถือเป็นการกระทำที่จำกัดการแข่งขันทางการค้า (Houben et al., 2022) ทั้งนี้หากพิจารณาเนื้อความอันเป็นสาระสำคัญของมาตรา 49 แห่งธรรมนูญฟาล์ฉบับปี 2021 ก็อาจพบว่าได้มีหลักการและสาระสำคัญเป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามกับสาระสำคัญตามมาตรา 102 แห่งสนธิสัญญา TFEU ที่วางหลักเกณฑ์ห้ามผู้ประกอบธุรกิจด้านกีฬาหรือองค์กรบริหารปกครองกีฬาที่ดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจมีพฤติกรรมใช้อำนาจเหนือตลาดควบคุมตลาดธุรกิจกีฬาที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสียโดยมิชอบ

คำพิพากษาศาล ECJ ในคดีเลขที่ C-333/21

ในวันพฤหัสบดีที่ 21 ธันวาคม 2023 ที่ผ่านมาศาลยุติธรรมยุโรป หรือศาล ECJ ได้พิพากษาในคดีเลขที่ C-333/21 ที่บริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีกนิติบุคคลตามกฎหมายสเปนได้กล่าวหาว่ายูฟ่าหรือสหภาพสมาคมฟุตบอลยุโรปซึ่งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายสวิสกระทำการกีดกันผู้ที่มีอำนาจเหนือตลาด (Dominant Position) มีพฤติกรรมใช้อำนาจเหนือตลาดควบคุมตลาดธุรกิจกีฬาฟุตบอลที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสียโดยมิชอบ อีกทั้งการใช้อำนาจนี้ยังตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นอิสระขององค์กรบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลขององค์กรตนซึ่งมีอยู่เหนือบรรดาสมาคมชาติสมาชิกหรือสมาคมกีฬาฟุตบอลที่ตกอยู่ภายใต้อาณาบริเวณปกครองของตน การแสดงพฤติกรรมของยูฟ่าได้กระทำขึ้นจากการกระทำทางการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรปของตนแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งเป็นการใช้อำนาจกำหนดหลักการตามมาตรา 49 แห่งธรรมนูญฟาล์ฉบับปี 2021 ที่ยูฟ่าดำเนินการได้เองฝ่ายเดียวโดยบรรดาสมาชิกของยูฟ่าต้องยินยอมผูกพันปฏิบัติตามและไม่ได้ให้เอกชนรายอื่นที่ได้รับผลกระทบยินยอมก่อนอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 102 ของสนธิสัญญา TFEU อีกทั้งการแสดงพฤติกรรมของยูฟ่ายังถือเป็นการขัดต่อมาตรา 101 ของสนธิสัญญา TFEU กล่าวคือยูฟ่าได้หลักการตามมาตรา 49 แห่งธรรมนูญฟาล์ฉบับปี 2021 มาเป็นเครื่องมือจำกัดการแข่งขันทางการค้า เช่น การกำหนดเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจการค้าในธรรมนูญฟาล์ของตนเองที่อาจส่งผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในยุโรป โดยมีเป้าหมายในการจำกัด ขัดขวางหรือบิดเบือนการแข่งขันประกอบธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรป เป็นต้น

นอกจากนี้ศาล ECJ ยังเคยวินิจฉัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพทางการค้าอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น ศาล ECJ วินิจฉัยในประเด็น มาตรา 56 แห่งสนธิสัญญา TFEU (Article 56 of the TFEU) ซึ่งมาตราดังกล่าววางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเสรีภาพในการให้บริการ (Freedom to provide services) อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบธุรกิจที่สามารถใช้โอกาสดำเนินกิจกรรมแสวงหารายได้จากผู้บริโภคในท้องตลาด ในทางตรงกันข้ามผู้บริโภคในท้องตลาดก็มีโอกาสที่จะได้เลือกสินค้าหรือบริการในท้องตลาดยุโรปที่หลากหลาย พร้อมกับวางหลักเกณฑ์ว่าด้วยการเคลื่อนย้ายของการให้บริการอย่างเสรี (Free movement of services) ในทำนองที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ประกอบธุรกิจในภูมิภาคยุโรปมีสิทธิในอิสระภาพแห่งการเคลื่อนย้ายการให้บริการและการย้ายกิจการทางธุรกิจภายในพรมแดนอำนาจของสหภาพยุโรป ผู้ประกอบธุรกิจให้บริการอาจดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจการค้าเป็นการชั่วคราวภายในรัฐสมาชิกสหภาพยุโรปที่รัฐสมาชิกสหภาพยุโรปยินยอมให้บริการธุรกิจการค้าดังกล่าวได้ภายใต้เงื่อนไขเดียวกับที่รัฐสมาชิกนั้นกำหนดสำหรับธุรกิจการค้าในประเทศของตน แล้วศาล ECJ ก็ได้วินิจฉัยในประเด็นนี้ว่าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 49 แห่งธรรมนูญฟาล์ฉบับปี 2021 สร้างอุปสรรค (Obstacle) ต่อเสรีภาพในการให้บริการ เพราะการ

วางหลักเกณฑ์เช่นนี้เปิดช่องให้ยูฟ่าสามารถใช้ดุลยพินิจใช้อำนาจบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลของตนในการควบคุมโอกาสดำเนินการธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลของบริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีก ซึ่งเป็นบุคคลที่สามที่ไม่ได้เป็นทั้งสมาคมสมาชิกของยูฟ่าและสโมสรกีฬาฟุตบอลภายใต้การกำกับดูแลของยูฟ่า แต่บริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีกกลับต้องถูกจำกัดโอกาสในการทำธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในเขตภูมิภาคยุโรป ในทางเดียวกันหลักเกณฑ์เช่นนี้ก็ปิดกั้นโอกาสของสโมสรกีฬาฟุตบอลในการตัดสินใจเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลที่บริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีกเป็นผู้ประกอบธุรกิจจัดการแข่งขัน

จากที่ศึกษาวิเคราะห์คำพิพากษาของศาล ECJ ในคดีเลขที่ C-333/21 ได้กำหนดขอบเขตของพฤติกรรมผูกขาดทางการค้าในธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในยุโรป และชี้ให้เห็นลักษณะของการวางกฎระเบียบของยูฟ่าในฐานะองค์กรบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลที่นำไปสู่การกีดกันในการประกอบธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลที่ไม่สมบูรณ์ในตลาดยุโรป ตลาดที่มีลักษณะโครงสร้างที่ยูฟ่าพยายามแสดงตนเป็นผู้ที่สามารถดำเนินการควบคุมหรือกำกับดูแลการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับภูมิภาคยุโรปได้เพียงรายเดียว นำไปสู่สถานการณ์ที่ผู้ประสงค์ที่จะจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับภูมิภาคยุโรปสามารถเข้าสู่ตลาดได้ยากมาก ทำให้ยูฟ่าในฐานะผู้ผูกขาดมีอำนาจในการกำหนดลักษณะ โครงสร้างหรือรูปแบบการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในตลาดภูมิภาคยุโรปแต่เพียงรายเดียว ในขณะที่เวลานี้ที่ศาล ECJ ในฐานะที่เป็นศาลสูงสุดของสหภาพยุโรป (The Supreme Court of the European Union) ใช้อำนาจตุลาการทำหน้าที่ตีความและปรับกฎหมายการแข่งขันทางการค้าสหภาพยุโรปให้เข้ากับข้อเท็จจริงในคดีที่เกิดขึ้นนี้ เพื่อให้มีการแข่งขันทางการค้าที่เป็นธรรมในตลาดยุโรป โดยเน้นประโยชน์สูงสุดของผู้บริโภค (Best interest of customers) เปิดช่องทางให้ผู้บริโภคในตลาดยุโรปได้มีโอกาสได้ประโยชน์จากสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการของตัวผู้บริโภค ในอีกด้านศาล ECJ ก็พยายามส่งเสริมให้การประกอบธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรปให้เป็นไปอย่างเสรีและสนับสนุนการต่อต้านการผูกขาดในการทำธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลที่ไม่เป็นธรรมในภูมิภาคยุโรป นอกจากนี้ศาล ECJ ได้พิพากษาให้ถือว่ากฎระเบียบเช่นนี้เป็นกฎระเบียบที่มีขอบข่ายกฎหมายการแข่งขันทางการค้าสหภาพยุโรป เพราะกฎระเบียบที่ถูกบัญญัติขึ้นมาโดยองค์กรบริหารปกครองกีฬาในภูมิภาคยุโรปซึ่งองค์กรเช่นนี้ได้เปรียบบุคคลที่สามอย่างยั่วหรือควบคุมบุคคลที่สามจนเกินสมควร ไม่ว่าบุคคลที่สามนั้นได้รู้ หรือไม่รู้ถึงการเสียเปรียบนั้นก็ตาม แล้วการเสียเปรียบเช่นนี้ทำให้บุคคลที่สามจำต้องยอมรับชะตากรรมทางธุรกิจโดยไม่มีทางเลือก

บทสรุป

กล่าวโดยสรุป ผู้เขียนเห็นว่าจากคำพิพากษาศาล ECJ ในคดีเลขที่ C-333/21 ที่หยิบยกมาศึกษาวิเคราะห์ในช่วงต้นทำให้เห็นว่าศาล ECJ วางหลักการในทำนองที่มุ่งจัดกฎระเบียบของยูฟ่าในทำนองที่มีเนื้อหาในเชิงกีดกันทางการค้าและการขัดขวางการประกอบธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาของบริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีกทั้งทางตรงหรือทางอ้อม การวางกฎระเบียบของยูฟ่าเช่นนี้เป็น การแสดงพฤติกรรมใช้อำนาจบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรปที่ตนมีและใช้อำนาจเหนือตลาดในทางที่บิดเบือนกลไกตลาดยุโรปที่มุ่งเน้นให้เกิดการแข่งขันทางการค้าอย่างเสรี ซึ่งการใช้อำนาจเช่นนี้ล้วนแล้วแต่สร้างเงื่อนไขที่ไม่เป็นธรรมและอุปสรรคในการดำเนินการธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับภูมิภาคยุโรปต่อบริษัทยูโรเปียนซูเปอร์ลีก แม้ยูฟ่ามีความเป็นอิสระเชิงสถาบันในการบริหารปกครองตนเองโดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด อันมีความหมายว่ายูฟ่าสามารถบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลในยุโรปหรือกำกับดูแลการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับภูมิภาคยุโรปโดยไม่ถูกแทรกแซงหรือไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจสั่งการของบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นอิสระจากรัฐ แต่เมื่อยูฟ่ามีการดำเนินการธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาเพื่อแสวงหารายได้ในตลาดสหภาพยุโรปที่ถือเป็นตลาดยุโรปเดียวอย่างสมบูรณ์ ยูฟ่าก็ต้องเคารพต่อกฎหมายและนโยบายการแข่งขันทางการค้าของสหภาพยุโรปด้วย เพราะกฎหมายและนโยบายการแข่งขันทางการค้าสหภาพยุโรปเป็นกฎเกณฑ์ที่ใช้เป็นแนวทางพื้นฐานในการต่อต้านการ

ผูกขาดทางการค้า เพื่อให้ผู้ประกอบการค้าในสหภาพยุโรปต้องประพฤติปฏิบัติตาม โดยไม่ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดไปเอารัดเอาเปรียบผู้ประกอบการรายอื่นที่เข้ามาเป็นคู่แข่งร่วมกันในตลาดสหภาพยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินธุรกิจในการทำผูกขาดทางการค้าย่อมเป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายการแข่งขันทางการค้าสหภาพยุโรป อีกทั้งคำพิพากษาศาล ECJ ในคดีเลขที่ C-333/21 ยังวางหลักการว่าการใช้อำนาจบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลเหนือบรรดาสมาชิกสมาคมกีฬาหรือบรรดาสมาคมกีฬาฟุตบอลที่เกี่ยวข้อง ตั้งกฎระเบียบในการทำที่ห้ามบุคคลที่สามหรือบุคคลภายนอกที่ไม่ได้ยินยอมผูกพันเข้ามาอยู่ภายใต้การบริหารปกครองของตนดำเนินธุรกิจแข่งขันกับตนหรือสร้างอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกับตนอย่างยิ่งยวด ถือเป็นการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายการแข่งขันทางการค้าสหภาพยุโรป อีกประการหนึ่งแม้มีการที่ยอมรับในวงการกีฬาฟุตบอลยุโรปว่าธรรมนูญฟุตบอลเป็นกฎระเบียบที่มีลำดับชั้นสูงสุดในการบริหารปกครองกีฬาฟุตบอลยุโรป กฎระเบียบหรือกรอบกติกาของบรรดาสมาคมกีฬาสมาชิกที่มีลำดับชั้นต่ำกว่าจะขัดหรือแย้งต่อธรรมนูญฟุตบอลไม่ได้ ซึ่งธรรมนูญฟุตบอลเป็นกฎระเบียบที่กำหนดโครงสร้างลักษณะการบริหารปกครองพื้นฐานและสถาบันทางการในการจัดองค์กรบริหารของยุโรป แต่ธรรมนูญฟุตบอลจะมีหลักการขัดหรือแย้งกับกฎหมายสหภาพยุโรปไม่ได้ ศาล ECJ จึงใช้อำนาจตรวจสอบว่าธรรมนูญฟุตบอลมีหลักการขัดหรือแย้งต่อกฎหมายสหภาพยุโรปหรือไม่ ถือเป็นการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายสหภาพยุโรปของธรรมนูญฟุตบอลโดยศาล ECJ ยุโรปจึงต้องยอมรับความจริงที่ว่ากฎหมายการแข่งขันทางการค้าสหภาพยุโรปคือตัวแปรหนึ่งที่สามารถกำหนดชะตากรรมการทำธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในภูมิภาคยุโรปของตน นั่นก็เพราะว่าตลอดเส้นทางการดำเนินธุรกิจจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับภูมิภาคยุโรปล้วนแล้วแต่ต้องเกี่ยวข้องกับเขตอำนาจปกครองของสหภาพยุโรปและตลาดเดียวยุโรป

เอกสารอ้างอิง

- Chappelet, J. (2010). *Autonomy of sport in Europe*. Strasbourg Cedex: Council of Europe Publishing.
- Court of Justice of the European Union. (2023). Case C-333/21 European Super League Company v UEFA. FIFA (21 December 2023) [Online]. Retrieved January 21, 2024, from <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=280765&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=8444759>
- de Witte, F., & Zgliniski, J. (2022). The idea of Europe in football. *European Law Open*, 1(2), 286–315.
- Dunbar, N. (2021). A European football super league: The legal and practical issues. *James Cook University Law Review*, 27, 111–129.
- European Commission. (2016). *Mapping and Analysis of the Specificity of Sport*. A Final Report to the DG Education & Culture of the European Commission. Brussels: European Commission Directorate-General for Education and Culture.
- European Commission. (2023). *Antitrust and Cartels* [Online]. Retrieved January 20, 2024, from https://competition-policy.ec.europa.eu/antitrust-and-cartels_en
- European Parliament. (2023). *Competition Policy* [Online]. Retrieved January 20, 2024, from https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/en/FTU_2.6.12.pdf
- García, B. (2007). UEFA and the European Union: From Confrontation to Co-operation?. *Journal of Contemporary European Research*, 3(3), 202–223.
- García, B. (2009). Sport governance after the White Paper: the demise of the European model?. *International Journal of Sport Policy*, 3(1), 267–284.
- Houben, R., Blockx, J., and Nuyts, S. (2022). UEFA and the Super League: who is calling who a cartel?. *The International Sports Law Journal*, 22(3), 205–216.

- Jakob, H. (2023). The Super League, the European Sports Model and antitrust law. *International Sports Law Journal*, 23, 259–265.
- Kalashyan, J. (2022). The game behind the game: UEFA's Financial Fair Play Regulations and the need to field a substitute. *European Competition Journal*, 18(1), 21–81.
- Kornbeck, J. (2023). *EU Antitrust Law and Sport Governance: The Next Frontier?*. Abingdon: Taylor & Francis.
- Lopez Frias, F.J., Garcia, S.G., and Diaz, B.A. (2023). Whose interests? Which solidarity? Challenges of developing a European Super League. *Soccer and Society*, 24(4), 463–478.
- van den Bogaert, S.C.G. (2022). The rise and fall of the European Super League: a case for better governance in sport. *Common Market Law Review*, 59(Special Issue), 25–40.
- van der Burg, T. (2023). EU Competition Law, Football and National Markets. *Managing Sport and Leisure*, 28(2), 135–148.
- Vrooman, J. (2007). Theory of the Beautiful Game: The Unification of European Football. *Scottish Journal of Political Economy*, 54(3), 314–354.

Contact the journal : Division of Sports Science, Sisaket Rajabhat University
319 Thaipantha Road. Pho Sub-district, Mueang Sisaket district, Sisaket Province, 33000
E-mail : Spssc_journal@sskru.ac.th